Štev. 1-2 (615-616) L. XIII.
NOVO MESTO, četrtek
11. januarja 1962

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

Ob izidu prve številke BREŽIŠKIH VESTI, NOVIC ČRNOMALJSKE KOMUNE, METLIŠKEGA TEDNIKA, NOVOMEŠKE KOMUNE, SEVNIŠKEGA VESTNIKA, TREBANJSKIH NOVIC in POROČEVALCA KOMUNE VIDEM-KRŠKO

Komuna, temeljna politično-teritorialna organizacija samoupravljanja delovnih ljudi, doživlja v svojem razvoju nove kvalitete. Naša temeljna družbeno-ekonomska združba postaja skupnost občanov. V njej urejamo in vsklajamo interese naših delovnih ljudi.

Komuna ni to, kar je bila včeraj občina. Hoče in mora biti še nekaj več: postala bo osnovna celica družbenega organizma, v kateri bomo reševali vse probleme našega samoupravljanja. Zdaj vsi čutimo, da gre za veliko več kot zgolj za spremembe v upravljanju in vodenju oblasti. Uresničiti hočemo najvažnejšo prvino v sistemu naše socialistične demokracije:

ljudem hočemo omogočiti, da bodo resnično sami odločali in dejansko upravljali.

Če pa želimo uresničiti to zahtevo časa in našega razvoja, ji moramo zagotoviti osnovno gibalo:

dati moramo občanu hitro, preprosto, razumljivo in dobro informacijo.

Informacijo o vsem: o težavah in problemih ljudskega odbora, njegovih svetov, komisij in drugih organov; o stanju v proizvajalnih in drugih delovnih kolektivih, o njihovih uspehih in tegobah, ki jih ovirajo, da morda ne dosegajo nalog, ki so pred njimi; o vsem, kar zadeva zdravstvo, šolstvo in prosveto, kulturo in znanost, pa še vse to, s čemer se srečujemo vsak dan: s stanjem na domači tržnici, s položajem v trgovini, obrti, komunalnih službah. Povedati smo dolžni občanu vse, kar zadeva ljudsko oblast, kar delajo organi delavskega in družbenega upravljanja, kar ga zanima, tare in veseli.

Zanima pa ga vse. Nihče drug kakor občan sam je odgovoren za vse, kar nastaja v komuni; njena rast in vzpon, zaostajanje ali mirovanje, nazadovanje in boj s težavami — prav vse je del njega samega, je sestavina jutrišnjega boljšega ali slabšega dneva. Nihče drug ne bo namesto njega reševal nalog, ki nam jih prinaša hiter razvoj in potreba časa. Delež občana v upravljanju komune je iz dneva v dan večji, odgovornejši. Čedalje bolj pa nam je ob vsem tem jasno:

brez obveščanja ni sodelovanja.

Brez dobrega informiranja ne more biti soodločanja in upravljanja.

Življenje to potrjuje. Živimo v dobi silnih znanstvenih odkritij in vedno večje tehnizacije. Vsestranska informiranost postaja pogoj za uspešno družbeno uveljavljanje vsakega občana posebej. Vsakdanja praksa nas vedno znova prepričuje, da bo le z visoko stopnjo obveščenosti vseh državljanov mogoče doseči, da bo vsak posameznik soodločal pri reševanju problemov.

Socialistična zveza v naših komunah si je pripravila dobro orodje tako za svoje delo kot za delo vsakega občana v sistemu direktne demokracije. Danes stopa pred svoje občane z novimi komunskimi glasili. Gre za nov način obveščanja, da bi lahko kvalificirano razpravljali o vseh družbenih problemih.

Da bi lahko kvalificirano razpravljali. Več: da bi lahko kvalificirano odločali in socialistično upravljali podjetja in komuno.

Ko daje Dolenjski list gostoljubno streho novim komunskim glasilom, je to samo ena izmed stopnic njegovega razvoja. Iz skromnih, nebogljenih razmer pred trinajstimi leti se zdaj naš okrajni tednik z naklado več kot 18.000 izvodov na teden postavlja v službo še večje, poglobljene informiranosti vseh naših občanov.

Pomagajmo mu, da bi tudi v tej vlogi napredoval, dobil še več stikov z bralci, da bo postal resnično dober glasnik Socialistične zveze vseh delovnih ljudi na našem področju.

Poslej: glasilo komun in okraja

Okrajna konferenca Socialistične zveze v Novem mestu je na osnovi analize nalog, ki stoje neposredno pred organizacijami Socialistične zveze v zvezi z nadaljnjim utrjevanjem komunalnega sistema in poglabljanja vseh oblik neposredne socialistične demokracije, vsestransko osvetlila nujnost čim širše, pravočasne in vsestranske obveščenosti državljanov. Samo občan, ki pozna problematiko svoje ožje skupnosti — komune in svoje širše skupnosti — okraja, republike in zveze, lahko polnopravno sodeluje pri reševanju konkretnih vprašanj z vidika naprednih, socialističnih stališč. Dolenjski list kot glasilo okrajnega odbora SZDL je s svojo dejavnostjo že mnogo prispeval v tej smeri, vendar pa še vse premalo v procesu čim širše aktivizacije občanov pri soodločanju o vseh družbenih zadevah. Sklep okrajne konference o razširitvi obsega Dolenjskega lista, s tem, da postane poleg okrajnega glasila tudi glasilo občinskih odborov SZDL, ki bodo v svojih rubrikah tedensko svojim občanom posredovali najaktualnejše probleme, mnenja, stališča, podatke in izkušnje, je bil sprejet v zavesti in želji, da lokalni tisk občanu čim neposredneje približa vse odtenke življenja, dogajanj, razvoja in težav sleherne komune, ga pritegne in po svojih močeh usposablja za aktivnega člana komunalne skupnosti.

Sklep, ki ga je narekovala nujnost dosežene stopnje razvoja in nujnost nadaljnjega dviga socialistične družbene zavesti, ki postaja v pogojih svobodnega oblikovanja dohodka in njegove delitve vse odločilnejši činitelj pospešenega razvoja novih družbenih odnosov, ni niti mesec dni čakal na realizacijo. Zato se vam Dolenjski list danes v svoji prvi letošnji številki predstavlja v novi obliki, novem obsegu in novi, potrebam časa približani vsebini. Seveda bo mogel naš lokalni tisk uspešno izpolnjevati svojo družbeno vlogo le, če bo razširil krog svojih sodelavcev, predvsem pa, če ga bodo kot sredstvo množičnega obveščanja in socialističnega osveščanja občana sprejela vodstva političnih organizacij v komuni in bodo vodilni ljudje teh organizacij posredovali svoje misli preko tiska. Le s sodelovanjem vodilnih družbeno-političnih delavcev bo Dolenjski list mogel uspešno izpolnjevati svoje poslanstvo.

EMA MUSER,
predsednica
izdajateljskega sveta
Dolenjskega lista

Prisrčne čestitke tovarišem generalmajorjem, našim rojakom!

Z ukazom predsednika FLR Jugoslavije Josipa Broza Tita je napredovalo v višje čine ob lanskem 22. decembru več višjih oficirjev JLA. Med njimi sta napredovala v čin generalmajorja tovariša: polkovnik **Dušan Svara** in polkovnik sanitetne stroke **dr. Marijan Morelj**, novomeška rojaka.

Za posebne zasluge v graditvi in krepitvi oboroženih sil FLRJ ter za posebne uspehe v poveljevanju vojaškim enotam, v njihovi krepitvi in usposabljanju za obrambo neodvisnosti naše domovine je bil odlikovan z Redom ljudske armade z zlato zvezdo tudi **generalmajor Alojz Žokalj**, rojak iz Krške vasi.

VREME

od 12. do 21. januarja 1962.

Približno do 14. januarja pogostne padavine, v glavnem sneg, nato suho oziroma jasno in hud mraz.

Potem ko je tovariš Tito na predvečer novega leta v svoji poslanici ugotovil, da smo tudi lani v našem družbenem življenju dosegli velike uspehe ne glede na različne težave in slabosti ter napake, je med drugim podčrtal velike uspehe naših delovnih kolektivov. Dejal je, da to potrjuje, da je v socialističnih družbenih odnosih delavsko samoupravljanje v socialistični proizvodnji najpravilnejši in najučinkovitejši sistem. V tem sistemu prihaja vsak dan ustvarjalna samoiniciativa vse bolj do izraza tako pri posameznikih kot tudi pri celotnih kolektivih. Nato pa je rekel:

»Sistem delitve in stimulativnejšega nagrajevanja mora biti v prihodnjem letu predvsem skrb nas vseh, ki smo najbolj odgovorni za to, kako bi čim pravilneje uredili ta vprašanja v vseh podjetjih. Tu ne smemo oklevati, kajti tam, kjer so ta sistem že vpeljali, so tudi v preteklem letu dosegli zelo dobre uspehe, ki so koristili tako proizvajalcem kot vsej naši skupnosti. Zato imajo tudi v prihodnjem letu vodilni ljudje, delovni kolektivi in vsa naša skupnost različne, zelo pomembne naloge, ki so predvsem v tem, da posvetimo kar največjo skrb izboljšanju in realizaciji različnih ukrepov, ki bodo omogočili hitrejši napredek, odpravo vsega tistega, kar smo že prerasli in odstranitev posameznih slabosti ter napak, ki zavirajo naš nadaljnji normalni razvoj...«

Predsedniki odgovarjajo

V prvih številkah novih komunskih glasil odgovarjajo danes predsedniki občinskih ljudskih odborov in občinskih odborov SZDL na vprašanja našega uredništva. Želeli smo v imenu bralcev zvedeti za stališča najodgovornejših predstavnikov naših komun, ki so z odbori že razpravljali o nalogah, ki so zdaj pred občani.

Tovariše predsednike vseh sedmih občinskih ljudskih odborov smo prosili, naj nam odgovore na tri vprašanja:

1. Leto 1961 je za nami; prvo leto novega planskega obdobja 1961—1965 je prineslo tudi vaši komuni precej novih nalog in načrtov, ki ste jih ali že uresničili lani ali pa ste zastavili vse sile, da bi jih uresničili letos. Povejte nam, prosimo, kaj šteje vaš ljudski odbor za svojo osnovno nalogo v letu 1962?

2. Ali nam lahko na kratko opišete glavne značilnosti letnega družbenega plana vaše komune za leto 1962? V čem bo glavni poudarek novega plana?

3. Kaj sodite o dosedanjem sodelovanju občanov pri uresničevanju planskih nalog in utrjevanju komunalnega sistema v vaši občini? Kako si ljudski odbor predstavlja, da bi bilo to sodelovanje, soodločanje in dejansko upravljanje občanov lahko letos še plodovitejše?

Zavedamo se, da je drugo vprašanje predsednikom vseh ObLO delalo precej težav: niso še namreč povsod pripravljeni osnutki letnih planov za 1962 niti še niso organi družbenega upravljanja in politične organizacije s člani osnutkov teh planov videli oziroma predelali in jim dodali svoja mnenja, predloge in spodbude. Zato so nekateri tovariši predsedniki prvo in drugo vprašanje strnili v en odgovor.

● Predsednikom občinskih odborov Socialistične zveze v okraju pa smo poslali štiri vprašanja:

1. Katerih nalog se bodo krajevne (osnovne) organizacije SZDL v vaši občini po II. plenumu glavnega odbora SZDL Slovenije najprej lotile? Kaj ste glede tega morda že naredili oz. kaj pripravljate v zvezi s sklepi plenuma?

2. Tudi okrajna konferenca Socialistične zveze je prelomnica v izvrševanju konkretnih političnih nalog naše najbolj množične organizacije. Kako se boste lotili uresničevanja sklepov, za katere so na konferenci v Novem mestu glasovali vsi vaši delegati?

3. Morda nam lahko na kratko razložite, kakšne izkušnje so pridobile krajevne (osnovne) organizacije SZDL v vaši občini v lanskem letu in kaj smatrate pri tem kot napredek v sistemu in metodi dela organizacij?

4. Kaj želite še posebej povedati članom SZDL vaše komune v prvi številki vašega novega komunskega glasila?

Odgovorili so nam vsi tovariši, ki smo jih prosili za prispevke v prvih številkah novih komunskih glasil. Njihova mnenja in stališča, ki so hkrati tudi stališča odborov Socialistične zveze in ljudskih odborov, so objavljena na naslednjih straneh našega tednika.

BREŽIŠKE VESTI

S pogumnim razvojnim programom hočemo odpraviti dosedanjo nerazvitost komune

Leto 1961 kot prvo leto novega petletnega obdobja razvoja naše komune, obenem pa tudi leto, v katerem so nastale večje spremembe v gospodarskem sistemu, je na področju izvajanja smernic družbenega plana za leto 1961 prineslo naši občini zadovoljive rezultate. Perspektivni program naše komune za razdobje 1961—1965 je v osnovnih postavkah izdelan, ni pa še sprejet. Naše področje je gospodarsko razmeroma manj razvito, zato morajo biti razvojni programi pogumnejši, če hočemo to nerazvitost odpraviti.

Povečanje vrednosti proizvodnje, ki jo je predvidel družbeni načrt za leto 1961 v višini 22,4 odstotka, kakor tudi narodni dohodek v višini 24,2 odstotka je izpolnjen, v nekaterih gospodarskih panogah pa celo presežen. Po oceni smo postavke družbenega plana za leto 1961 izvršili po panogah takole: industrija 101 odst., kmetijstvo 109 odst., gozdravstvo 94,5 odst., promet 100 odst., trgovina 102 odst., gostinstvo 103 odst., obrt 115 odst. in ostalo 109 odst.

Postavljene naloge oziroma program smo izvršili. Največji porast beležimo v obrti, zatem v kmetijstvu, gostinstvu itd. Na rezultat tega uspeha so deloma vplivale tudi investicije, ki so bile vložene v razne panoge; v kmetijstvo na primer je bilo v tem letu vloženih nad 250 milijonov din. S tem da delovni kolektivi samostojno razpolagajo z ustvarjenimi čistim dohodkom, je v mnogih gospodarskih organizacijah prišlo do doslednega izkoriščanja obstoječih kapacitet, povečanja produktivnosti dela in odkrivanja in izkoriščanja skritih rezerv. Ugotavljamo, da je produktivnost dela porasla za 24,3 odst., kot nakazuje družbeni plan, vendar to še vedno ni v skladu s povečanjem osebnih dohodkov. Glede na to je v nekaterih kolektivih prišlo do odvišne delovne sile.

V obrtništvu je plan prekoračen kar za 15 odst. Pri tem ne moremo mimo dejstva, da je mlado kovinsko podjetje v Dobovi doseglo velik napredek, saj je 50-članski kolektiv ustvaril 100-milijonski promet. Primer tega obrtnega podjetja nam dokazuje, da se investicijski denar, naložen v obrtništvu, največkrat oplodi in da so investicije majhne, učinek pa velik.

Značilno za naložbe v preteklem letu je, da nam investicije v splošne družbene negospodarske namene hitreje naraščajo kot v gospodarstvu. To je značilno že za vrsto preteklih let. To dejstvo gospodarske nerazvitosti (saj predstavlja industrijska proizvodnja le 12 odst. družbenega bruto produkta) in razvitost družbenih služb nam nalaga vrsto

Mirko Kambič, predsednik ObLO

nalog in problemov, ki jih moramo premagovati. Zato bo osnovna naloga v letu 1962 skrb za razvoj gospodarstva. V ta namen so že pripravljeni investicijski programi in idejni načrti za izgradnjo objektov v Čateških Toplicah, program za razvoj kmetijstva, gozdarstva in še nekaj drugih.

Letos: 25 odstotkov več čistega dohodka kot lani

Na podlagi rezultatov, doseženih, v letu 1961, predvidevamo v tekočem letu povečanje vrednosti bruto proizvodnje za okoli 26 odst. in čistega dohodka za približno 25 odst. Glavni poudarek je v povečanju čistega dohodka, ki je osnova za delitev dohodka in za nadaljnji razvoj podjetja. To povečanje predvidevamo v glavnem v kmetijstvu na osnovi že vloženih investicij, v obrtništvu itd.

Nadalje bo družbeni plan za leto 1962 posvečal skrb za nadaljnjo rast storilnosti dela, kjer predvidevamo povečanje za 25 odst., povečanje osebnih dohodkov pa za 15 odst. Želimo, da bi se temu sorazmerno dvignili tudi realni osebni dohodki. Med investicijske objekte sodi vsekakor pričetek gradnje v Čateških Toplicah, kjer bo treba vložiti vsa razpoložljiva sredstva, računamo pa tudi na sredstva in pomoč politično teritorialnih enot, kajti brez tega načrta ne bo moč izvesti.

Važna je tudi nadaljnja izgradnja živinorejskih obratov, plantažnih nasadov, potrebno bo mnogo priprav tudi za obnovo vinogradništva na bizeljskem področju itd. Pri sedanjih zastarelih in že zdavnaj preživelih vinogradniških nasadih so proizvodni stroški tako visoki, da tržna cena večkrat ne more kriti vloženih sredstev. Obrtna podjetja bo treba krepiti, da bodo nudila več kakovostnih uslug. Menim, da so na področju naše občine objektivni in subjektivni pogoji za hitrejši gospodarski razvoj komune. Gospodarsko moč naše komune pa bo treba krepiti tam, kjer so osnove že dane in kjer bomo z manjšimi investicijami dosegli čimvečji ekonomsko-finančni učinek.

Ljudje radi pomagajo z delom in denarjem

Nedvomno je pri izpolnjevanju nalog družbenega načrta vloga občanov vedno pomembnejša in odločilnejša. Prav na tem področju so bili v preteklem letu doseženi vidni uspehi.

Delovni kolektivi so vložili veliko naporov, da so pravočasno uresničili plan, kljub težavam, ki se pojavljajo pri nekaterih podjetjih. Gospodarske organizacije, ki se s svojimi proizvodi merijo na svetovnem trgu, so morale vložiti veliko naporov — to jih čaka tudi v prihodnje. Organi delavskega samoupravljanja so v vseh pogledih napredovali. Novi gospodarski sistem je postavil nekaj naših gospodarskih organizacij v precej resen položaj (lesna industrija), delovni kolektivi pa so pravilno dojeli te ukrepe, zato upamo, da bodo uspešno prebrodili te težave.

Občani imajo vedno pomembnejšo vlogo pri uresničevanju planskih nalog. To velja zlasti za uresničevanje komunalnih in drugih družbenih programov na vasi. Naj omenim samo en tak primer. Pred tremi leti smo imeli v občini še približno 18 odst. vasi brez elektrike. Petletni program razvoja naše komune predvideva popolno elektrifikacijo podeželja. Že v prvih letih izvajanja omenjenega programa pa smo dosegli velike uspehe. V letu 1960 je zasvetila elektrika v vaseh okoli Velike Doline, 1961 pa so dobile elektriko naslednje vasi: Stojanski vrh, Kraška vas, Izvor, Poštena vas, Vrhovska vas, Vinji vrh, Križe in Pečice. Računamo, da bo že v letošnjem letu zasvetila električna luč še v preostalih dveh vaseh naše občine. Pri tem so ljudje sami največ prispevali, tako v materialu, z delom in v denarju (samo vas Križe je zbrala nad 1 milijon din gotovine).

Pri izpolnjevanju lanskih nalog in utrjevanju komunalnega sistema so naši občani, ki delajo v različnih gospodarskih organizacijah in zavodih, veliko prispevali pri reševanju skupnih komunalnih, prosvetnih in zdravstvenih problemov. Želim jim izreči zahvalo. Prav občanom, ki so zaposleni na najrazličnejših področjih v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu in državnih ustanovah, gre zasluga, da bomo kmalu dokončali veliko adaptacijo kulturno-prosvetnega doma v Brežicah. Drug tak primer je dograditev bolnišnice, pri čemer računamo na sodelovanje kolektivov iz drugih komun.

Oblike združevanja sil in sredstev so lahko najrazličnejše. Mnenja sem, da bodo pri reševanju zadev s področja komunalne dejavnosti, šolstva, zdravstva, kulture in prosvete morale odigrati pomembno vlogo krajevne skupnosti občanov ob učinkoviti podpori gospodarskih organizacij in zavodov. Važno je, da kolektivi in vsak posameznik spozna, komu in za kakšne namene bo stvar služila. Pri vsem tem pa nas mora prevevati zavest, da vse, kar delamo, gradimo za lepši jutrišnji dan. Ob tej zavesti naš uspeh ne bo izostal.

MIRKO BAMBIČ,
predsednik ObLO v Brežicah

Mladina: živahno razgibana

Delo v aktivih se je v preteklih mesecih zelo razživelo. Največ uspehov je dosegla ideološka komisija, kar dokazuje seminar za vodstva šolskih aktivov in seminar za mladinske ideologe. Seminar za mladinske ideologe je bil 25. in 26. decembra v Dijaškem domu v Brežicah. Prisotnih je bilo 34 mladincev in mladink. Živa diskusija in število slušateljev dokazujeta, kako nujno potrebni so taki seminarji.

Mladinski aktivi v občini so izvedli letne konference, ki so v glavnem uspele. Tako je bilo mogoče izvesti letno konferenco občinskega komiteja LMS v nakazanem času. Letna konferenca pa je pokazala pomanjkljivosti v delu mladinskih aktivov. Iz diskusije je razvidno, da je bilo največ dela na športnem in kulturno-zabavnem področju. Zato si je komisija za idejno-vzgojno delo na sestanku 21. decembra zadala nalogo, da v vsakem aktivu poživi delo mladine z najpripravnejšimi oblikami dela.

Samo delo v mladinskih aktivih se je v zimskem času razživelo. Iz zapisnikov, ki jih dokaj redno pošiljajo vsi aktivi, je razvidno, da se mladina skrbno pripravlja na zimsko sezono. Dva aktiva pripravljata oddajo »Pokaži, kaj znaš!« in vesel večer pod naslovom »111 minut zabave in smeha«.

V preteklem mesecu je bil ustanovljen nov mladinski aktiv v Ločah pri Dobovi. Šteje 25 članov, med katerimi prevladuje kmečka mladina.

Izmenjave vodstev v aktivih po letnih konferencah niso pokazale bistvenih sprememb. Večina je sestavljena iz prejšnjih vodstev, zato delo napreduje.

Delo v samem občinskem komiteju je zaradi izmenjave vodstva otežkočeno. Kljub temu pa so pričele delovati vse komisije, ki sestavljajo program za letošnje leto. Uspehi dela v preteklem letu so nam dali dobro osnovo za sedanje in bodoče delo. **Ivan Peteline**

Osnovne organizacije SZDL: javna tribuna občanov

1. Po II. plenumu Glavnega odbora SZDL Slovenije se bodo osnovne organizacije v naši občini najprej lotile naslednjih nalog:

Osnovne organizacije se morajo osamosvojiti v okviru krajevne skupnosti tako, da bodo postale resnična javna tribuna občanov, kateri želijo sodelovati pri upravljanju in odločanju v komuni. Res je, da je na tem področju že v lanskem letu bil dosežen napredek, vendar z njim nismo zadovoljni, predvsem zaradi tega, ker še zmeraj aktivno dela premalo občanov-proizvajalcev. Zraven osamosvojitve osnovnih organizacij mora osnovna organizacija zainteresirati občane, ki delajo v raznih organizacijah in društvih, da se z aktivnim delom vključijo v življenje komune na vseh področjih, ki so za komuno in kraj važna. To naj velja predvsem za važnejše odločitve ob sprejemanju letnega in perspektivnega plana investicij v kmetijstvu, glede sistema delitve dohodka itd.

Aktivnejše delo in vključevanje čim širšega kroga občanov v javni razpravi bo prispevalo k boljšemu delu, hkrati pa krepilo socialistično demokracijo, ki naj se kaže v aktivnosti in odgovornosti občanov pri reševanju vsakodnevnih problemov. Preko organizacij SZDL moramo vsakemu občanu-proizvajalcu omogočiti, da svobodno razpravlja o vseh problemih, daje svoje pripombe in predloge, o katerih meni, da so potrebni. Hkrati bo treba skrbeti, da osvojena stališča ne bodo ostala le na zapisnikih, temveč da bodo šla v življenje preko

Vinko Jurkas, predsednik občinskega odbora SZDL

organov delavskega in družbenega upravljanja.

2. Uresničevanja sklepov okrajne konference SZDL, za katere so glasovali tudi vsi naši delegati, se še nismo lotili. Brez dvoma je, da bomo bogati material skrbno proučili, sprejeta stališča, ki so izražena v sklepih, pa uresničili in prilagodili razmeram.

3. V preteklem letu je večina organizacij našega terena postala relativno samostojna. Ta samostojnost se kaže v tem, da so osnovne organizacije samoiniciativno iskale rešitve za probleme svojega področja, četudi jim to ni vedno uspelo. V bodoče bo potrebno delati še na tem, da postanejo osnovne organizacije politično samostojna telesa, ki bi znala pričeti akcijo, istočasno pa tudi reagirati na negativne pojave, ne da bi jih kdo na to opozoril.

4. Do sedaj je bilo obveščanje članstva SZDL in občanov o dogajanjih v komuni zelo pomanjkljivo. To so prav gotovo čutile vse organizacije SZDL in občani. Sklep okrajne konference, da naj postane Dolenjski list glasilo vseh komun, bo to vrzel odpravil. Našemu glasilu smo dali naslov BREŽIŠKE VESTI. Te naj bi seznanjale naše občane z vsemi važnejšimi dogodki. Ob tej priliki prosimo organizacije in tiste občane, ki imajo možnosti, da nam pomagajo, da bo naše glasilo čimbolj pestro. Objavljajte članke s svojih področij, podjetij, organizacij in društev!

Vsem organizacijam, podružnicam, sekcijam SZDL in občanom v današnji prvi številki komunskega glasila toplo priporočamo, da se naroče na Dolenjski list, v katerem bodo našli zanimivega branja o dogodkih v naši občini in v ostalem okraju.

VINKO JURKAS, predsednik občinskega odbora SZDL v Brežicah

BREŽIŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Andijelko Jurač, delavec iz Cemehovca, in Stefanija Nagorna, gospodinja iz Sel; Dobrivoje Tešić, oficir JLA, in Irma Kostev, frizerka, oba iz Brežic; Ivan Ogorevc, pismonoša, in Dragica Grabenšek, frizerka, oba iz Cundrovca; Anton Planic, mizar iz Brezine, in Antonija Uršič, gospodinjska pomočnica iz Brežic; Franc Gerjevič, ključavničar, in Amalija Jaušovec, uslužbenka, oba iz Šentlenarta; Cvetko Kristov, oficir JLA, in Jožefa Barbič, oba iz Brežic.

Umrla sta: Jože Metličar, užitkar iz Cundrovca, star 84 let, in Martin Vindiš, socialni podpiranec iz Brežic, star 66 let.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici rodile: Ana Krošelj iz Gor. Lenarta — deklico, Marija Krivokapič iz Dobove — dečka, Marija Hotko iz Globokega — dečka, Darinka Šega iz Brezine — dečka, Olga Gerdovič iz Krške vasi — dečka, Ana Horžen iz Skopic — deklico, Rozika Travnikar iz Pišec — dečka, Bruna Zupančič iz Cerine — dečka, Marija Jankovič iz Malega Obreža — dečka.

Tončka Strle iz Pristave je rodila — deklico, Nada Omerza iz Zdol — dečka, Marija Dimič iz Globokega — dečka, Anica Krčelič iz Laduče — dečka, Marija Ajster iz Koritnega — dečka, Jožefa Preskar iz Artič — dečka, Marija Abram iz Trške gore — deklico, Marija Butara iz Cerkelj — dečka, Ana Preskar iz Križ — dečka, Vida Novoselič iz Nove vasi — deklico, Danica Kocjan iz Podgorje — deklico, Rozalija Zupančič iz Starega gradu — deklico.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Josip Hrelja**, kmetovalec iz Podlogar je padel na cesti in si zlomil desno nogo. **Franc Novak**, logar iz Lenarta, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. **Jože Urbanč**, sin kmetovalca iz Drnovega, je padel s kolesa in si zlomil levo nogo. **Marjanka Kunej**, hči kmetovalca iz Osredka, se je polila z vrelo vodo po hrbtu. **Ivan Ogorevc**, upokojenec iz Dednje vasi, je padel na poti in si poškodoval desno koleno. **Slavko Jurešič**, uslužbenec iz Laduša, je pri gašenju požara dobil hujše opekline po rokah. **Vinko Balija**, delavec iz Pišec, je padel na dvorišču in si zlomil levo nogo.

Alojz Pavlovič, upokojenec z Rake, si je pri padcu zlomil levo nogo. **Alojzija Kuntarič**, gospodinja iz Slivja si je pri padcu na cesti poškodovala levo nogo. **Franc Smukovič**, električar iz Vel. Malence, je padel z električnega droga ter si zlomil levo ključnico. **Amalija Bahč**, gospodinja iz Raven, je padla s hleva in dobila poškodbe po glavi. **Jože Bevc**, sin kmetovalca iz Anovca, si je pri smučanju zlomil levo nogo. **Marija Pinterič**, gospodinja iz Artič, si je pri padcu poškodovala levi kolk.

Razveseljiva ugotovitev: KREPKO SMO STOPILI NAPREJ!

Uspehi preteklih let v komuni so spričo velikih naporov naših delovnih ljudi zelo lepi ter so prinesli našim državljanom mnogo dobrega, kar izboljšuje njihov standard ter krepi njihovo družbeno zavest. To pa ni samo mnenje nas, predstavnikov političnih in oblastvenih organov, temveč tudi naših občanov v delovnih kolektivih, ustanovah in na

Franc Vrviščar, predsednik ObLO

vasi. Uspehi, doseženiv letu 1961, to dejstvo še podkrepe.

Čeravno smo v začetku lanskega leta ugotavljali, da je plan zelo napet, nam dosežki prvega leta petletnega perspektivnega plana že nekako jamčijo, da bo plan dosežen. Potrebno pa bo res vsako leto proučevati, čemu dati v letnih družbenih planih prioriteto, kajti razvoj gospodarstva odpira vedno nove in nove probleme, ki zahtevajo hitre rešitve.

Na konferencah, sestankih, sejah in zborih volivcev dajejo občani svoje predloge; tako imamo kar lep seznam predlogov, na primer: nadaljnja izgradnja južnogorjanskega vodovoda, družbena prehrana, v zvezi s tem izgradnja gostišča v Metliki, dokončna izgradnja pekarije, cesta, stanovanja, ureditev mesta, adaptacija doma onemoglih, otroški vrtec, izboljšanje stanja v šolstvu, servisna služba, izgradnja hlevov, obnova vinogradništva in sadjarstva, pogozdovanje, rekonstrukcija nekaterih gospodarskih organizacij ter nabava strojne opreme. Prebivalci Suhorja in Drašič združujejo vse sile za izgradnjo kulturnih domov itd. Vsak predlagatelj sicer upravičeno zagovarja prioriteto svojega predloga, toda ker so možnosti v velikem nesorazmerju z našimi zahtevami, se bomo morali odreči nekaterim zahtevam ali jih reševati dalj časa s podporo državljanov in delovnih kolektivov. Prav bi bilo, ko bi državljani te težave razumeli in z njimi računali. Vsekakor bomo v letu 1962 dali prioriteto zgoraj omenjenim problemom.

Težko pa je danes reči, do kakšne mere bodo omenjene zadeve rešene, ker ni razčiščena še vrsta vprašanj glede višine sredstev, s katerimi bomo letos razpolagali. Lahko pa rečemo, da bodo rešene v veliko večji meri, ako bodo naletele na razumevanje kolektivov in občanov in če bo tudi njihova pomoč večja.

STANDARD NISO SAMO PLAČE!

Ni dovolj, če mislimo pri tem samo osebne prejemke. Zavedati se moramo, da standarda ne predstavlja samo plača, temveč da je važno tudi, kaj in po kakšni ceni dobimo tisto, kar nam je potrebno, komu služijo stvari, ki so danes problem in kdo je zanje odgovoren. Planirati moramo tudi za pojutrišnjem, skrbeti moramo tudi za tistega, ki čaka na to, kar imamo mi že danes. Ne smemo pozabiti, da delavec v tovarni in kmečki prebivalec ne moreta biti brez šole, zdravstvenega doma, trgovine, kruha itd. Zato mora enkrat za vselej izginiti napačno mišljenje, da je samo nekdo za kaj odgovoren. Uveljaviti se mora geslo: »Skupni problemi, skupne rešitve!« ker le tako bomo lahko kos vsem nalogam in bomo imeli vsi skupaj koristi od njih.

Po nepopolnih podatkih ali bolje rečeno, kakor predvidevajo naše gospodarske organizacije, se bo družbeni bruto produkt letos povečal približno za 600 milijonov, vzporedno s tem pa tudi narodni dohodek. Tako bo letošnji družbeni bruto produkt v komuni znašal nekaj čez 4 milijarde. Leta 1962 bo poleg obrata Novoteks v Metliki postala tovarna Beti drugi milijarder v naši komuni. Razveseljivo je, da so delovni kolektivi začeli boj za večjo storilnost in za večji uspeh podjetja. Človek ima občutek, da med seboj tiho tekmujejo ter da se sramujejo svojih neuspehov.

RAZEN PRAVIC MORAMO POZNATI TUDI DOLŽNOSTI

In kakšni so naši odnosi med seboj? Kakšna je naša pripravljenost za reševanje določenih problemov? O vseh teh zadevah se bomo morali z vami, občani, v večji meri in pogosteje pogovarjati pa tudi pisati bomo morali več o tem v našem časniku; ne samo mi, vaši predstavniki, temveč tudi vi, volivci. In to ne samo o pravicah in zahtevah, temveč tudi o dolžnostih o vlogi naših članov do skupnosti, o čuvanju tistega, kar danes pravimo, da ni naše, ampak občinsko, o vlogi našega občana, volivca v družbenem upravljanju itd.

POHVALITI MORAM PREBIVALCE NEKATERIH KRAJEV

Zelo moram pohvaliti prebivalce nekaterih krajevnih ljudskih odborov naše komune. Metličani so mnogo govorili o estetski zunanji podobi Metlike. Rečeno je bilo nekaj pikrih na račun ljudskega odbora, toda zbor volivcev je zadevo obravnaval in uvidel, da ni sredstev, zato je sprejel sklep o krajevnem samoprispevku. Znesek je kar lep: letno se steka 2,300.000 din v ta sklad. Če prištejemo še sredstva občinskega ljudskega odbora, bo Metlika lahko izpremenila svojo dosedanjo podobo.

Prebivalci s področja osemletke v Podzemlju so uvideli, da jim primanjkuje učilnica, sami so dali spodbudo za gradnjo ter zbrali v materialu in denarju 1 milijon 500.000 dinarjev. Takšne in podobne akcije se pripravljajo na Suhorju, v Drašičih, Dobravicah, na Radovici itd. Samo v lanskem letu je bilo zbranih sredstev od državljanov toliko, kot znaša občinski investicijski sklad.

Ponekod takšne akcije niso še prodrle, še so ljudje, ki gledajo na takšne in podobne stvari nepravilno, ne čutijo se dolžni, pomagati pri reševanju težav.

Državljani bi veliko lahko pomagali pri reševanju stanovanjskega problema, mnogi stanujejo v dvo ali več sobnih stanovanjih, ki niso niti na pol izkoriščena, medtem ko ima družba ogromne težave, kje dobiti stanovanje za prosvetne, zdravstvene in druge javne delavce, katerih Metlika iz dneva v dan vedno več potrebuje.

Tudi glede komunalnih naprav bo potrebno več skrbi in večje kontrole državljanov. Vodnjaki, javna vaška razsvetljava, vodovod, napajališča, perišča, vaške poti, šole itd. niso zrcalo samo občinskega ljudskega odbora, temveč predvsem državljanov, to je uživalcev teh naprav. Vse to so stvari, o katerih mogoče vse premalo razmišljamo in razpravljamo.

Prepričan sem, da bomo za takšne in podobne probleme našli mesta v našem časniku. Splošna ugotovitev pa je, da smo v vseh teh vprašanjih v naši komuni krepko napredovali. Prepričan sem, da nas maloštevilne izjeme ne bodo zaustavile.

FRANC VRVIŠČAR,
predsednik ObLO
v Metliki

METLIŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra so bili rojeni: dva dečka in tri deklice.

Poročili so se: Tomaž Hudorovac, delavec iz Metlike, in Milena Hudorovac, delavka iz Dobravic; Gojko Bera, podoficir JLA iz Zagreba, in Stanislava Vukšinić, delavka iz Zelebeza; Janez Likavec, predmetni učitelj, in Marija Grabrijan, uslužbenka, oba iz Metlike.

Umrli so: Marija Vrščaj, oskrbovanka iz Metlike, stara 87 let; Katarina Nemanič, oskrbovanka iz Metlike, stara 68 let; Anton Stravs, oskrbovanec iz Boršta, star 69 let; Janko Belopavlovič, posestnik iz Škemljevca, star 86 let; Darinka Humljan, otrok iz Rosalnic, stara 2 meseca; Marija Brodarič, gospodinja iz Rosalnic, stara 79 let, in Jože Gornik, posestnik iz Malega Lešca, star 76 let.

GRADAŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra je bila rojena ena deklica.

Porok in smrti ni bilo.

Kratke vesti

Zadnja seja občinskega sindikalnega sveta je bila zelo dobro obiskana, ker so se je poleg članov udeležili tudi predstavniki sindikalnih podružnic. Najprej so se pogovorili o občnih zborih sindikalnih podružnic, ki jih bodo izvedli v začetku leta. Na njih bodo obravnavali predvsem pravilnike. Nato so razpravljali o sestavi proračuna. Najvažnejša točka dnevnega reda je bila razprava o sestavljanju pravilnikov. V vseh podjetjih so bile pri sestavljanju težave, zlasti v manjših obrtnih podjetjih.

*

Sindikalne organizacije bodo pomagale novo ustanovljenemu klubu tako, da bodo zbrale okoli 200 tisoč dinarjev za plačilo opreme in ureditve kluba. Poleg tega so obljubile, da bodo vsak mesec prispevale 3.000 dinarjev za redno vzdrževanje kluba.

*

Novega leta so se zlasti veselili otroci, ker jih je v tem času obiskal dedek Mraz, in res ni pozabil nobenega večjega kraja v občini. Več prireditev je bilo v Metliki; poleg osebnih daril je dedek Mraz prinesel skupna darila. Bogato so bili obdarovani učenci osnovne šole na Suhorju, kjer se jih je spet spomnil kolektiv ljubljanskega podjetja »Jugotekstil«, ki je prevzel patronat nad to šolo.

*

Starejši Metličani so pričakali prihod novega leta v domu Partizana ali na Vinomeru, kjer so se v veselem razpoloženju dobro zabavali.

*

17. decembra je bilo v Metliki v okviru proslav za 22. december organizirano predavanje o atomskem orožju za vse prebivalce, toda na žalost je bilo poslušalcev zelo malo. — Tudi proslave dneva JLA, ki je bila na predvečer praznika, se je udeležilo le malo ljudi, čeprav je bila proslava zelo skrbno pripravljena. Kulturni program so izvajali učenci osnovne šole v Metliki. Pri proslavi je sodelovala tudi mestna godba na pihala.

*

Razstava »Vojaški dnevi« je bila v klubu družbenih organizacij v gradu. Odprta je bila 25. in 26. decembra.

*

26. decembra je bilo posvetovanje komunistov metliške občine. Udeležilo se ga je 130 članov Zveze komunistov. Obravnavali so predvsem vprašanja, ki jih je načel III. plenum CK ZKJ.

*

V metliški občini je moralo do zadnjega decembra lanskega leta sestaviti pravilnike o delitvi čistega dohodka in osebnega dohodka osem gospodarskih organizacij. Med prvimi so napravili pravilnike v Novotekstu in so jih začeli uporabljati že v oktobru. V kmetijski zadrugi in STP so bili potrjeni že v začetku decembra. V ostalih podjetjih so jih sprejeli šele proti koncu leta.

Razmerje med skladi in osebnimi dohodki je najslabše v škodo skladom pri obrtnih podjetjih, pri katerih ves dohodek v glavnem porabijo za osebne prejemke.

Komunalno podjetje je že pripravilo pravilnik, čeprav je bilo šele pred kratkim ustanovljeno. Tudi Zavod za zaposlovanje invalidov bo moral misliti o pravilnikih.

Trije novi odloki ObLO

Občinski ljudski odbor Metlika je 23. decembra 1961 na ločenih sejah občinskega zbora in zbora proizvajalcev poleg drugih sklepov sprejel tudi:

1. Odlok o postopku pri prodaji in oddajanju v zakup zemljišč, ki so v državljanski lastnini. Ta odlok ureja prodajo in dajanje v zakup tistih kmetijskih zemljišč, ki so v državljanski lastnini. Pri nakupu takih zemljišč imajo prednostno pravico kmetijske organizacije. Če kmetijska organizacija v 15 dneh od dneva razglasitve ponudbe ne kupi zemljišča, se sme prodati ali dati v zakup tudi zasebnemu kmetijskemu proizvajalcu, vendar ne pod ugodnejšimi pogoji, kot je bilo zemljišče ponudeno v prodajo ali zakup kmetijski organizaciji.

2. Odlok o plačevanju odškodnine za nacionalizirane zgradbe, dele zgradb in gradbenih zemljišč. Ta odlok ureja način plačila odškodnine za nacionalizirana gradbena zemljišča. Prejšnjemu lastniku nacionaliziranega zemljišča se plača odškodnina v enkratnem znesku le v primeru, če državljan ali pravna oseba, kateremu da občinski ljudski odbor Metlika v uporabo nacionalizirano zemljišče, plača določeno odškodnino v enkratnem znesku ali če gre za manjše površine in prejšnji lastnik nima drugih dohodkov za redno preživljanje sebe in svoje družine oziroma mu je nacionalizirano zemljišče služilo kot nujen dodaten vir dohodkov za redno preživljanje. V drugih primerih se odškodnina plačuje v skrajšanem času od 5 do 20 let, v rednih mesečnih obrokih.

3. Odlok o spremembi odloka o hišnem redu. Sprememba v tem odloku se nanaša le na prekrške. Ker so bile predpisane denarne kazni za kršitev nekaterih določil tega odloka v odloku o javnem redu in miru okraja Novo mesto, je bilo potrebno 13. člen odloka o hišnem redu spremeniti ter navesti kršitve tistih določil, ki se kaznujejo po 10. členu Odloka o javnem redu in miru okraja Novo mesto.

Iz pisarne občinskega ljudskega odbora

»VESELICA« za veselje in oddih v Metliki

Novo gostišče na Veselici nad Metliko, ki bo zelo lepa točka za enodnevne izlete in nudi prekrasen razgled, bo končano v februarju. V preurejeni belokranjski zidanici bodo trije manjši gostinski prostori, klet pa bo preurejena v bife. V zidanici bo prostora za 40 gostov, na vrtu v neposredni bližini vinogradov pa prostora najbrž zlepa ne bo zmanjkalo. Preureditev bo veljala sedem milijonov dinarjev; investitor je metliška komuna.

Brez obveščanja ni soodločanja, brez soodločanja pa ne samoupravljanja

Brez dvoma so sklepi, ki jih je sprejel II. plenum glavnega odbora SZDL Slovenije, zelo pomembni ne samo za delo organizacij Socialistične zveze, temveč tudi za razvoj našega celotnega gospodarstva. Hitri gospodarski in splošni družbeno-ekonomski razvoj naše dežele

Ivan Skof, predsednik občinskega odbora SZDL

postavlja vsak dan večje in odgovornejše naloge pred organizacijo Socialistične zveze kot najširšo družbeno organizacijo. Mislim, da lahko popolnoma upravičeno trdim, da je tudi v naši občini organizacija Socialistične zveze postala najširša tribuna vseh delovnih ljudi, kar pa ni slučaj, temveč je to rezultat dela in vloge organizacije SZDL na našem področju.

II. plenum glavnega odbora SZDL Slovenije je postavil pred organizacije Socialistične zveze še odgovornejše naloge. Mislim, da bo prva in najvažnejša naloga krajevnih organizacij seznanjati člane z delovanjem vseh tistih družbenih organov in institucij, ki so na njenem področju, ter z vso problematiko, ki se na njihovem področju poraja. Drugo zelo važno vprašanje, ki se ga bodo morale krajevne organizacije zelo resno lotevati, je prilagajanje novim oblikam dela, to se pravi: prilagajati se bodo morale takim metodam dela, ki bodo omogočale hitro reagiranje na vse tekoče probleme svojega področja. Tretje zelo važno vprašanje pa je borba za ideološki dvig članov.

Smatram, da so ta tri vprašanja prvenstvene važnosti, zato jim bodo morale krajevne organizacije posvečati posebno pozornost ter jim dati prednost v programih svojega dela.

Zdaj je potrebno samo konkretno delo

Dober pripomoček za še hitrejše delovanje organizacij Socialistične zveze je brez dvoma material z okrajne konference SZDL v Novem mestu, predvsem pa zaključki konference, ki jih bodo morale krajevne organizacije Socialistične zveze pri svojem delu upoštevati. Konferenca je zelo konkretno obravnavala problematiko na področju okraja in v veliki meri tudi problematiko posameznih komun, zato so bili tudi sklepi izdelani na podlagi teh razprav. Smatram, da bo potrebno vse te stvari še podrobneje proučiti na terenu. Ni dovolj, da stvari obravnavamo načelno, temveč je potrebno vso problematiko obravnavati čimbolj konkretno, povezano z razmerami samega kraja. Le na ta način bomo vzbudili neposrednim proizvajalcem interes za čim tesnejše sodelovanje pri upravljanju.

Povsod že vedo: brez sodelovanja ne bo napredka

Izkušnje, ki so si jih pridobile krajevne organizacije v lanskem letu, so brez dvoma zelo velike in bogate. Mislim, da je najvažnejše, ker so člani Socialistične zveze spoznali, da je njihova usoda odvisna od njih samih, to se pravi, da je njihovo sodelovanje pri reševanju sleherega problema na njihovem področju nujno potrebno. Zato je bila njihova pomoč pri reševanju raznih problemov zelo velika. Napredek je tudi v tem, da so vodstva krajevnih organizacij Socialistične zveze znala pravilno tolmačiti prebivalcem, kako nujno je njihovo sodelovanje pri reševanju tekoče problematike. Moram priznati, da je bilo sodelovanje v lanskem letu zelo veliko, zato so bili tudi uspehi na vseh področjih družbenega življenja zelo veliki.

Smatram, da je zamisel Dolenjskega lista in sklep okrajne konference SZDL, naj Dolenjski list postane glasilo okrajnega odbora SZDL vseh sedmih komun, zelo pozitivna. S tem bodo posamezne komune lahko svoje občane obveščale veliko bolje kot doslej. Naj bi ne bilo družine v naši komuni, ki ne bi bila naročena na Dolenjski list, saj bo preko njega vsak teden sproti zvedela vse, kar se v komuni dogaja, vse, kar je potrebno za soodločanje in upravljanje v komuni. Brez obveščanja namreč ne more biti soodločanja — brez soodločanja tudi samoupravljanja ne.

Ob koncu želim delovnim kolektivom, zavodom, ustanovam in prebivalcem naše občine, predvsem pa krajevnim organizacijam in članom Socialistične zveze v letošnjem letu še večje sodelovanje in veliko delovnih uspehov na vseh področjih družbenega življenja.

IVAN ŠKOF,
predsednik občinskega odbora SZDL v Metliki

METLIŠKI TEDNIK

Delovnemu človeku vedno več pravic, pa tudi dolžnosti

Naš ljudski odbor smatra v letu 1962 za svojo najvažnejšo nalogo nadaljnje povečanje proizvodnje v vseh gospodarskih panogah. Ker pa v tem letu ne bodo stavljena v pogon nobena nova proizvodna sredstva, bo nujno v gospodarskih organizacijah nenehno odkrivati notranje rezerve, manjšati režijske stroške, dvigati produktivnost dela in ga vezati v celoti na nagrajevanje po učinku dela.

Te naloge pa ne bodo izvršene, če ne bodo delovni kolektivi kot celota sodelovali pri reševanju vseh procesov v proizvodnji posameznih gospodarskih organizacij od najbolj enostavnih do najbolj kompliciranih, kakor tudi pri proučevanju tržnih vplivov in potrošnje na proizvodnjo in s tem na dohodek podjetja.

Zato bo moral naš delovni človek v novem sistemu delitve dohodka imeti vedno več pravic in s tem tudi dolžnosti, da bo nepretrgoma, neposredno, z delom na svojem delovnem mestu in pri upravljanju podjetja, komune in širše skupnosti odločal o svojem položaju, o svojem dohodku, o splošni delitvi narodnega dohodka. Tako bo uvidel potrebo po splošnem družbenem razvoju, zlasti pa po hitrejšem razvoju proizvajalnih sil naše socialistične skupnosti in komune kot osnovne družbene politično-ekonomske celice.

Zato bo naš ljudski odbor v letu 1962 poleg osnovne naloge, to je maksimalne mobilizacije proizvodnih sil, tudi nenehno krepil organe delavskega samoupravljanja in njihovega predstavniškega organa zbora proizvajalcev, da bodo osvojili načela novega gospodarskega sistema in se za ta načela tudi borili.

V letu 1961 je bilo družbeno samoupravljanje uveljavljeno tudi v zdravstvu, šolstvu, cestni službi, zavarovanju, bančni službi, delno v komunalni dejavnosti in državni upravi ter drugih družbenih službah. S tem se odpravljajo zadnji ostanki mezdnih odnosov. Tudi na tem področju se zastavljajo našemu ljudskemu odboru važne naloge, ki se bodo morale kazati v zadostni pomoči organom upravljanja, da bodo ti lahko v celoti prevzeli vodstvo svojih zavodov in organizacij ter uspešno razvijali službo po načelih smotrnega gospodarjenja v korist splošnega napredka in svoje organizacije.

Osnovno: nadaljnje povečanje proizvodnje!

Kot sem že poudaril, bo najvažnejša naloga družbenega plana za leto 1962 nadaljnje povečanje proizvodnje kot materialni pogoj za izvršitev petletnega gospodarskega programa. Predvideno je, da bo to povečanje proizvodnje znašalo v primerjavi z letom 1961 najmanj 10 odstotkov, brej novih proizvodnih kapacitet. V borbi za pospešeno dinamiko proizvodnje je močan poudarek na utrjevanju notranjih odnosov v gospodarskih organizacijah, to je na utrjevanju ekonomskih enot, obračunskih enot in decentralizaciji pristojnosti oziroma sredstev, kjer je to že možno.

Družbeni plan za leto 1962 bo omogočil hitrejši tempo proizvodnje v industriji, posebno pa v kmetijstvu. Ker se v teh dveh panogah odpirajo obsežnejše investicije, bo treba skrbeti za hitrejšo učinkovitost teh investicij. Zaradi boljšega gospodarjenja ter investiranja je predvidena združitev tistih gospodarskih organizacij, ki imajo enako ali podobno dejavnost, in to v okviru občine kakor tudi izven občine.

Družbeni plan predvideva močno povečanje socialističnega sektorja kmetijske proizvodnje, kakor tudi pogodbene proizvodnje, tako da bi bilo zajetih v letu 1962 najmanj 24 odstotkov vseh obdelovalnih površin v občini.

Združitev KZ v kmetijski kombinat?

Da bodo kmetijske zadruge kot nosilci socialistične kmetijske proizvodnje sposobne povečati proizvodnjo in krepiti socialistične odnose v materialnem in kadrovskem pogledu, je predvidena združitev kmetijskih zadrug v eno kmetijsko zadrugo oziroma kmetijski kombinat v občini.

Stane Nunčič, predsednik ObLO

Družbeni plan predvideva tudi zboljšanje preskrbe s kruhom, zelenjavo in sadjem, zlasti v centrih, in posveča več pozornosti tržišču nasploh, zboljšanju družbenih služb, predvsem v zdravstvu, šolstvu in socialnem varstvu ter komunalni dejavnosti (urejevanje cest, elektrifikacija podeželja, predvsem partizanskih krajev pod Bohorjem, oskrba z vodo in stanovanjska gradnja).

Novo mesto občana v družbeni skupnosti

Že v letu 1961 je občinski ljudski odbor posvetil pozornost sodelovanju volivcev pri reševanju posameznih problemov. Sprejel je sklep, da se tudi za vsako četrtletje sklicujejo zbori volivcev po vseh gospodarskih organizacijah in volilnih enotah na podeželju; na njih naj se obravnavajo planske naloge in problemi okrog teh nalog. Na teh zborih naj volivci spoznavajo delo gospodarske organizacije, delo komune kot celote, delo ljudskega odbora in krajevnega odbora, probleme stanovanjskih skupnosti in zaključke teh organov glede zadev s področja gospodarskega razvoja, družbenih služb, komunalne dejavnosti itd. Ljudski odbor je najmanj enkrat letno poslušal poročila s področja posameznih služb, kot n. pr. stanovanjske spupnosti, šolstva, zdravstva, Zavoda za zaposlovanje delovne sile itd.

Socialistična demokracija in novi gospodarski sistem, ki je začel delovati v letu 1961, daje volivcu občanu, članu delovnega kolektiva, novo mesto v naši družbeni skupnosti. To pa nujno spreminja tudi vlogo ljudskega odbora. Ljudski odbor bo moral postati načelni usmerjevalec gospodarskega razvoja v komuni, koordinator med gospodarskimi organizacijami in mobilizator sil pri sodelovanju občanov za reševanje komunalnih dobrin. Le tako bodo organi delavskega in družbenega samoupravljanja v celoti prevzeli dolžnosti in odgovornosti, potrebnih za nadaljnji razvoj svoje organizacije in komune kot celote. Javna uprava se bo morala usmeriti tudi na izdelavo analiz za ljudski odbor in druge organe, posebno še za zbor proizvajalcev, da bo ta lahko pravilno usmerjal organe sasoupravljanja in reševal posamezne probleme.

Zato bo moral ljudski odbor pred sprejetjem svojih aktov, odlokov, letnega družbenega plana, proračuna dati predloge v javno razpravo občanom, delovnim kolektivom, zavodom. V nekaterih primerih pa bo moral tudi razpisati ankete ali referendume za rešitev zadev, preden jih sprejme ljudski odbor.

V tem, mislim, se bo odražalo sodelovanje državljanov pri upravljanju. Zato bo zbor občanov bolj prikladna oblika za pritegovanje občanov k sodelovanju kot so bili zbori volivcev.

Nova spodbuda za reševanje problemov

Ker je v letu 1961 v občini namera združiti najmanj 10 odstotkov skladov za prosto razpolaganje gospodarskih organizacij za reševanje komunalnih zadev, sredstva pa naj bi se črpala v krajih združitve, predvidevamo, da bi občani ob lastni presoji in mobilizaciji lastnih sil najbolje reševali svoje probleme. S tem bo odpadla težnja po velikih željah, ki jih naj bi reševal nekdo tretji. Sami občani bodo v okviru zmogljivosti znali najbolje določiti prioritetni red in mobilizirati sile za rešitev tega ali onega problema v korist razvoja okraja in življenja ljudi v tem kraju. Ravno tako bodo morale zaživeti krajevne skupnosti, ljudski odbor pa jim bo skušal v proračunu zagotoviti nekaj sredstev kot osnovo za njihovo dejavnost.

Ljudski odbor smatra, da bi se morala sleherna gospodarska organizacija zanimati za vse probleme komune kakor za svoje lastne probleme, se spoznavati z njimi in jih tudi ljudskemu odboru pomagati reševati.

Zato bo moral vsak občan poznati letni program komune in se zanj na svojem delovnem mestu tudi boriti. To pa bo mogel samo, če bo poznal celotno problematiko.

STANE NUNČIČ,
predsednik ObLO v Vidmu-Krškem

Večja skrb za otroke

Dne 13. decembra je bila v Vidmu-Krškem občinska konferenca za družbeno aktivnost, ki jo je sklical občinski odbor SZDL. Konference se je udeležilo 61 delegatk in predstavniki političnih in občinskih vodstev ter gospodarskih organizacij. Zanimiv referat je prebrala Zvonka Tomažič.

V občini so 4 varstvene ustanove, v katerih je komaj 108 predšolskih otrok. Sicer pa varstvene ustanove lahko sprejmejo od skupnega števila 7200 otrok le 150 in 2 odst.

Svet stanovanjske skupnosti v Vidmu-Krškem je že sprejel sklep o zgraditvi varstvene ustanove na Vidmu. Ta gradnja je nujna, ker na levem bregu mesta gradijo nove stanovanjske bloke, kjer pa žal ni otroškega igrišča. Tudi na desnem bregu mesta otroci nimajo prostora, kjer bi se igrali in zabavali. Pričeli naj bi graditi tudi otroška igrišča. Člani Društva prijateljev mladine so sklenili pomagati pri ureditvi otroškega igrišča za otroškim vrtcem v Krškem. Hišni sveti v Novi Resi so sprejeli sklep, da bodo del sredstev vložili za ureditev igrišč v naselju. Tudi stanovalci novih zgradb pri hotelu so pripravljeni s prostovoljnim delom pomagati pri ureditvi igrišča. Na Senovem je preko 700 otrok, a nobenega igrišča. V načrtu je zgraditev igrišča v novem in starem naselju. V Brestanici bodo zgradili igrišče v naselju elektrarne in v spodnjem delu. V Kostanjevici že imajo dve vzorno urejeni igrišči.

V živahni štiriurni razpravi so bili dobro obravnavani problemi varstva in vzgoje otrok. Diskutanti so soglašali, da se zgradi varstvena ustanova ter da se pospeši gradnja igrišč in poveča skrb za defektne otroke. Predlagano je bilo, naj bi se v Krškem ustanovila šola za defektne otroke, ker je teh otrok v občini kar 50. Na koncu je bilo predlagano, naj občinski sindikalni svet skliče konferenco s predstavniki podjetij, na kateri naj bi razpravljali o pogojih zaposlitve žena in preštudirali sklepe te konference. Izvoljeno je bilo 14-člansko predsedstvo.

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

Doslej so bili občani vse premalo informirani o dogajanju v komuni

Dejavnost SZDL je bila lansko leto v naši komuni izredno živahna in plodna. V zadnjem obdobju je bilo preteklo leto verjetno najbolj razgibano, zlasti še po V. kongresu SZDL Slovenije. Precej krajevnih organizacij se je organizacijsko močno utrdilo. Uspehi in izkušnje v lanskem letu so jamstvo, da bodo krajevne organizacije SZDL tudi letos dosegle lepe uspehe.

Drugi plenum GO SZDL je zastavil občinskim odborom SZDL in krajevnim organizacijam nove naloge, ki jih bo treba reševati z vso pozornostjo. Glavna vprašanja, ki jim bodo letos naše krajevne organizacije posvetile posebno pozornost so:

utrditev sistema delitve dohodka in organizacija sistema javnih razprav in obveščanja občanov. Preteklo leto smo o delitvi dohodkov precej razpravljali, in to na vseh forumih — od občinskega ljudskega odbora do organizacije SZDL in ZK. Kljub temu smo na koncu leta ugotavljali, da je bilo v podjetjih še vedno nekaj primerov, kjer so pri delitvi dohodkov prišli do izraza osebni interesi nekaterih posameznikov. Komuna s tem ni utrpela posebne materialne škode, pač pa je iz tega tu in tam nastal politični problem, ki je zaviral zbliževanje delavcev s tehniškim osebjem. Dosledno bomo morali uvesti načelo, naj bo vsak plačan le za delo in ne za položaj ali papirnato kvalifikacijo. Seveda pa bo treba sistem delavskega in družbenega upravljanja še bolj utrditi oziroma pokazati vsakemu delavcu mesto, ki ga zavzema v kolektivu. O delitvi osebnih dohodkov bo v bodoče nujno moral razpravljati celotni kolektiv. Ni dovolj, da proizvajalce samo na kratko informiramo, kakšen je sistem delitve. Parole o »nepošteni delitvi« morajo v bodoče odpasti, ker samo neugodno vplivajo na proizvajalca. Načela pri delitvi osebnega dohodka so jasna, zato je res zadnji čas, da se to vprašanje v vseh podjetjih uredi.

Lansko leto smo razpravljali le o tistih, ki so si prilaščali previsok delež. Mislim, da je prav, če take pojave ostro obsodimo in tudi javno prikažemo. Verjetno pa bi morali ločiti, kdo je resnično zaslužil tako nagrado in kdo si jo je samo prisvojil. Kadar smo govorili o teh vprašanjih, smo navajali tudi razpone v podjetjih. Toda vedno smo se poganjali samo v vrh, nismo pa razpravljali o tem, kako, da imajo nekateri tako

(Nadaljevanje na 5. strani)

Viden napredek kmetijskih zadrug

Kmetijske zadruge in posestva v občini Videm-Krško so lani dosegle lepe uspehe. Z združitvijo kmetijskih zadrug v začetku leta in arondacijo kmetijskih površin se te postopoma spreminjajo v moderne specializirane proizvajalne organizacije. Število kmetijskih zadrug v videmsko-krški občini se je skoraj za polovico zmanjšalo, medtem ko so se obdelovalne površine in osnovna sredstva znatno povečala. Z združitvijo se je tudi izboljšala organizacija dela, povečalo se je število članstva, predvsem pa so zadruge sedaj okrepljene s strokovnim kadrom in sodobno mehanizacijo. Prav tako so novi ekonomski ukrepi sprostili pobudo kmetijskih proizvajalcev in hkrati okrepili njihovo zanimanje za porast proizvodnje.

■ **Kmetijska zadruga Videm-Krško** se je po združitvi s KZ iz Vidma in Rake površinsko močno okrepila in pričela ustanavljati lastne proizvodne obrate. Zemljišče je zadruga povečala za 45 ha, trenutno pa zaposluje 94 ljudi. Pridelek pšenice je znašal lani 60 ton, ječmena 18 ton ,ovsa 38 ton. Zasebni proizvajalci so zadrugi prodali 60 ton pšenice. Tudi hektarski donos so letos povečali, saj je znašal pri pšenici 42 stotov, ječmenu in [illegible] 24

Zadruga je tudi poskrbela za razvoj živinoreje, kupila je 105 glav živine in povečala število za 420 odst. Izdelani so tudi načrti za gradnjo novega hleva z zmogljivostjo 140 glav živine.

Lani je zadruga povečala vrednost mehanizacije za 53 milijonov 800 tisoč dinarjev. Nabavljen je nov kombajn za žito in silažo, traktor goseničar s priključki za obdelovanje vinogradov in traktor goseničar s planerno lopato in rigolnim plugom, kupljena sta tovorna avtomobila in še vrsta drugih kmetijskih strojev.

Kmetijska zadruga je ob lanski bogati letini sadja organizirala odkup sadja in ostalih kmetijskih pridelkov. Odkupila in prodala je 140 ton breskev, 370 ton jabolk, 35 ton hrušk, 23 ton sliv, 11 ton marelic, 209 ton krompirja, 49 ton belih žit, 21 ton zelja, ali skupaj 85 vagonov kmetijskih pridelkov.

Plan jesenske setve pogodbene proizvodnje, ki je znašal 440 ha, je bil presežen za 43 ha.

■ Nalogo je v glavnem izpolnila tudi **kmetijska zadruga v Kostanjevici.** Povečala je lastno zemljišče za 100 ha, na katerem je s pomočjo Dolenjske vodne skupnosti opravila meliorac'jska dela v vrednosti 13 milijonov dinarjev.

Za dopolnitev kmetijske mehanizacije je zadruga za preko 17 milijonov dinarjev nabavila kombajn za žito, težji traktor, molni stroj, tovornjak in druge stroje.

Plan pogodbene proizvodnje jesenskih žit je bil dosežen s 97,6 odst.

■ Velik napredek je opaziti pri **kmetijski zadrugi Brestanica.** Zanimivo je, da zadruga še pred letom skoraj ni imela večjih površin, razen nekaj hektarov zemlje, na kateri naj bi organizirala lastno kmetijsko proizvodnjo. Zdaj je stanje povsem drugačno, saj je zadruga prevzela v zakup za daljšo dobo 100 ha zemlje. Tako bo letos znatno povečala proizvodnjo Zadruga tr[illegible]tno ureja nov živinorejski obrat na Senovem in na Ve[illegible]m Kamnu, s čimer bo možno povečati živinorejski obrat za nadaljnjih 70 glav pitane in plemenske živine. Za izpopolnitev kmetijske mehanizacije je zadruga investirala preko 17 milijonov dinarjev.

■ **Kmetijsko posestvo »Matija Gubec« iz Leskovca** je pridelalo in prodalo 10 vagonov breskev, 15 vagonov hrušk in 2 vagona jabolk.

Popoln obračun dela pripravljajo zadruge ob zaključku leta in pričakujemo, da bodo takrat uspehi še vidnejši. Za ilustracijo navajamo še nekaj zanimivih podatkov:

■ Skupni plan jesenskih setev belih žit v pogodbeni proizvodnji je bil v videmsko-krški občini predviden na 800 ha, posejanih pa je bilo 846 ha. Za to setev je bilo prodanih 40 vagonov umetnih gnojil in 336 stotov kvalitetnih semen visokorodnih pšenic. Razen površin v pogodbeni proizvodnji so kmetijske zadruge letos na svojih površinah posejale 45 ha pšenice.

Za nabavo kmetijske mehanizacije, obnovo nasadov ter povečanje zemljišč so zadruge letos investirale preko 100 milijonov dinarjev.

Vodstva kmetijskih zadrug so zadovoljna z lansko dobro letino belih žit in sadja. To jih je opogumilo ,da bodo čez nekaj mesecev zopet zgrabili za delo. V zimskem času bo dovolj časa za razpravljanje o novih načrtih razširitve in utrditve kmetijskih zadrug v videmsko-krški občini.

Drago Kastelic

(Nadaljevanje s 4. strani)
nizke prejemke, niti nismo govorili o tem, kakšno življenje ima delavec, ki zasluži n. pr. manj kot 15 tisoč din. O teh stvareh bo treba vsekakor spregovoriti.

Javne razprave z občani moramo bolje pripraviti

Sistem javnih razprav z občani je bi do sedaj slab. Zbori volivcev niso prinesli tistih rezultatov, ki smo jih pričakovali. Obisk je bil po navadi, zlasti v centrih, slab. Tudi razprava večkrat ni bistveno pripomogla k reševanju pro-

Lojze Štih, predsednik občinskega odbora SZDL

blematike v kraju. V bodoče bomo morali javne razprave bolje pripraviti, kot smo doslej zbore volivcev in masovne sestanke SZDL. Občanom bo nujno potrebno dostavljati material za razpravo dovolj zgodaj, da se bodo lahko pripravili. Pogoj za dober uspeh je prav gotovo dobra priprava na razpravo. Sklepi, ki bodo sprejeti, se bodo morali izvajati, ker bo le tako interes državljanov za sodelovanje naraščal.

Doslej so bili naši občani vse premalo informirani o dogajanjih v komuni. Sistem obveščanja bo treba poleg javnih tribun in razprav razširiti tudi preko tiska. Občinski odbor SZDL je začel v lanskem letu izdajati »Informatorja«, ki naj bi služil vsem aktivistom SZDL v naši občini pri njihovem delu.

Še ta mesec: seja občinskega odbora SZDL

Okrajna konferenca SZDL je bila vsekakor izredno važen prispevek k izboljšanju družbeno-političnega dela naše organizacije na terenu. Zaključki, ki jih je konferenca sprejela, vsebujejo polno konkretnih nalog, ki se jih bo treba lotiti. Pri nas imamo namen, še v tem mesecu sklicati sejo občinskega odbora SZDL, kjer bi obravnavali prav zaključke okrajne konference, in tako izpopolniti naš delovni program.

Kot sem že omenil, so se nekatere naše krajevne organizacije utrdile in našle pravo obliko dela. Prišle so do ugotovitve, kar ni seveda nič novega, da se članstvo zanima za delo Socialistične zveze le tedaj, če obravnavamo konkretno problematiko. V bodoče naj bi imeli vsi sestanki konkretno vsebino. Imamo pa še primere, da se ljudje sprašujejo, kaj naj dela njihova krajevna organizacija. Mislim, da je v vsakem kraju več kot preveč problemov, ki bi jih naša organizacija morala postaviti na dnevni red.

Za trdno rast sekcij

Ugotovili smo tudi, da stara oblika množičnih sestankov ne ustreza več. Nujno bo preusmeriti delo v sekcije. Lansko leto smo ustanovili precej sekcij, vendar so nekatere zamrle, ker krajevne organizacije niso storile vsega, da bi jih uvedle v delo. V jeseni smo ustanovili pri vseh večjih krajevnih organizacijah sekcije za izobraževanje. Le-te so se takoj znašle in odlično delajo. Članstvo je v njih zelo aktivno, daje polno koristnih predlogov za bodoče delo. Sekretariati sekcij skušajo preko delavske univerze članstvu vedno ugoditi, zato uspeh ni izostal.

Novo leto zastavlja vsem občanom, zlasti pa članom SZDL, tudi nove naloge. Gospodarski sistem, ki je dobil lansko leto novo podobo, bomo morali letos še bolj utrditi. To pa bo mogoče le s tesnim sodelovanjem vseh občanov. Prav bi bilo, da bi se vsak občan zavedal svoje dolžnosti in pomagal, kolikor se da, da bi postalo življenje vnaši komuni za vse res prijetno.

LOJZE ŠTIH, predsednik občinskega odbora SZDL v Vidmu-Krškem

VIDEMSKO-KRŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra so bili rojeni trije dečki.

Poročili so se: Janez Blatnik, ključavničar iz Crešnjic, in Jožica Cenar, poljedelka s Trške gore; Anton Pečarič, delavec, in Rozalija Colner, poljedelka, oba iz Sremiča; Kamilo Capl, uslužbenec, in Marija Kovačič, delavka, oba iz Vidma-Krškega; Franc Umek, posestnik in Marija Merhar, fotografka, oba iz Starega grada; Ernest Marinčič, strojni ključavničar, in Frančiška Sotelšek, kuharica, oba iz Ljubljane; Stanislav Radič ,električar iz Pesjega, in Zofija Bar, kuharica iz Novega mesta; Franc Klemenčič, delavec iz Spod. Starega gradu, in Marija Švajger, poljedelka iz Križ; Gabrijel Zalokar, delavec iz Rovišča, in Pavlina Bernardič, bolniška strežnica, iz Spod. Starega gradu.

Umrli so: Stefan Išek, upokojenec iz Vidma-Krškega, star 90 let; Franc Knez, krojač iz Zdol, star 73 let; Ivo Rumpret, upokojenec iz Vidma-Krškega, star 71 let; Frančiška Glas, gospodinja iz Bučerce, stara 50 let; Jakob Molan, posestnik iz Zdol, star 81 let.

S pomočjo vseh občanov bomo kos novim nalogam

Leto 1961, prvo leto novega planskega obdobja 1961—1965, je za nami. V tem letu so bile postavljene pred našo komuno precej obširne in zahtevne naloge, ki pa smo jih s sodelovanjem ostalih činiteljev povečini izvršili.

Na področju industrije so se v letu 1961 pojavile velike težave v krmeljskem rudniku, kjer je bilo težko s prodajo premoga. V drugem polletju se je stanje nekoliko izboljšalo, vendar bo treba še mnogo napora, da se bo normaliziralo. K reševanju problemov v krmeljskem rudniku so bili pritegnjeni vsi gospodarski in politični forumi, od občinskih in okrajnih pa do republiških. Leta 1962 bodo po vsej verjetnosti v Krmelju začeli graditi novo opekarno, razširili pa bodo tudi mehanično delavnico, za kar so v glavnem že zagotovljena finančna sredstva. S tem bodo ustvarjeni pogoji za novo industrijsko dejavnost v kraju.

Drugi gospodarski problem se je pojavil v sevniškem podjetju Jugotanin. Tudi tanin se težko proda zaradi hiperprodukcije vegetativnih strojil v naši državi ter zaradi nizkih uvoznih cen ekstrakta quebracha in mimoze. Zaradi visokih cen hrastovega in kostanjevega lesa podjetje ne more konkurirati uvozu niti tovrstnim podjetjem v državi, ki proizvajajo tanin kot stranski produkt.

Že 1961 so nameravali začeti graditi obrat za izdelavo lesonitnih plošč, saj je potrebna dokumentacija že pripravljena, vendar se načrt zaradi nove investicijske politike ni mogel uresničiti in kaže, da bo leta 1962 isto. Vsekakor bodo morali pristojni organi in vodilni ljudje dobro razmisliti o realizaciji tega načrta, ker bo drugače ogrožen obstoj Jugotanina.

Krmeljski rudnik in Jugotanin zaradi objektivnih težav v letu 1961 nista mogla uresničiti zastavljenih nalog, medtem ko so ostale gospodarske organizacije kljub vsem težavam izpolnile planske naloge. Renomirana »Kopitarna« v Sevnici je v preteklem letu vložila precej lastnih sredstev za rekonstrukcijo obratov, 1962 pa bo s tem nadaljevala. Mizarska produktivna zadruga v Sevnici bo po rekonstrukciji in razširitvi prostorov lahko za 100 odstotkov dvignila proizvodne zmogljivosti. Pozabiti pa ne smemo Konfekcije »Lisca«, ki je iz majhne obrtne delavnice v nekaj letih zrasla

Karel Kolman, predsednik ObLO

v pomembno gospodarsko organizacijo ter v preteklem letu zaključila prvo etapo izgradnje.

Na področju kmetijstva in gozdarstva so se v preteklem letu izvršile korenite spremembe. Pet kmetijskih zadrug se je združilo v dve zadrugi, kar je omogočilo boljše in racionalnejše pospodarjenje. Tudi bavša Gozdarska poslovna zveza se je priključila kmetijskim zadrugam. Rezultat teh združitev je boljša organizacija dela.

Najvažnejše delo v letu 1962

V letu 1962 si je naš občinski ljudski odbor zadal za osnovno nalogo še nadalje z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirati proizvajalne sile v gospodarstvu, rešiti problem rudnika lignita v Krmelju, pospešiti rešitev investicij v Jugotaninu in Mizarski produktivni zadrugi, poseben poudarek pa bo na razvoju kmetijsva v občini.

Razen ostalih komunalnih del bo ena najvažnejših nalog asfaltiranje ceste Sevnica — Šmarje ter kanalizacija Sevnice in ostalih krajev. To pa bomo lahko izvedli samo z veliko podporo gospodarskih organizacij in vseh državljanov. Za ta dela so deloma že zagotovili sredstva občine in podjetja, treba pa bo angažirati še sredstva prebivalcev centra Sevnice.

Ker govorimo že o komunalni dejavnosti, ne smemo prezreti stanovanjskega vprašanja. V Sevnici je bil zgrajen 12-stanovanjski blok, v Krmelju 6-stanovanjski, razen tega je bilo zgrajenih več zasebnih hiš, tako da stanovanjska problematika ni več tako pereča. Čedalje bolj pa je očitno pomanjkanje šolskih prostorov, zato je potrebno zgraditi nove šole v Sevnici, na Telčah in Primožu. Tega pa ne bomo mogli rešiti samo z občinskimi in okrajnimi sredstvi, temveč bodo morali šolski odbori pridobiti prebivalstvo, da bo z denarnimi in materialnimi prispevki pomagalo reševati šolsko problematiko. Moramo se zavedati, da imamo vsi poleg pravic tudi dolžnosti ter da bomo takšna vprašanja reševali samo s skupnimi močmi.

V preteklem letu je bil nabavljen tudi avtobus za prevoz šolskih otrok iz oddaljnih krajev v sevniško šolo.

V zdravstu se je stanje preteklo leto občutno izboljšalo, predvsem zaradi izpopolnjenega števila zdravstvenih delavcev. Delati je začel tudi stomatolog, ki vsak dan opravlja službo v Sevnici. Z družbenimi sredstvi je bil dograjen in odprt nov zdravstveni dom v Krmelju, leta 1962 pa bo začela delati tudi zobozdravniška ordinacija.

Da bi občinski ljudski odbor v Sevnici leta 1962 lahko čimboljše usmerjal gospodarstvo občine, bo razen sredstev občinskega investicijskega sklada organiziral še združevanje sredstev gospodarskih organizacij, kar bo pripomoglo k hitrejšemu dvigu gospodarstva in razvoju občine. Zato pozivam vse občane sevniške občine, da po svojih močeh prispevajo k realizaciji zastavljenih nalog in s tem doprinesejo svoj delež k napredku občine in dvigu družbene ravni.

KAREL KOLMAN, predsednik ObLO v Sevnici

SEVNIŠKI VESTNIK

Ljudje bodo aktivni, ko bodo o vsem dobro obveščeni

II. plenum GO SZDL je obravnaval precej problemov, ki se tičejo tudi naše komune. Prva in osnovna naloga, ki se je bodo lotile organizacije SZDL, je materialna krepitev komune. V ta namen bodo združevali vsa razpoložljiva sredstva v občini, s pomočjo katerih bodo izvedli investicijske programe Mizarske produktivne zadruge in krmeljskega rudnika. Druga naloga pa je pritegniti širši krog občanov k reševanju osnovnih problemov v komuni. Vzpostaviti je treba živahnejše stike med voljenimi organi in volivci. Vestneje in z večjo odgovornostjo je treba skrbeti za zbore občanov, ki jih bo morala sklicevati Socialistična zveza, kakor je bilo to marsikje že sedaj. Material II. plenuma bomo v celoti posredovali vsemu članstvu ter iz njega povzeli napotila za nadaljnje delo KO SZDL. Skušali bomo rešiti problem izoliranosti organov delavskega samoupravljanja od krajevnih organizacij SZDL. Konkretni akciji v zvezi s sklepi plenuma sta: predavanja o perspektivnem planu komune in kraja, ki bodo januarja, ter predavanja o razvoju kmetijstva v komuni in kraju. Namen predavanja je postaviti člane SZDL v sredo teh dogajanj in jim dati politično odgovornost pri izvrševanju programov razvoja komune. Naslednja naloga so seminarji za člane plenuma in predsednike KO SZDL ter za sekretarje sekcij. Seminarji pa naj zažive iz potreb terena.

Z okrajno konferenco smo zadovoljni

Vsi delegati so bili zadovoljni z okrajno konferenco. Prva naloga je, da prenesejo sklepe na svoje KO SZDL in da skrbe za njihovo izvajanje. Ko bomo dobili sklepe okrajne konference, jih bomo prilagodili posameznim področjem in jih tudi dosledno izvajali.

Metode in sistem dela KO SZDL in občinskega odbora SZDL so se po V. kongresu vidno spremenile tudi v naši komuni. Največja izkušnja pri delu KO SZDL je, da članstvo ni dovolj informirano o problemih v komuni in da ga je treba aktivno vključevati v sodelovanje. Tudi s sekcijami smo pridobili izkušnje. Ugotovili smo, da sekcije slabo delajo, ker nismo našli pravih metod za njihovo delo. Uspešno pa se bodo lahko uveljavile, če bodo nastajale iz problematike na terenu. Člani sekcij naj postanejo vsi tisti, ki jih določeni problemi zadevajo. Nekaj primerov takih sekcij že imamo.

Velik problem je tudi to, da krajevna organizacija v centru komune ne deluje, kot bi morala, ker smatra, da bo vse potrebno rešil občinski odbor. Težave imamo s pobiranjem članarine. Ne zato, ker bi članstvo ne hotelo plačevati, temveč so težave zaradi slabega sistema pobiranja članarine. Osebno sem prepričan, da bodo KO SZDL uspešno izvrševale vlogo najširše tribune prebivalcev, če bodo sproti prilagajale sklepe občinskega plenuma in sklepe višjih organov svojim problemom in zahtevale od članstva osebno odgovornost za njihovo uresničevanje.

Hkrati naj krajevne organizacije postanejo javna tribuna svojih članov. Zbirajo naj predloge, registrirajo javno mnenje in probleme ter vse to hkrati prenašajo na organe v komuni. Seveda bodo morale dosledno zahtevati, da bodo sproženi problemi tudi rešeni, pri čemer bo nujno potrebno sodelovanje vseh članov SZDL. Nikakor namreč ni dovolj, da ljudje samo nakažejo probleme, potem pa jih prepustijo komuni, pač pa si morajo prizadevati, da jih bodo po svojih močeh tudi sami reševali. Krajevne organizacije ne bodo mogle uresničevati nalog, če ne bodo poskrbele za stalne prostore in dežurstvo odbornikov. Množica članov, ki prihaja zdaj naravnost na ob-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Razgovor o delitvi dohodka

Pravilniki o delitvi čistih in osebnih dohodkov so v gospodarskih organizacijah videmsko-krške občine v glavnem sestavljeni. Predsednika občinskega sindikalnega sveta Slavka Šribarja smo nedavno vprašali, kako so se podjetja lotila sestavljanja pravilnikov in v kolikšni meri so pri tem neposredno sodelovale sindikalne podružnice in delovni kolektivi.

Tovariš predsednik je odgovoril takole:

»V tovarni celuloze in papirja, kjer so imeli dobro urejene ekonomsko-družbene odnose in kjer so že zdavnaj izvedli decentralizacijo delavskega samoupravljanja, jim uredba o nagrajevanju in delitvi čistega in osebnega dohodka ni prizadela večjih težav. Tudi v ostalih podjetjih so se zelo resno lotili sestavljanja pravilnikov. Pobudniki so bile sindikalne podružnice, komisije za sestavljanje pravilnikov pa so prav tako odigrale pomembno vlogo: upoštevale so predloge in pripombe članov delovnih kolektivov. Šele potem, ko so pravilnike podrobno obdelali proizvajalci, so jih sprejeli delavski sveti. Vsi pravilniki so prilagojeni uredbi o delitvi čistih in osebnih dohodkov. Občinski sindikalni svet in okrajni izobraževalni zavod sta za predsednike sindikalnih podružnic in članov komisij organizirala strokovna posvetovanja, na katerih sta jih seznanila s pravno platjo uredbe.

Ob sestavljanju pravilnikov so bile zlasti prizadevne sindikalne podružnice in kolektivi v tovarni celuloze in papirja, kovinarski zadrugi, Valvasorjevi tiskarni, Elektru-Krško, v brestaniški elektrarni, rudniku na Senovem, v »Lipi« v Prekopi, kmetijski zadrugi v Kostanjevici in drugod.

Povsod pa ni šlo gladko, predvsem ne pri manjših podjetjih. V čevljarstvu v Kostanjevici, kjer je zaposlenih 15 čevljarjev, še niso izdelali pravilnika. Tudi pri nekaterih manjših uslužnostnih obrtih se je nekoliko zataknilo. Nekatera se bodo po Novem letu združila s stanovanjsko skupnostjo. Nadalje so nekatere zbornice poslale svojim podjetjem vzorce pravilnikov, ki pa jih morajo le-ta prilagoditi lastnim razmeram v podjetju.

Pravilniki o delitvi čistih in osebnih dohodkov so v naši občini v glavnem izdelani. Prepričan sem, da jih bodo marsikje spričo spremenjenih pogojev gospodarjenja v podjetju še dopolnili. Želim, da bi bili pravilniki o delitvi čistih in osebnih dohodkov resnično spodbuda zaposlenim.«

Cene v Krškem

Zaradi hudega mraza je 6. januarja bilo na tržnici le nekaj prodajalk. Kupcev je bilo dovolj, vendar so praznih rok odhajali domov V Krškem bi morala biti tržnica v zaprtem prostoru, tako bi bili meščani bolje preskrbljeni s kmetijskimi pridelki. Prodajalke so zahtevale na tržnici za jajčka 30 in 35 dinarjev, za mleko 45, za čebulo 100, fižol 100 in za rdečo peso 50 dinarjev.

● **Trgovina z zelenjavo** pa je bila tega dne nekoliko bolje založena. Banane so prodajali po 300 dinarjev, čebulo po 100, česen po 200, pomaranče po 270, jabolka po 40, korenje po 30, 40, peteršilj po 200, redkev po 35, kislo zelje po 65, kislo repo po 60, krompir po 25, solato po 300 in med po 350 dinarjev.

(Nadaljevanje s 5. strani)

činski odbor SZDL, bo iskala potem rešitve najprej pri svojih krajevnih organizacijah.

Vsaka hiša naj bi imela naš domači list!

V današnji številki Dolenjskega lista je prvič izšlo tudi glasilo naše komune. Želim, da postane to resnična tribuna članov SZDL in dosleden informator o vseh dogodkih. To pa bomo dosegli, če bo imela vsaka hiša naš list stalno pri roki, saj bo le tako res seznanjena s tem, kar se dogaja v naši občini. Komunsko glasilo je namenjeno tudi vsem občanom, da bi se v njem oglašali in posredovali izkušnje drugim. Perspektivni program nadaljnjega razvoja občine bo zahteval od vseh nas aktivno delo. Občani pa bodo aktivni le tedaj, če bodo o vsem tudi zares dobro obveščeni. Komunsko glasilo nam prinaša to možnost.

Franc Molan, sekretar občinskega odbora SZDL

V imenu občinskega odbora Socialistične zveze želim, da bi dosegli letos naloge, ki so pred nami: materialno krepitev komune in porast potrošnje občanov. To pa bomo dosegli le s tesnim sodelovanjem vseh organizacij v komuni in s skupno odgovornostjo pri reševanju problemov preko SZDL.

FRANC MOLAN, sekretar občinskega odbora SZDL v Sevnici

Napredek je mogoče doseči le s sodelovanjem večine občanov

V nedeljo- 17. decembra, je bila v Sevnici občinska konference za družbeno aktivnost žena, ki jo je sklical občinski odbor SZDL.

Tov. Marinka Hafner je prebrala uvodni referat, v katerem so bili vzorno vključeni vsi problemi vzgoje in varstva otrok v občini. Iz poročila je razbrati, da je v občini 861 šoloobveznih otrok in je brez pravega nadzorstva kar 136 otrok. Vrtec obiskuje 53 predšolskih otrok, okrog 280 pa jih je še kar doma. Čeravno je v Krmelju 60 otrok, v kraju otroškega vrtca ni. Prostor bi se našel, le denarja za ureditev in opremo prostora primanjkuje.

»Vse za varstvo in vzgojo otrok!« je bilo geslo konference. Ne moremo pa trditi, da se tega lepega gesla zavedajo vsaj prizadeti starši. Občinski odbor SZDL je razposlal 80 vabil za konferenco, samo 17 žena in 15 moških pa se je čutilo dolžnih, da so prišli na konferenco! Kljub majhni udeležbi bi konferenca še dobro potekala, če ne bi bilo v dvorani gasilskega doma tako mrzlo. Teptanje z nogami in »sprehajanje« iz dvorane v sosednje toplejše prostore je delo konfernce zares močno motilo.

Tudi razprava je v začetku zašla na slepi tir. Namesto da bi razpravljali o problemu varstva in vzgoji otrok, je bilo veliko besedi o brivnici, o primanjkljaju v obratu družbene prehrane, o ključavničarski in radio delavnici, o potrošniških svetih pa celo o dimnikarski službi. Diskutanti so končno le uvideli, da bi bilo v Sevnici nujno potrebno čimprej sklicati zbor volivcev, na katerem bi razpravljali o vsem tem. Diskutanti so v nadaljnem delu konference s svojo razpravo pripomogle, da je bil zaključek konference uspešen. Predlagale so, naj bi delavska univerza organizirala šolo za vzgojo staršev, stanovanjska uprava naj bi preskrbela učitelja, ki stanuje v šoli, drugo stanovanje in s tem omogočila delovanje pionirske knjižnice v šoli. V enem prostoru bi bil televizor, kjer bi se otroci zbirali. Predlagale so tudi gradnjo otroškega igrišča v Sevnici in novega otroškega vrtca itd.

Konferenca je sprejela več pomembnih sklepov, ki bodo nedvomno koristno vplivali na vzgojo otrok. Taki sklepi so: uvedba filmskih matinej za otroke, ustanovitev kluba za pionirje, pri gradnjah stanovanjskih poslopij je treba upoštevati gradnjo otroških igrišč, v Sevnici pa naj bi že naslednje leto pričeli z gradnjo centralnega otroškega igrišča. Nadalje: delavska univerza naj bi organizirala šolo za starše, proučiti je treba probleme šolskih kuhinj, občina pa naj bi ustanovila v Sevnici mlečno restavracijo.

Konference so se udeležili tudi predstavniki občinskih in političnih vodstev ter podjetij v občini.

Drago Kastelic

Res ni prostorov za ambulanto?

Ker žive v Loki večinoma mali kmetje, ki so zaposleni kot železničarji, poštni uslužbenci ali v kmetijski zadrugi, in so njihove družine iz leta v leto večje, je stanovanjska stiska zelo velika. Dobro bi bilo, ko bi vsaj železniško podjetje za svoje uslužbence gradilo stanovanja, pa ne gradimo nič. Zdravstveni dom v Sevnici je že lani obljubil, da bo v Loki odprl ambulanto, pa tudi za tako potrebno stvar ni prostorov.

Prebivalstvo in krajevni faktorji so že večkrat poskušali najti rešitev, vendar je bilo njihovo prizadevanje brezuspešno. Že nekaj časa pa je v Loki prazno stanovanje, kamor bi se lahko vselila družina z obrata kmetijske zadruge, njeno dosedanje stanovanje pa bi preuredili za ambulanto. To bi bila zaenkrat edina možna rešitev, žal pa upravitelj praznega stanovanja pravi, da to ni mogoče. Kdo bo torej rešil ta pereči problem? *S. S.*

Letos: 20 učiteljev bo šlo v »boljše občine...«

Z zbora sindikata prosvetnih delavcev sevniške komune

Pretekli mesec so na Bučki zborovali prosvetni delavci sevniške občine. Zbralo se je 84 učiteljev in profesorjev, od tehničnega osebja pa se ni zbora nihče udeležil. Kot gostje so prisostvovali predstavniki občinskega sindikalnega sveta, občinskega komiteja ZKS, občinskega odbora SZDL ter člana Pedagoškega zavoda iz Krškega. Poročilo je prebral dosedanji predsednik Franc Zorko, upravitelj na Blanci.

Na zboru je bilo ugotovljeno, da so prosvetni delavci, ker manjka 32 učnih moči, preobremenjeni z delom. Skrčili so celo predmetnik, kar se ne bi smelo zgoditi, se je pa, ker druge rešitve ni bilo. Vzroki za odhajanje prosvetnega kadra so predvsem v nezadovoljivih stanovanjih in neurejeni prehrani. Tega problema pa učitelji ne bodo rešili sami, mogoče bi morali pri tem sodelovati vsi merodajni činitelji v komuni.

Tudi nepravilen odnos prosvetnih delavcev s strani prebivalstva in šolskih odborov je v mnogočem pripomogel, da so učitelji odšli drugam. Zakaj se ne bi šolski odbori pobrigali za stanovanja učiteljev in zakaj ne bi prebivalci posameznih vasi kuhali za učitelje?

Porazno sliko je dala anketa, v kateri je 20 učiteljev odgovorilo, da se bodo prihodnje leto odselili v »boljše« občine. Na občini bodo tudi morali urediti materialne obveznosti do prosvetnega kadra. Učitelji ponekod še zdaj nimajo plačanih stanarin, drvarin itd. Razprava je nakazala potrebo po pestrejšem delovanju sindikata, sproženi so bili tudi predlogi za oblike strokovnega sodelovanja. Vendar so za uresničenje teh koristnih predlogov potrebna sredstva, ki jih sindikat nima.

Načelnik odseka za šolstvo je prebral osnutek pravilnika o novi delitvi dohodkov v prosveti. Pravilnik naj bi bil osnova za sestavljanje pravilnikov v posameznih šolah. Novo financiranje in nagrajevanje bo zahtevalo tudi več sredstev in nastal bo velik problem. Z njim se bodo morali spoprijeti vsi činitelji v komuni, kajti vsi smo odgovorni za razvoj šolstva, zato bo tudi financiranje šolstva skrb nas vseh.

Učitelji so še razpravljali o testiranju učencev. Iz diskusije je bilo razvidno, da učitelji sevniške občine vlagajo mnogo truda v izboljšanje pouka in v strokovno izpopolnjevanje.

Ker se učitelji sevniške občine sestanejo le enkrat v letu, si želijo ob takih priložnostih vsaj malo družabnega življenja. Zaradi vedno mrzlih prostorov, v katerih se sestanejo to ni mogoče. Nerodno je tudi to, da so morali mnogi takoj po koncu domov zaradi avtobusa. V bodoče bo treba tudi to urediti.

V koncu še tole: o vseh problemih, o katerih so mnogo govorili pred občnim zborom in po njem, bi lahko javno razpravljali! Stvari bi s tem samo koristili. -an

Letna konferenca mladine

Prejšnji mesec je bila v dvorani Partizana v Sevnici letna konferenca mladine iz sevniške občine. 133 delegatov je z zanimanjem poslušalo uvodno poročilo predsednice občinskega komiteja LMS Dragice Volčanšek, v katerem je govorila o uspehih mladine pri delovnih akcijah v občini in kulturnem udejstvovanju ter o zastopstvu mladine v organih družbenega upravljanja. Sekretar občinskega komiteja LMS Alojz Jančič je prebral referat v delavski mladini.

Delegati so živahno razpravljali in stavili predloge, ki bodo mladini sevniške občine koristili pri nadaljnjem delu. Na koncu konference so izvolili 19-članski plenum občinskega komiteja in 3 delegate za kongres Ljudske mladine.

Konference so se kot gostje udeležili: članica okrajnega komiteja LMS Milena Volčjak, predsednik ObLO Karel Kolman, sekretar občinskega komiteja ZK Tone Kozmus, sekretar občinskega odbora SZDL Franc Molan in predstavniki gospodarskih ter družbenih organizacij v občini.

Novoletno praznovanje v Tržišču

Da bi tudi letos pričakali novo leto v slovesnem razpoloženju, je mladina s pomočjo učiteljev in ostalih okrasila razrede, okoli šole pa postavila smrečice. Učitelji, starši in učenci tukajšnje šole so pričakali dedka Mraza s petjem in godbo ter ga popeljali s spremstvom vred v najlepše okrašen razred. Tam mu je mladina priredila lep sprejem s kulturnim sporedom. Pozdravila ga je pionirka Marjanca Bastardi. Ko je nato vse pionirje in cicibane obdaril, se je v veselem razpoloženju z mladino zavrtel. Tako so pionirji iz Tržišča pozdravili novo leto.

Dedek Mraz se najlepše zahvaljuje kmetijski zadrugi Tržišče–Šentjanž, ki je z denarjem pomagala, da je prireditev tako lepo uspela.

KZ Tržišče–Šentjanž je letos prvič organizirala silvestrovanje v zadružni dvorani v Šentjanžu. Ob tej priložnosti je vse zadružnike pozdravil direktor Anton Majcen in jim želel v letu 1962 mnogo uspehov, najbolje zadružnike pa obdaril z lepimi in praktičnimi darili.

L. M.

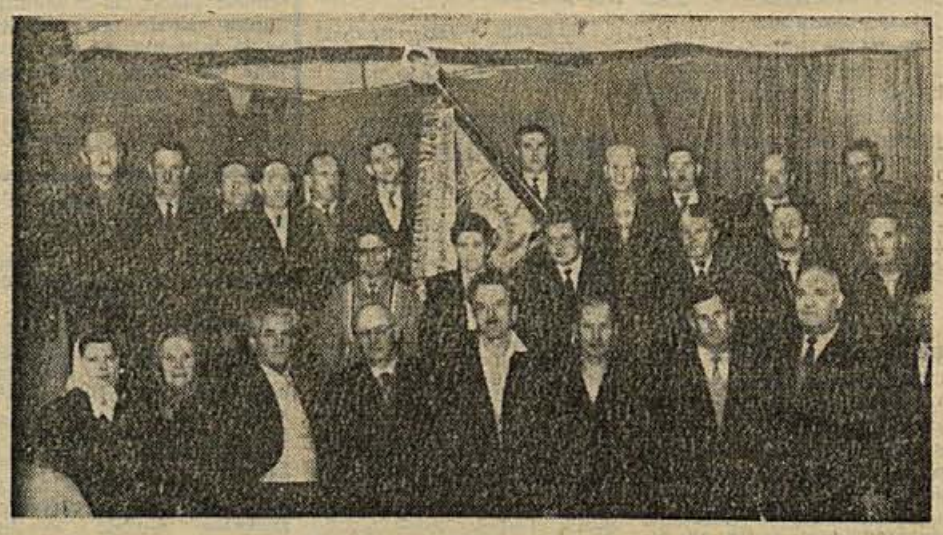

Agilna podružnica Društva upokojencev v Šentjanžu na Dolenjskem je za dan republike svečano razvila svoj društveni prapor. V tem društvu so večji del včlanjeni rudarji, ki so tudi sprožili misel, da si nabavijo prapor.

Razvitje prapora je bilo zelo svečano in združeno s pestrim kulturnim sporedom. Dvorana prosvetnega doma v Šentjanžu je bila skorajda pretesna, da bi sprejela pod svoje okrilje vse, ki so prihiteli na to prisrčno slovesnost. Praporu sta kumovala Anton Majcen, upravnik KZ Tržišče–Šentjanž in Jožefa Prijatelj, gospodinja. Slovesnosti je prisostvoval tudi predstavnik Republiškega odbora sindikata upokojencev tovariš Filip Murn, nadalje predstavniki sosednih društev, zastopniki rudnika Krmelj in ostalih organizacij.

Ob tej priliki so upokojenci položili tudi venec na grob narodnega heroja Milana Majcna in na grobnico ponesrečenih 24 rudarjev.

Prapor je prvi, ki je bil razvit v sevniški občini, kakor tudi med prvimi prapori v okraju. Agilnemu društvu želimo pod novim praporom še obilo uspeha pri delu.

Upokojenci izrekajo prav prisrčno zahvalo vsem, ki so jim na kakršen koli način pomagali pri uresničenju njihove zamisli!

Takole je med šolskimi malicami...

Mesto mladih članov ZKS je med aktivi LMS!

Občinski komite ZKS je pred kratkim obravnaval material III. plenuma CK ZKJ. Prav posebno je obravnaval delo komunistov z mladino. V občini je 910 mladincev in mladink organiziranih v aktive, zajeti pa bo treba še ostale, saj je mladincev v občini 1060. Sedemnajst aktivov LMS nima v svojih vrstah nobenega komunista. Tudi OO ZK se ne zanima dovolj za njihovo delo in življenje. Velik problem je tudi v tem, da se mladi člani ZK oddajujejo od mladinskih aktivov, namesto da bi postali nosilci naprednih idej v vrstah mladine.

Plenum je konkretno obravnaval idejnovzgojno problematiko mladine. Primeren pouk naj bi se začel že v šoli, nadaljeval pa v aktivih po vaseh, na terenu in v podjetjih. Občinski odbori ZK bi morali še bolj skrbeti za idejno rast mladine, predvsem pa mladih proizvajalcev. —an

»Kaj me pa tako gledate? Mar niso sevniške trgovine tudi za nas najmanjše?«

SEVNIŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra so bili rojeni štirje dečki in ena deklica.

Poročili so se: Venčeslav Hočevar, ključavničar iz Loke, in Ana Majcen, gospodinjska pomočnica iz Orehovega; Jožef Simončič, delavec, in Alojzija Cesar, delavka, oba iz Lončarjevega dola; Štefan Lešnik, avtomehanik, in Danijela Kukovec, frizerska vajenka, oba iz Sevnice; Jože Kos, mizar, in Irena Radej, kuharica, oba iz Vidma-Krškega; Franc Cučnik, kmet iz Stolovnika, in Marija Sinkovec, poljedelka iz Dol. Brezovega; Leopold Brodnik, delavec iz Straže, in Ana Novšak, šivilja iz Arta.

Umrli so: Terezija Siško, upokojenka iz Arta, stara 78 let; Ivan Pirc, kmetovalec iz Studenca, star 57 let; Alojzija Mlakar, gospodinja iz Hudega Brezja, stara 81 let; Kristina Zemljak, upokojenka iz Pokleka, stara 57 let; Franc Balantič, užitkar iz Čanja, star 84 let; Ivan Videc, upokojenec iz Čanja, star 66 let; Terezija Taškar, gospodinja iz Sevnice, stara 46 let; Jože Požun, upokojenec iz Drožanja, star 86 let; Janez Vovk, poljedelec iz Trnovca, star 60 let; Jožef Oblak, poljedelec iz Zabukovja, star 63 let.

Le močni proizvodni obrati bodo krepili nadaljnji razvoj komune

1. Narodni dohodek v občini se je doslej vse prepočasi dvigal, tako da smo močno pod republiškim in okrajnim povprečjem. Zato naš petletni načrt predvideva, da se bomo v letu 1965 čimbolj približali temu povprečju.

V naši občini prevladuje individualna kmečka proizvodnja. Vsled tega je v kmetijstvu še vedno zaposlenih 58,3 odst. prebivalcev. Da bi se ta struktura v občini spremenila, predvidevamo s 5-letnim načrtom močan razvoj v kmetijstvu, ustanovitev novih objektov in rekon-

Predsednik ObLO v Trebnjem tovariš Ciril Bukovec

strukcije dosedanjih obratov v industriji in obrti.

V predlogu plana razvoja kmetijstva bo ena od prvih nalog postavitev pitališča v Temeniški dolini za 10.000 prašičev. Ta gradnja se mora začeti v letu 1962, če hočemo, da bomo leta 1965 dosegli predvideni načrt. Vzporedno z gradnjo pitališča bo tekla gradnja sušilnice krme in mešalnica močnih krmil. Za tak obseg pitanja prašičev in govedi bo potrebno poleg obstoječih zemljišč SLP približno 1000 ha zemljišč, ki naj bi jih pridobili z odkupom, zakupom, arondacijo ali zamenjavo. Poleg že omenjenih pitališč pa bo treba posvetiti vso skrb razvoju sušilnice na Mirni, ki ima vse možnosti za razvoj.

V Mirensko-mokronoški dolini predvidevamo gradnjo pitališč za 2.000 glav goveje živine. Z izgradnjo teh objektov bomo morali istočasno preusmeriti individualno kmečko proizvodnjo na vzrejo mladih pujskov in telet za potrebe pitališč v občini.

Kmetijska zadruga v Trebnjem se bo morala z vsemi močmi lotiti tega načrta, kajti le močni proizvodni obrati bodo krepili sklade in omogočili nadaljnji razvoj.

Nadalje je predvidena rekonstrukcija Tovarne šivalnih strojev na Mirni in obrata Telekomunikacij v Mokronogu, razvoj že obstoječe obrti in trgovine ter ustanavljanje uslužnostno-servisne dejavnosti.

Za izvedbo teh nalog bo potrebno, da vse gospodarske organizacije, delavski sveti, kakor tudi ljudski odbor zastavijo vse sile.

Naša glavna naloga: vsestranski razvoj kmetijstva

2. Tudi v letu 1962 bo glavni poudarek na vsestranskem razvoju kmetijstva in pospešenem sodelovanju med zadrugo in individualnim proizvajalcem, na graditvi novih objektov ter utrjevanju sedanjih posestev pri kmetijski zadrugi. Nadalje bo poudarek na razvoju industrije, obrti, trgovine ter družbenem standardu in življenjski ravni delovnih ljudi.

Poglejmo konkretno, kaj je predvideno!

Poleg že omenjene dejavnosti v kmetijstvu bo treba posvetiti skrb pridelovanju semenskega krompirja v okolici Velikega Gabra in utrjevanju sedanjih proizvodnih okolišev. Pričeti bo treba gradnjo pitališč in razširiti dosedanje kapacitete na ekonomijah in posestvih.

V industriji predvidevamo gradnjo novih obratov v Trebnjem, predvsem zato, ker se iz Temeniške doline dnevno vozi na delo v druge občine približno 850 ljudi. To naj bo prvenstvena naloga. Že izdelanimi načrti za prehajamo v rekonstrukcijo TSS Mirna in obrata Telekomunikacij v Mokronogu. Z izvedbo teh nalog se bo povečalo število zaposlenih od sedanjih 1.100 na 1.350, narodni dohodek pa se bo dvignil za 15 odst.

Seveda bo družbeni načrt posvetil vso skrb tudi življenjski ravni naših delovnih ljudi. Se nadalje bomo gradili stanovanja v Trebnjem in na Mirni, osnovno šolo v Trebnjem, nadaljevali z gradnjo vodovodov ter urejevali komunalne naprave, kjer so potrebne.

Za izvršitev navedenih nalog bodo potrebna večja investicijska sredstva, vendar pa investicijski sklad občine in sredstva gospodarskih organizacij ne bodo zadoščala za vse to.

Doslej so občani slabo sodelovali

3. Lahko bi rekel, da dosedanje sodelovanje občanov pri reševanju vseh nalog ni bilo zadovoljivo.

Zbori volivcev, čeprav so bili sklicani v večini primerov v jesenskem času, niso bili obiskani. Krajevni odbori kot vez med ljudskim odborom in občani niso tako zaživeli in se poglobili v delo na svojem področju, kjer je vrsta vsakodnevnih problemov. Krajevni odbor bi moral biti usmerjevalec dela na področju komunale, kmetijstva in drugih dejavnosti.

Mislim, da bi se prvenstveno sami občani morali zavedati, da postajajo vsak dan bolj upravljavci vsega življenja v občini. Zato bi se morali udeleževati zborov volivcev in s svojimi predlogi prispevati k uresničevanju nalog. Ni potrebno čakati, da za posamezno področje zbor volivcev skliče ljudski odbor, temveč so na teh področjih tudi krajevni odbori dolžni po svoji uvidevnosti sklicevati zbore volivcev, kjer naj od časa do časa poroča o svojem delu v ljudskem odboru njihov odbornik. Tako se bo še bolj čutila odgovornost odbornika do volivcev.

S skupnimi napori, sodelovanjem in soodločanjem bomo planske naloge veliko laže reševali.

CIRIL BUKOVEC,
predsednik ObLO v Trebnjem

TREBANJSKE NOVICE

Novi uspehi »MIRNE«

V prvi polovici decembra nih strojev. Enako količino bi lahko prodali tudi v svojih poslovalnicah, če bi jih lahko toliko izdelali. Dobro blago se samo hvali, mirenski šivalni stroji se zlahka prodajajo prav zaradi kvalitete, saj reklamacij skoroda ni.

V Dobrniču: živinoreja

Poslovna enota kmetijske zadruge Trebnje v Dobrniču se ukvarja največ z živinorejo, ker je obdelovalnih površin sorazmerno malo. Lani so odkupili 950 prašičev v skupni teži približno 95 tisoč kilogramov in 230 goved v teži 100 ton, 50 vagonov krompirja in 11 ton žita. Okoli 750 prašičev in 53 goved je v pogodbeni reji. Z raznimi drugami pridelki so odkupili za 60 milijonov dinarjev kmetijskih pridelkov. Da so plan jesenske setve presegli, smo že poročali, razveseljivo pa je, ker poraba umetnih gnojil raste. Poslovna enota je prodala za 6 milijonov dinarjev gnojil. Pri žitaricah so za jesensko setev kmetovalci porabili po 700 do 800 kg na travnikih pa povprečno po 300 kg umetnih gnojil na hektar.

V dvoje bo šlo laže

Na Mirni je pred nedavnim s pripojitvijo nekdanjega Remonta k Opekarni Prelesje nastalo **Gradbeno opekarsko podjetje Mirna.** Vsako od obeh prej samostojnih podjetij je ustvarjalo premalo skladov za širši gospodarski razvoj. V novem podjetju delujeta zdaj dve proizvodno-računski enoti: opekarska in gradbena. Pripojitev resda ni bila v najprimernejšem času, saj ne za gradbeništvo in ne za opekarsko proizvodnjo zdaj ni sezona, vendar sta oba kolektiva z razumevanjem pristala nanjo. Morda je celo boljše, da so to opravili zdaj, ker bodo v novi sezoni močnejši in se bodo lahko preko zime nanjo dovolj dobro pripravili. Združeno podjetje je lani ustvarilo za 51 milijonov dinarjev bruto proizvoda.

V proizvodno-obračunski enoti »Opekarna« dela 30 delavcev, ki so lani pripravili dva milijona 100 tisoč kosov opeke. Zaradi težav s prodajo, ki so zaradi lanskega zmanjšanja novogradenj splošen pojav, ima opekarna na zalogi 200 tisoč kosov neprodane opeke. Ta zaloga opeke je vredna tri milijone dinarjev in predstavlja za obratna sredstva precejšnje breme. Toda spomladi, ko se bo pričela gradbena dejavnost, bo opeko gradbeniška enota podjetja s pridom uporabila, ker ne bo treba čakati na novo proizvodnjo kot vsa leta doslej.

Opekarna Prelesje je letos vložila 4 milijone 700 tisoč dinarjev v nakup opreme, proizvodnja pa je v precejšnji meri prav zato konkurenčna. Da bi bili novi stroji kar najbolje uporabljeni, bo treba kupiti še gladke valje za mletje gline.

Gradbeniška enota se že pogaja za naročila v prihodnji sezoni. Pred pripojitvijo je Remont štel 52 delavcev, vendar so jih nekaj odpustili, tako da je zdaj vsega 32 zidarjev. Delavnico za izdelavo cemetnih cevi in cementnih strešnikov so še obdržali.

S KPD Dob pri Mirni se pogajajo za gradnjo stanovanjskih objektov, v katerih bo vsega okoli 30 stanovanj, z ŽTP Novo mesto za gradnjo delavskega zavetišča v kamnolomu pri Vrhpeči, s Toplovodom iz Ljubljane pa za prezidavo kovinarske delavnice v Trebnjem. Upajo, da naročil ne bo zmanjkalo.

Zdaj uresničimo staro geslo: »Dolenjski list« v vsako hišo!

Po drugem plenumu glavnega odbora SZDL se bomo najprej lotili organizacijske utrditve krajevnih organizacij Socialistične zveze. V naši občini smo šli pri ustanavljanju krajevnih organizacij nekoliko preveč v širino, zato imamo zdaj nekaj organizacij, ki teritorialno ne ustrezajo, kadrovsko pa sploh niso kos svojim nalogam. Od sedanjih 26 krajevnih organizacij bomo prešli na 18, ki bodo kadrovsko okrepljene, finančno močnejše in tudi vprašanje prostorov bo v glavnem rešeno. S tem želimo ustanoviti organizacije, ki ne bodo samo prenašale politična stališča, marveč jih bodo tudi oblikovale.

Druga naloga je — informirati občane o vseh problemih komune. Ker so bili do zdaj občani premalo informirani, je razumljivo, da niso dovolj vplivali na politiko komune in odločali tako, kot bi bilo treba. K izboljšanju sedanjega stanja bo gotovo pomagalo komunsko glasilo.

Drugi tak informator bo bilten občinskih političnih vodstev, v katerem bodo razjasnjena vsa stališča političnih organizacij do posameznih problemov v komuni.

Osnova večje povezanosti in zavzemanja določenih stališč bodo zbori občanov. Po sklepu občinskega odbora SZDL ne sme biti rešena nobena zadeva, ki je ne bodo občani potrdili. Zdaj pravkar potekajo prvi zbori občanov, februarja bodo drugi in marca tretji. V treh mesecih bo torej narejenega že toliko, kot je bilo včasih vse leto. Tu moram še povedati, da bodo dobili v bodoče občani na vsa vprašanja tudi odgovore.

Nadaljnja točka programa je ustanavljanje klubov, se pravi prostorov, v katerih bodo najrazličnejša predavanja, razgovori in razprave. Ravno preko kluba bodo krajevne organizacije prišle do najrazličnejših vprašanj, ki so vredna politične presoje in o katerih mora SZDL reči svojo besedo. Gre skratka za to, da bi komuna res postala odprta knjiga za slehernega občana, kot je bilo poudarjeno na drugem plenumu.

Tretja naloga pa je pomagati pri popravljanju pravilnikov o delitvi dohodka. Sedanji pravilniki so pravzaprav šele začetek dela v tej smeri. Ponekod kolektivi že negodujejo, takih primerov pa bo gotovo še precej. Nastopili bodo povsod, kjer so pri določanju osebnih prejemkov vplivala subjektivna merila, ne pa delovno mesto. Vse take primere bosta komisija za družbeno upravljanje pri občinskem odboru SZDL in zbor proizvajalcev pri ObLO analizirala, nato bomo sklicevali zbore proizvajalcev po podjetjih in stvari razčistili.

Razen teh treh osnovnih nalog bomo reševali še vrsto drugih: družbeno upravljanje v šolstvu, decentralizacijo delavskega somupravljanja, nagrajevanje v zdravstvu in v družbenih službah, pospeševali bomo socializacijo vasi itd.

Okrajna konferenca: vodilo za nadaljnje delo

Material okrajne konference SZDL je zelo pester in bogat. Referat tovariša predsednika »O bodočih nalogah SZDL« in razprava nam bosta vodilo pri nadaljnjem delu. Da bi bil program zadanih sklepov temeljito pripravljen, smo zanj zadolžili tri komisije: komisijo za družbeno upravljanje, za idejno-vzgojno delo in komisijo za tisk. Te komisije morajo material konference obdelati do konca tega meseca. Občinski odbor SZDL pa bo program sprejel na seji v začetku februarja.

Zdaj vendarle razmejitev dela

V tej zvezi bi najprej povedal, da nam je v preteklem letu vendarle uspelo razmejiti delo krajevnih odborov in krajevnih organizacij SZDL. Zadnje nikakor niso mogle opustiti razprav o raznih komunalnih zadevah, nekatere izmed njih pa so jih celo reševale. Glede sistema in metod dela moram na prvem mestu omeniti priprave za sestanke, ki so mnogo bolje kot v preteklih letih. Sekretariati krajevnih organizacij so končno prišli do spoznanja, da je izvedba sestanka v veliki meri odvisna od dobre priprave. Danes skoro ni več sestanka, pred katerim se ne bi sestal sekretariat in pripravil dnevni red. Tudi dnevni redi so bolj življenjski in ne obsegajo več množice problemov, marveč samo eno ali dvoje aktualnih vprašanj. S tem so organizacije dosegle, da so sestanki kratki in zanimivi. Dobre priprave in aktualen dnevni red sta torej pripomogla, da so sestanki dobro obiskani, razprave konstruktivne in sklepi uresničljivi.

Končno še lahko rečem, da sta precej izboljšana tudi sistem obveščanja in administrativno poslovanje. Z napredkom naših krajevnih organizacij sem zadovoljen, posebno še zato, ker organizacije na terenu kažejo za nadaljnje delo veliko dobre volje.

Preko Dolenjskega lista se obračamo k občanom

Komisiji za tisk in idejnovzgojno delo pri občinskem odboru SZDL sta že avgusta lani dali pobudo za izdajo

(Nadaljevanje na 8. strani)

NAŠ OBISK

»UČITI SE JE TREBA«

V pisarni trebanjske osemletke sem se mudil prav tisto dopoldne, ko se je po Trebnjem raznesla novica: »Šolo so pričeli graditi!« V resnici šole še niso gradili, pač pa je rdeč buldozer začel kopati prve kubike zemlje na zakoličenem pobočju severno od upravnega poslopja ObLO. Ta novica se mi je zdela tako imenitna,

da sem precej povprašal Marijo Kek, tajnico šole, kaj misli o dogodku. Spustila je papirje iz rok in prijazno odgovorila:

»Res je čas, da se je začelo. Ne dvomim, da bo poslej marsikaj drugače. Ljudje naj vidijo, da se tudi nekaj dela, ne samo govori. Novo šolo pa prav v Trebnjem tako zelo pogrešamo.«

»Najbrž ste se že navadili biti v tesnih prostorih. Koliko časa ste že na šoli kot tajnica zavoda?«

»Dve leti. Prišla sem sem, ko sem dokončala popolno osemletko.«

Triindvajsetletno dekle, ki se vsak dan vozi s kolesom iz štiri kilometre oddaljene Pluske, je začelo pripovedovati, da jo je šola vedno bolj mikala. V dveh letih je dobila spričevalo končane popolne osemletke, 1959 pa je odšla v Trebnje, kjer je začela delati v osnovni šoli kot tajnica. Hkrati se je vpisala v dopisno srednjo ekonomsko šolo v Ljubljani. Zdaj opravlja izpite za drugi letnik. Čeprav jo veselilo tajniški posli, bi vendrale raje opravljala finančne posle. To bo njena želja tudi potem, ko bo končala srednjo ekonomsko šolo.

»Kaj želite postati?«

»Še ne vem. Želim si samo uspeh pri študiju in pri sedanjem delu.«

Dodala je še, da bi se zelo rada pridružila kakšnemu pevskemu zboru, da pa žal v Trebnjem ni česa podobnega. In še:

»Za zabave nimam časa. Vsaj dokler študiram ne.«

In res ga nima. Mariji je zdaj izobraževanje vse. Trdna volja, da bi dosegla tisto, kar je v rani mladosti zamudila, čeprav ne po svoji krivdi, jo priganja, da bi izvedela, česar še ne ve, znala, česar še ne zna, skratka: učiti se je treba, pa naj bo kjerkoli«, kot je izjavila.

IVAN ZORAN

(Nadaljevanje s 7. strani)
glasila občinskega odbora SZDL; ker pa ni bilo na razpolago denarja niti tehničnih pripomočkov za razmnoževanje, smo z izdajo odlašali. Uvedba komunalnih glasil v Dolenjskem listu nam je torej zelo dobrodošla, saj bodo

Slavko Kržan, predsednik občinskega odbora SZDL

s tem naše želje že v precejšnji meri uresničene. Občinski odbor SZDL bo sicer še kljub temu izdajal svoj bilten, ki bo namenjen predvsem funkcionarjem SZDL in drugih organizacij, toda tisto, kar smo hoteli povedati vsem občanom, bomo lahko sedaj povedali preko Dolenjskega lista.

Poleg obveščevalne funkcije bo komunsko glasilo imelo tudi nalogo, razčiščevati zadeve v politiki komune. Tu bo mesto, kjer bodo občani lahko kritizirali, dajali predloge in dobili nanje odgovore. Preko tega glasila se bo tudi povečala vez med občinskim odborom SZDL in krajevnimi organizacijami ter med občani nasploh.

Da pa bi bilo objavljeno gradivo dejanski odraz napredka komune in mišljenja naših občanov, vabim vse k sodelovanju. (Članke pošiljajte na naslov: Občinski odbor SZDL — komisija za tisk.)

Ker bo odslej Dolenjski list ne le glasilo okraja, marveč tudi glasilo komun, preko katerega bo občan zvedel vse, kar mu je potrebno za sodelovanje v upravljanju komune, se mi zdi nujna uresničitev starega gesla: Dolenjski list v vsako hišo!

SLAVKO KRŽAN, predsednik občinskega odbora SZDL v Trebnjem

V »DANI« na obisku

V šoli smo se učili o parnem kotlu. V destilaciji podjetja »Dane« na Mirni smo prosili, če si lahko take kotle ogledamo pri njih. V prvem prostoru smo videli dva velika parna kotla. Tovariš je povedal, da para v ceveh greje prostore, uporabljajo pa jo tudi za kuhanje žganja. Potem smo si ogledali, kako kuhajo žganje. V kadeh, kjer imajo namočeno zmleto sadje in brinove jagode, je vse vrelo. V skladišču smo opazovali delavke, ki so pripravljale steklenice s pijačo, ki jo nato prodajo. Direktor Krhin je omenil, da alkohol otrokom zelo škoduje, zato nas je pogostil z malinovcem. Z bogatim znanjem o proizvodnji pijač smo odšli spet v šolo. Hvaležni smo ljudem v tovarni, da so nam toliko zanimivega povedali in nas pogostili. Ko bomo dorasli, jim bomo s svojim znanjem pomagali.

Stanka Vodopivec
učenka 3. b razr.

—

■ **OPREMA ZA ŠOLSKO KUHINJO.** Pred novim letom so pripeljali na šolo v Šentrupertu omare, polne kuhinjske posode in najrazličnejših priprav. To je bila potujoča kuhinja za tečaje, ki jo je okrajni Gospodinjski center daroval naši šoli. Kuharica Tončka z veseljem pregleduje, za koliko je kuhinja bogatejša. Pravi, da je zadovoljna, ker bo imela »kaj v roke prijeti«. Omare bomo dali prebarvati, pa bo kuhinja kar prijetna. Zdaj je kuharica začela kuhati enolončnico za bolj oddaljene učence.

■ **POŽIVITEV DELA V DPM.** Društvo prijateljev mladine v Šentrupertu sestavljajo predvsem ženske. Največ je žen uslužbencev KPD Dob, ki stanujejo v bližnjih blokih. Predsednica tov. Draga Povšič in tov. Marija Brezovar, ki je tajnica, sta se zelo prizadevno lotili dela. Pri občinskem odboru DPM je naše društvo dobilo najrazličnejše blago v manjših kosih. »Delale bomo predpasnike, krila, bluze in srajce,« so v nedeljo rekle ženske. Vse to bo naše društvo darovalo za Novo leto najbolj potrebnim učenkam. Tudi vso skrb za nakup novoletnih daril je prevzelo Društvo prijateljev mladine.

■ **ZDAJ BO V ŠENTRUPERTU VSAK TEDEN KINO.** Prosvetno društvo »Franci Lunaček« v Šentrupertu si je že dalj časa prizadevalo, da bi imeli svoj lastni kinoprojektor. Vas je odmaknjena od kulturnih središč. Posebno pozimi se ni prijetno peljati v Mokronog, kjer je najbližji kino. KZ Šentrupert je že lani obljubila sredstva za nakup ozkotračnega kinoprojektorja, letos pa jih je nova zadruga nakazala. Tov. Bojan Brezovar je prinesel iz Kranja novo aparaturo v dveh kovčkih. To je izdelek tovarne ISKRA v Kranju in je stal 395.000 dinarjev. V soboto in nedeljo smo že gledali domači film Vesna. Z aparaturo je zaenkrat upravljal tov. Jurca, uslužbenec KPD Dob. Seveda se bo tega še kdo navadil. — Sprva bodo predstave v šolskem razredu, uredili pa bodo tudi dvorano KZ, ki je nad mlekarno, tako da bodo poleti predstave v Prosvetnem domu. Prav gotovo nam bo nova aparatura dobro služila.

Danica Zupan

Novice s Čateža pri Trebnjem

■ **Razveseljiv je napredek, ki ga je družba omogočila Catežu z gradnjo šole.** Šola, ki je veljala 21 milijonov dinarjev, je najsodobneje opremljena, ima vodovodno napeljavo po vseh učilnicah in šest prh. Za gradnjo vodovoda so prispevali: Vodna skupnost 2,3 milijona dinarjev, ObLO Trebnje 420.000 dinarjev, DOZ Novo mesto 300 tisoč dinarjev, KZ Trebnje 300 tisoč dinarjev in prosvetne ustanove v Novem mestu 50.000 dinarjev. Pri vodovodu so pomagali tudi prebivalci, ki so do zdaj samo pri teh delih opravili za 200.000 dinarjev prostovoljnega dela. Vsa zahvala gre tudi inž. Pirkovičevi in nekaterim uslužbencem ObLO Trebnje, ki so vse te akcije vsestransko podprli.

Popraviti pa moramo netočno informacijo, ki smo jo hrali 28. nov. 1961 v našem tedniku: trebanjska mladina pri gradnji naših objektov ni nič pomagala. Sodelovala je le naša čateška in okoliška mladina. In še tože: naš vodovod ne napaja Temeniške doline! Tam dobivajo vodo iz napeljave Stična—Ponikve. — Kdor daje informacije v javnost, naj poskrbi, da bado res točne!

■ **Na pobudo občinskega odbora RK v Trebnjem** je bilo na Cateču predavanje s filmom o tednu varnosti in borbi proti alkoholizmu. Predavatelj Nace Bukovec je zelo nazorno govoril o vzrokih in okoliščinah nesreč ter o posledicah popivanja. Predavanju je prisluhnila predvsem mladina, kar je treba še posebej omeniti.

Ivanka Miklič

Skladišče v Dobrniču pod streho

13. decembra so v Dobrniču prekrili streho novo zgrajenega skladišča, za katerega so gradbeni material zbrali že prej. V dokaj prostorni stavbi, ki bo veljala okoli 8 milijonov dinarjev, bodo prostori za strojno remizo, za skladišče odkupljenih kmetijskih pridelkov in za umetna gnojila. Novo skladišče je za dobrniški predel in za poslovno enoto KZ pridobitev, saj je bilo doslej mnogo težav prav zaradi pomanjkanja primernih skladišč.

LJUDJE MED SEBOJ

»Vse vas bom nagnal!«

Žaga v Veliki Loki je že dalj časa samo životarila. Kolektiv je dobavil vedno manj naročil, imel malo dela in seveda slab dohodek. Začeli so se razgovori, da bi to podjetje priključili večjemu oziroma da bi ga združili z mizarsko delavnico »Hrastom« v Šentlovrencu. Stvar je prišla še pred občinski ljudski odbor v Trebnjem, ki je na svoji redni seji združitev potrdil in izdal odločbo. Kolektiv žage bi moral dati le še pismeni pristanek in podjetje bi začelo novo obdobje. — O kakršnikoli združitvi pa je sila nerad slišal upravnik žage, ki je poleg tega opravljal še dolžnosti računovodje in knjigovodje in si je na vse načine prizadeval, da bi pregovoril delavce, ki so bili takoj pripravljeni podpisati pripojitveni akt. Da bi jih »pridobil«, jim je iz nekega črnega fonda izplačeval akontacije na mesečne dohodke, dasi je bilo vsem jasno, da podjetje tolikšnih dohodkov ne bi zmoglo. Na drugi strani je dvignil prah vsakokrat, ko so se med delavci širile besede o njegovi nestalnosti na delovnem mestu, saj je prihajal v službo, kadar se mu je zahotelo. Kako tudi ne: doma je imel zemljo, družino in druge skrbi... Nevsezadnje je vedno bolj živel v veri, da je samo on lastnik žage, da lahko samo on odloča o združevanju. Seveda: položaj je bil tu, rekel mu ni pa nihče nič. Zato nikakor ni mogel razumeti, da bi zdaj prišel nekdo, četudi oblastni organ, in zahteval, naj popusti. Ko sta 22. decembra lani kolektiv obiskala predsednik občinskega odbora sindikata in načelnik oddelka za gospodarstvo in finance iz Trebnjega, se delavci na žagi v Veliki Loki niso nič obotavljali in so takoj podpisali pogodbo, po kateri se njihovo podjetje združi z mizarsko delavnico v Šentlovrencu. — Jeza upravnika, računovodje in knjigovodje žage v Veliki Loki je hipoma prerasla v ogorčenje. »Vse vas bom nagnal!« je začel. Potem je pograbil kos lesa in zagrozil najmlajšim delavcem. Nekajkrat so tekli okrog žage, pa se je vodja kmalu upehal. Ker ni mogel ničesar več delavcem storiti, je odšel domov in se ponoči znesel nad ženo, ki je prav takrat prišla iz bolnišnice s štirinajst dni starim otrokom. Šele organi Ljudske milice so ženo obvarovali hujših poškodb.

Od 1. januarja letos ima 10-članski kolektiv žage v Veliki Loki novega upravnika.

Novo darilo šentjernejski knjižnici

Lani je julija in oktobra prejela ljudska knjižnica »Franceta Prešerna« v Šentjerneju po sklepu upravnega odbora Sklada za pospeševanje založništva pri svetu za kulturo, prosveto in znanost LRS v Ljubljani kot priznanje za dosedanje požrtvovalno delo 295 novih knjig in 18 letnikov raznih revij. Knjige so v glavnem politična in poučna dela, leposlovne in mladinske knjige, ki so izšle 1960.

Nove knjige čakajo novo omaro, in ko bodo razvrščene, bo naša knjižnica nudila bralcem nad 2600 knjig. Svetu za kulturo, prosveto in znanost LRS se za razumevanje in bogati knjižni dar iskreno zahvaljujemo. Z novimi knjigami je prišlo v našo vaško knjižnico novo življenje, ki je prineslo tudi novo voljo do dela in izobraževanja!

V. T.

—

Vojaki čestitajo

Oglašamo se dolenjski fantje, vojaki v Petrinju, ter čestitamo ob vstopu v leto 1962 vsem svojim domačim, posebno staršem, bratom in sestram: **Franc Vidmar, Ivan Nunčič, Franc Klemenčič, Janez Kovačič, Janez Ogolin, Marko Lukšič, Božo Verlinič in Ivan Starič.**

Doseči moramo s planom predviden razvoj gospodarstva

Med številnimi nalogami, ki jih bo moral reševati naš občinski ljudski odbor v tem letu, je vsekakor najpomembnejša: doseči s planom predviden razvoj gospodarstva in s tem povečati materialno osnovo naše občine.

To je bila osnovna naloga našega odbora tudi do sedaj, in sicer zato, ker pred vojno v naši občini ni bilo industrije, saj je bilo v vsej dejavnosti, razen v kmetijstvu, zaposlenih komaj 200 ljudi. Kmetijstvo, ki je bilo osnovni vir dohodkov prebivalstva pred vojno, zaradi razdrobljenosti kmetijskih površin, slabe zemlje, primitivne obdelave in velike porabe delovne sile na razmeroma majhnih posestvih ni moglo nuditi pogojev za razširjeno reprodukcijo v kmetijstvu, saj je bila proizvodnja naturalna in ni ustvarjala pogojev za boljše življenje ljudi.

Ravno ti vzroki so nas po vojni silili, da smo vlagali veliko truda v razvoj gospodarstva.

Doseženi gospodarski uspehi nam nudijo dokaj solidno osnovo za nadaljnji napredek. V potrditev tega navajam nekaj ugotovitev iz leta 1961. Podatki so sicer

Janez Žunič, predsednik občinskega ljudskega odbora

še nepopolni, ker za četrto tromesečje obračuni še niso narejeni. Kljub temu pa lahko trdim, da se je družbeni bruto produkt v primerjavi z letom 1960 povečal v letu 1961 najmanj za 35 odstotkov. Razen tega se je število zaposlenih povečalo za 486 ali za 26 odstotkov.

POTREBE: rekonstrukcije, kmetijstvo, elektrika, modernizacija ceste Novo mesto—Metlika—Črnomelj—Vinica

V družbenem planu za leto 1962 ne predvidevamo gradnje kakega novega industrijskega objekta, pač pa dograditev in dopolnitev nekaterih obstoječih podjetij. S tem in pa z še boljšim izkoriščanjem obstoječih proizvodnih in storitvenih zmogljivosti bomo povečali materialno osnovo v naši občini. Zato računamo, da bodo v letu 1962 vložena večja sredstva za rekonstrukcijo rudnika »Kanižarice«, in sicer za dokončanje prve faze gradnje, dalje v tovarnah »Belt«, »Belsad«, »Lič«, »Belokranjka« in »Zora« v Črnomlju in industriji »IEV« v Semiču.

V zvezi s tem nastopajo težave glede oskrbe z električno energijo. Zato bo nujno potrebno graditi daljnovod Novo mesto—Črnomelj.

Že dalj časa ugotavljamo, da obrtna, zlasti pa uslužnostna obrt v naši občini upada. Zato bo treba v to dejavnost vložiti več sredstev kot do sedaj in za povečanje tovrstne dejavnosti angažirati predvsem lokalna sredstva.

Posebno skrb bo treba letos posvetiti tudi kmetijstvu, vključevati v socialistične obrate čimveč proste zemlje, ki jo ponujajo zasebniki. Veliko sredstev bo treba vložiti zlasti v kmetijska posestva, nastala na melioriranih steljniških površinah na Krasincu, Dragatušu in v Črnomlju, kjer bo treba povečati število stojišč za živino in zgraditi vodovod za napajanje živine in namakanje obdelovalnih površin. Na teh objektih bo potrebno zgraditi stanovanja.

Občani vse bolj in bolj zahtevajo tudi rekonstrukcijo oziroma modernizacijo ceste Novo mesto—Metlika—Črnomelj—Vinica, kar bi pripomoglo k hitrejšemu razvoju naše komune. Vendar rešitev tega problema daleč presega naše možnosti, dasi so prebivalci in gospodarske organizacije pripravljeni prispevati svoj delež.

Vedno večji razvoj gospodarstva in drugih dejavnosti v občini in povečano število delovne sile in strokovnega kadra, zahtevata hitrejšo gradnjo stanovanj in komunalne ureditve kraja, kjer se ti ljudje koncentrirajo. Zato bomo prihodnje leto dogradili 24 stanovanj in začeli graditi nadaljnjih 29 stanovanj. Poleg tega bo potrebno s posojili podpreti zasebno stanovanjsko gradnjo, da se tudi na ta način ublaži stanovanjska stiska ter mobilizirati v ta namen prihranke zasebnikov.

Poleg tega so predvidene investicije v trgovino, prosveto in zdravstvo, in sicer predvsem v dograditev šole v Dragatušu, gradnjo lekarne in adaptacijo zdravstvenega doma v Črnomlju.

OBČANI RADI SODELUJEJO: samo lani so prispevali 11 milijonov za razna komunalna dela!

Naši občani pri reševanju raznih nalog in utrjevanju komunalnega sistema zelo uspešno in z razumevanjem sodelujejo. Poleg koristnih predlogov in pobud, ki jih dajejo na raznih sestankih, sejah, zborih volivcev, sodelujejo tudi z materialnimi, finančnimi prispevki kakor tudi z delom. Na ta način so nam lani pomagali reševati mnoge probleme, zlasti komunalnega značaja, in so v ta namen prispevali v raznih oblikah čez 11 milijonov dinarjev. Pri tem so bili najbolj pridni prebivalci v semiškem, črnomaljskem in dragatuškem okolišu, ki so za ureditev svojega kraja res veliko prispevali. Skoraj ni kraja, kjer ne bi občani na raznih sestankih oziroma zborih volivcev sprejeli obvez, bodisi v denarju ali v delu, in jih tudi v celoti izvršili.

Ta način vključevanja občanov v reševanje številnih komunalnih problemov bi bil še uspešnejši, če bi občinski ljudski odbori imel več sredstev, s katerimi bi podprl pripravljenost prebivalstva. Poleg tega pa bi po mojem mnenju morala aktivneje posegati tudi stanovanjska skupnost, ki nam je do sedaj še ni uspelo dovolj aktivirati.

Navedel sem le nekaj ključnih vprašanj oziroma nalog, od katerih rešitve je odvisen nadaljnji razvoj naše občine. Ob teh nalogah mora vsak naš občan, član ZK, SZDL, član delavskih svetov in upravnih odborov, član ljudskega odbora občine in zadružnega sveta najti svoje mesto v borbi za uresničenje v družbenem planu postavljenih ciljev. Od naporov posameznika je odvisno, kako bomo te naloge skupno izvršili in kakšna bo bilanca ob zaključku leta 1962.

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

ŠE VEČ POSLUHA za mnenja in potrebe delovnih ljudi!

Zakaj so nam potrebni vsestranski napori? V naši občini smo res dosegli velike uspehe, pri tem pa nam je veliko pomagala naša družbena skupnost. Zato moramo to pomoč upravičiti s svojim delom. Dalje: kljub razvoju, ki je pri nas iz leta v leto vidnejši, pa za drugimi kraji naše ožje in širše domovine le zaostajamo. Zato si moramo prizadevati, da bi razvoju drugih krajev vsaj sledili in ustvarili tudi našim delovnim ljudem vsaj približno tako življenjsko raven, kot je drugod. Zato pa je potrebna mobilizacija vseh naših sil.

Ob tem, mislim, da bomo morali v bodoče bolj kot do sedaj skrbeti za to, da bodo naši ljudje sproti obveščeni o problemih, ki jih je potrebno reševati. Imeti bomo morali več posluha za mnenja, predloge in potrebe ljudi. Saj končno so vsi napori in prizadevanja namenjena le človeku kot najvažnejši postavki v naši socialistični družbeni ureditvi. Zato sem prepričan, da bodo naši delovni ljudje v bodoče še z večjim zanosom delali za napredek naše občine in da ne bo človeka, ki bi pri tem štedil svoje sile.

V tem prepričanju želim našim občanom pri njihovem prizadevanju v letošnjem letu čimveč uspehov in delovnih zmag!

JANEZ ŽUNIČ,
predsednik ObLO v Črnomlju

Pogumneje v turizem

Turizem lahko postane pomembna gospodarska panoga v Beli krajini. Tako so sklenili na nedavnem občnem zboru Turističnega društva v Črnomlju. Po analizi naravnih pogojev za razvoj turizma v Beli krajini so ugotovili, kako in kje začeti z delom. Vrsta naravnih lepot in posebnosti: dolina Kolpe, Mirna gora, domača obrt, vezenine in lončarstvo, šege in običaji so osnovni temelji za razvoj turizma.

Turistično društvo je izvolilo komisijo za proučevanje možnosti izkoriščanja Kolpe, ki je ena najčistejših in najtoplejših mirnih rek. Kopališče in camping na Vinici sta le začetek te dejavnosti. Treba je zgraditi še več domov za oddih delovnih ljudi, več pozornosti pa bo treba

(Nadaljevanje na 9. strani)

SZDL-tribuna občanov

Delovanje organizacij SZDL je zelo obsežno, saj zajema vsa področja našega udejstvovanja in skoraj ni zadeve, kjer ne bi sodelovala SZDL na ta ali oni način. To pa se seveda odraža nekje bolj, drugje manj, odvisno od določenih zadev, aktivnosti organizacij, članstva SZDL ter drugih okoliščin. Na splošno je SZDL tudi v naši črnomaljski komuni postala zadnji dve leti, zlasti pa po obeh petih kongresih, resnično sestavni del samoupravljanja v komuni; je najširša javna tribuna in instrument občanov, ki jim omogoča, da nenehno sodelujejo na vseh področjih, soočujejo konkretne odločitve v komuni s pravilnimi perspektivnimi stališči ter postavljajo delovanje posameznikov in samoupravnih organov v komuni pod javno kontrolo.

Zadnja okrajna konferenca in nedavni II. plenum GO SZDL sta nakazala organizacijam in članstvu SZDL vrsto aktualnih nalog, predvsem kar zadeva vlogo in naloge SZDL v komunalnem sistemu. To nam narekuje, da bomo morali še bolj upoštevati, da je v življenju in delu komune osnovni poudarek na občanu. Zato je aktivno vlogo občanov pri oblikovanju komunske politike potrebno zagotoviti na vseh področjih, za kar je poklicana v prvi vrsti občinska organizacija SZDL. Glede na to bodo občinski odbor SZDL in njegovi organi (predvsem komisije) v prihodnje še bolj načrtni in konkretni pri obravnavanju raznih zadev. Predvsem bomo skrbeli za rednejše sodelovanje in žive stike s krajevnimi organizacijami SZDL, le-te pa za žive vezi s člani in drugimi delovnimi ljudmi. Dalje si bomo prizadevali, da se na sejah, poudeležilo pa se jih je lani več kot 13.000 ljudi. Organizacije so pomagale pri urejanju družbenih prostorov, uredile so preglede članstva, članarino, pomagale so pri uvedbi krajevnih samoprispevkov in podobno. Najbolj so se lani izkazali Semič, Dragatuš, Vinica, Adlešiči, delno Griblje in Črmošnjice, pa tudi Kanižarica in Črnomelj. Pri tem delu so organizacije pridobile precej izkušenj, a bodo zdaj lahko še uspešneje delale. Treba bo pomagati predvsem krajevnim odborom, da bodo aktivnejši in samostojnejši. Več bo treba tudi zborov volivcev (občanov), predvsem pa: biti bodo morali kvalitetnejši!

Sklepe okrajne konference SZDL in II. plenuma glavnega odbora SZDL Slovenije bomo predelali še ta mesec na izvršnem odboru ter na občinskem odboru SZDL. Glede tega se bodo sestale tudi vse naše komisije. Do konca februarja bomo obiskali vse krajevne organizacije ter tudi z njimi obravnavali in sprejeli kar najbolj konkretne zaključke.

SODELUJMO V KOMUNSKEM GLASILU!

Ob izidu prvega komunskega glasila in tudi sicer svetih in tako dalje ne bo govorilo in razpravljalo na sploh, temveč konkretno o nalogah na področjih posameznih dejavnosti (šolstvo in kultura, zdravstvo in socialna politika, organi delavskega in družbenega samoupravljanja, kmetijstvo in gospodarske ter organizacijske zadeve itd.). Poskrbeli bomo, da se bo preko najrazličnejših organizacijskih oblik in metod dela (razna obveščevalna sredstva, sekcije in podobno) še bolj omogočeno delovnim ljudem izmenjavati mnenja, staviti kritične pripombe, predloge, seznanjati jih z raznimi nalogami, uspehi, problemi itd.

Krajevne organizacije SZDL so bile lani tako kot občinska zveza dokaj aktivne. Dosegle so lepe uspehe, razen tistih izjem, kjer še vedno vse preveč gledajo samo nazaj, premalo pa naprej. Aktivnost se je posebno pokazala pri organiziranju in izvedbi proslav, ki so vse dobro uspele,

Franc Štajdohar, predsednik občinskega odbora SZDL

priporočam članstvu SZDL naše komune, da se v še večjem številu naroče na Dolenjski list, ga redno prebira in vanj dopisuje o uspehih in aktualnejših problemih, saj to ni glasilo le občinskih odborov in okrajnega odbora SZDL, ampak vsega članstva SZDL in delovnih ljudi Dolenjske sploh. Tudi na ta način bodo še bolj seznanjeni z dogajanji v bližnji in daljni okolici; vedeli bodo še bolj, kje jim je mesto, ko je potrebna pomoč družbi, in kje njim samim; hkrati pa bodo lahko z umestnimi in konstruktivnimi pripombami ter predlogi še bolj vplivali na čim pravilnejše reševanje določenih nalog, s katerimi se skoraj vsakodnevno srečujemo. Biti obveščen o dogodkih in aktivno sodelovati pri izvajanju ter rešitvah tekočih nalog ni le pravica, ampak tudi dolžnost članstva SZDL oziroma vsega delovnega ljudstva. To je tudi naš program — program SZDL, ki ga naj še bolj utrdi naše komunsko glasilo »Novice črnomaljske komune«.

FRANC ŠTAJDOHAR,
predsednik občinskega odbora SZDL v Črnomlju

● **V Stari lipi** se je 20. decembra sestal odbor krajevne organizacije Socialistične zveze. Med drugim so razpravljali tudi o tem, zakaj ni bil uresničen v celoti sklep zadnjega zbora volivcev o popravilu poti. Deloma samo zato, ker se krajevni odbor ni še niti enkrat sestal. Prebivalci, ki bi bili voljni sodelovati in pomagati, prav gotovo niso zadovoljni z blatnimi in razritimi potmi!

● **Drežnik in Nova lipa** sta bila v drugi polovici leta elektrificirana. Ker 8 gospodarstev ni v celoti plačalo prispevka za elektrifikacijo, je podjetje Elektro odklopilo tok. Krivi so temu deloma gospodarji sami, deloma pa tudi kmetijska zadruga, ki je od teh gospodarjev prevzela les, pa jim ga še ni plačala, ker baje ni odločb o plačilu takse. Gospodarji pa seveda nimajo sredstev.

»Ali res po vsakem snegu?«

Drsališče v Črnomlju? Ne! In vendar je drsališče, skoroda skakalnica! Ves Črnomelj! Vsi pločniki! Pomrzli sneg, zgažen in naguban naravnost sili k padcu. Starejši državljan jo previdno ubira mimo zidov. Nenadoma zakrili z rokami, zapleše kot vrtavka, drsi sem in tja in se k sreči ujame za zid. Lahko bi si zlomil nogo!

Ko so nekoga poklicali na občino in ga vprašali, zakaj ni očiščen pločnik pred njegovo stavbo, je »začuden« vprašal: »Kaj je treba po vsakem snegu čistiti?« Videti je, da se mu je zdelo dovolj opraviti to enkrat na leto... Pa ne samo njemu, kar precejšnjemu delu Črnomaljčanov se je »zdelo« tako... Lani, da, lani pa smo na zborih volivcev prav vneto razpravljali o odloku o javnem redu in miru in ga sprejeli. V tem odloku pa je rečeno nekako takole:

»Vsak lastnik stavbe je dolžan poskrbeti, da je pozimi sneg na pločniku pred hišo sproti počiščen, pločnike pred poslovnimi lokali pa so dolžni počistiti tisti, ki lokal uporabljajo.«

Tako je in nič drugače! Torej po vsakem snegu, da ne bo »drsalič in skakalnic«!

Na seji odbora krajevne organizacije Socialistične zveze v Adlešičih je bilo precej zanimanja za zunanjepolitična in gospodarska vprašanja. Ker je enako zanimanje tudi med prebivalci, je odbor sklenil za začetek prirediti več predavanj za vodstva družbenih organizacij v Adlešičih. Kmalu zatem je krajevna organizacija s pomočjo občinskega odbora SZDL iz Črnomlja res priredila predavanje, ki se ga je udeležilo okoli 50 ljudi.

Ob primeru Adlešičev se nam nehote vzbuja misel na sekcijo. Na terenu se pogosto vprašujemo, kakšno sekcijo

ZAKAJ PA NE SEKCIJE?

bi ustanovili, kaj bo delala in najraje čakamo »navodil« iz občinskega vodstva. Problem, ki je nastal v Adlešičih, pa je dokaz, da so sekcije potrebne. Državljani si žele vedeti nekaj več o zunanji politiki in gospodarstvu. Zakaj torej ne bi v Adlešičih ustanovili sekcije za zunanjepolitična in gospodarska vprašanja ali morda sekcije za seznanjanje državljanov, ki bi prirejala predavanja namesto krajevne organizacije SZDL.

Podobnih problemov je povsod dovolj: tu perišče, tam napajališče, drugod spet kmetijstvo itd. Ne čakajmo torej, zberimo vse, ki jih problem zanima in ustanovimo sekcijo, pa bomo težavo kaj kmalu odpravili!

Ustvarjalno na vsa področja

Po seji občinskega odbora SZDL v Črnomlju (10. decembra 1961), ko so odborniki prevzeli skrb za posamezne krajevne organizacije, deluje Socialistična zveza v komuni živahneje kot prej. Do 25. decembra bi morale vse krajevne organizacije urediti organizacijske zadeve, kot so: evidenca članstva, pobiranje članarine, blagajniško poslovanje in podobno. Večina organizacij je to opravila že do 20. decembra.

Na sejah vodstev krajevnih organizacij so se pogovorili tudi o novostih v mednarodni politiki, o problemih in nalogah v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov in izdelavo pravilnikov v podjetjih, o uresničevanju družbenega plana, o perspektivnem programu občine Črnomelj, še posebno živahno pa so povsod razpravljali o problematiki šole v novem sistemu financiranja šolstva in o potrebah po novih zdravstvenih ustanovah.

Razumljivo je, da ni manjkalo pogovorov o davčni politiki v komuni, o krajevnem samoprispevku, o popravilih poti in raznih lokalnih komunalnih težavah; mednje lahko štejemo perišča, napajališča in podobno. Razprava o krajevni komunalni problematiki je bila tolikanj bolj potrebna, ker je čutiti, da so nekateri krajevni odbori te naloge zanemarili. Zato bi bilo potrebno, da bi o delu krajevnih odborov razpravljal v bližnji prihodnosti ljudski odbor. Socialistična zveza bo tudi v bodoče o komunalnih problemih še razpravljala, vendar bolj kot pobudnik in mobilizator takih akcij.

Občinski odbor SZDL razmišlja o tem, da bi najdelavnejši krajevni organizaciji, ki bi posegla na vsa področja dela v svojem območju, podelili nagrado. To bo najbrž denarni znesek, ki bo podeljen z namenom, da ga nagrajena organizacija porabi za ureditev družbenih prostorov. Le-ti so v domala vseh krajevnih organizacijah velik problem, saj imajo urejene družbene prostore le v Semiču in v Stranski vasi.

Zanimanje za novo ustavo

Za novosti, ki jih bo vsebovala nova ustava, se člani SZDL iz črnomaljske komune že zdaj živo zanimajo. Na sestankih v decembru so prebivalci vpraševali za kopico reči, ki jih v zvezi z novo ustavo žele izvedeti. Videti je, da si poleg časopisnih poročil želijo širših in natančnejših informacij o tem pomembnem vprašanju. Zatorej lahko pričakujemo v času, ko bo osnutek nove ustave dan v razpravo, zelo živahnih pogovorov o njem.

■ **Vsi kolektivi morajo do 15. januarja razpravljati o svojem prispevku v medobčinski sklad za izgradnjo bolnišnice. Po priporočilu zbora proizvajalcev, ki je bilo sprejeto na seji novembra lani, bo vsak zaposleni občan prispeval v ta sklad po 1 odstotek od svojih osebnih dohodkov. Doslej je o tem razpravljalo in sprejelo ustrezni sklep prav malo kolektivov, zato je prav, da zdaj pohitimo.**

SEMIŠKI MATIČNI URAD SPOROČA

Decembra ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročila sta se: Janez Sinkovec in Marija Mavsar z Vrtače pri Semiču.

Umrla sta: Rudolf Kamenšek iz Strekljevca, star 63 let, in Marija Golobič s Krvavčjega vrha, stara 93 let.

Mlada žetev z novih brazd

Na 380 ha nekdaj steljniških površin v Beli krajini se že uveljavlja sodobna kmetijska proizvodnja — Tesna povezanost kmetijstva in živinorejske proizvodnje — 1400 stojišč za živino

Že dlje časa nismo poročali o proizvodnji na 380-hektarski površini KZ Črnomelj, ki so jo v preteklih letih pridobili na nekdanjih steljnikih v črnomaljski komuni. Mnogo obetajoča investicija je zaradi zelo velike površine, na kateri po sodobnih načinih izpreminjajo neplodno zemljo v plodno, pa tudi zaradi težav pri iskanju potrebnih sredstev vsekakor dolgoročna in se uresničuje počasi, vsekakor v okviru treznih načrtov.

Tri delovišča: Črnomelj in Dragatuš s po 50 ha in Krasinec z 280 ha že kažejo prve oblike sodobnih kmetijskih obratov. Na tako velikih površinah nekultivirane zemlje je nemogoče kmetovati brez primernih količin hlevskega gnoja. Zato je razumljivo, da so na vseh prej naštetih deloviščih, takoj ko so opravili agromelioracije, pričeli ustvarjati pogoje za živinorejo. Pri gradnji hlevov tokrat niso samo slepo posnemali nekega tipskega objekta, kot je to v navadi, ampak so poizkušali zgraditi vrsto hlevov, ki bi najbolj ustrezali pogojem. Gotovo je bilo precej vzroka za to tudi v pomanjkanju sredstev. S poizkusi na delovišču Črnomelj sta kmetijska strokovnjaka inž. Dvoržak in inž. Golob izdelala zamisel za hlev s suhimi stojišči, opremljen z betonskimi koriti in krmilnim hodnikom, v katerem se vsak dan sproti kida gnoj, da bi bila potrošnja stelje manjša. Zamisel je gradbeno izvedel inž. Grein. Tako opremljena hleva za 400 glav živine v Dragatušu že stojita, na Krasincu pa bodo enaki hlevi za 1000 glav kmalu gotovi. Po predračunu bi vsako stojišče veljalo 50 tisočakov. Ker gradijo v lastni režiji, bodo lahko pri vseh hlevskih objektih z odobrenimi investicijskimi sredstvi zgradili tudi potrebne komunikacijske naprave in kanalizacijo, za kar bi morali sicer najemati posebno posojilo, ki ga je zelo težko dobiti.

Kakšna je bila lanska setev in letošnja žetev? S silažo so posejali polovico vseh površin ali 100 ha. Najprej so posejali jare mešanice; ko so te pospravili pa koruzo in sojo. Na teh površinah so pridelali 1800 ton silaže. Na blizu 150 ha so posejali žitarice (rž in oves) in pridelali povprečno po 12 stotov na hektar, na 65 ha so posejali travne mešanice, 80 ha površin pa je lani ostalo neobdelanih.

V letošnji jesenski setvi so posejali 115 ha ozimnih žit, pripravili so 72 ha površin za jara žita, zasejali 82 ha z ozimnimi mešanicami za silažo in pripravili 81 ha za jare mešanice. Na manjši površini so posejali travne mešanice, na 5 ha pa je urejena gozdna drevesnica. Za živino bo torej, ko bodo z njo napolnili nove hleve, dovolj krme, pa tudi hlevskega gnoja ne bo manjkalo.

V kmetijski zadrugi Črnomelj je pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov že vse leto v veljavi. Komisija za izdelavo finančnega proizvodnega plana je že imenovana, na osnovi tega plana pa bodo izdelali nove pravilnike za leto 1962. V zadrugi bo potem več ekonomskih enot. Prejšnji poslovni okoliši bodo samostojne obračunske enote, zadružna proizvodnja bo enota zase, dosedanja delovišča lastne proizvodnje v zadrugi (Dragatuš, Črnomelj in Krasinc) pa bodo samostojne ekonomske enote. Osnovni načrt za izkoriščanje zemljišč, ki bo rajoniziral vse površine na področju zadruge, že pripravljajo. Ta načrt bo določil, koliko površin bo ostalo v pogodbeni proizvodnji, koliko zemljišč se bo priključilo zadružnim obratom, hkrati pa bo vseboval tudi investiranje v prihodnjem desetletju.

Pogumneje v turizem

(Nadaljevanje z 8. strani)

posvetiti športnemu in gospodarskemu ribolovu. Tudi planinski dom na Mirni gori bo sčasoma postal premajhen. V načrtu je gradnja novega doma z 200 posteljami in 170 ležišči, Mirna gora naj postane dom počitka delovnih ljudi in ne gostilna za pijančevanje.

Bele krajine pa ne krasijo samo naravne lepote, temveč tudi znamenitosti iz časov NOB. V osnovnih šolah naj bi posvetili nekaj ur prirodnim lepotam domačih krajev, da bo mladina spoznala, kaj vse ima v svoji okolici in bo še bolj vzljubila domače kraje.

Po vsej naši domovini bo treba poskrbeti za primerno reklamo Bele krajine. V večjih mestih, na železniških, avtobusnih in ostalih transportnih sredstvih naj bi izobesili fotografije, Turistično društvo pa bi poskrbelo za izdajo turističnega vodiča. Gostinska podjetja morajo bolj kot doslej skrbeti za postrežbo in lepe lokale, razen tega pa naj bi gostinci poleg materinščine obvladali vsaj en tuj jezik. V vsakem gostinskem obratu naj bi gostje imeli na razpolago razglednice s prirodnimi lepotami Bele krajine. Lončarske izdelke, vezenine ter druga domača ročna dela, ki so posebnosti te dežel'ce, naj bi prodajali v posebni trgovini.

Organizirati bo treba več festivalov in prireditev, kot jurjevanje, kar bo nedvomno pritegnilo mnogo obiskovalcev. Bogat in pester lov in ribolov naj bi zaživela v širšem merilu.

Bela krajina mora postati en sam turistični kraj, turizem pa pomembna gospodarska panoga. Z mnogo truda, dobre volje in s pomočjo vsega prebivalstva bomo to lahko dosegli.

Jože Škof

Sodelovanje in upravljanje občanov mora postati sistem našega dela

Podatki in ocena govore, da so bile planske naloge v letu 1961 izvršene v smislu predvidevanj. Le glede raznih komunalnih gradenj smo morali odstopiti od nekaterih zastavljenih nalog, predvsem zaradi izredno težkega finančnega položaja občine, kar je splošno znano.

Na področju investicijske izgradnje je obrat »Iskre« v zaključni gradbeni fazi. Vse priprave za izgradnjo tovarne ravnega stekla so v teku in se bo z gradnjo pričelo v letošnjem letu. Kaže, da se bo pričelo z izgradnjo druge faze Novolesa in s preselitvijo obrata Novo mesto v Stražo. Slično je tudi z izgradnjo obrata CTC pri tovarni zdravil. To so osnovne značilnosti vlaganj v celotnem obdobju 1961 – 1965, mimo različnih večjih rekonstrukcij (Novoteks, IMV itd.) in adaptacij. To pa pomeni, da se v letu 1962 dokončujejo in pričenjajo gradnje novih kapacitet, ki bodo znatno spremenile gospodarsko moč naše komune in omogočile reševanje vrsto problemov, ki se jih do sedaj zaradi gospodarske zaostalosti nismo mogli lotiti.

Formiranje močnejših kmetijskih zadrug in že izdelani tej vloženi programi za perspektivni razvoj kmetijstva in gozdarstva zagotavljajo močnejši porast proizvodnje teh panog. Če bodo krediti pravočasno odobreni, se bodo pokazali prvi večji rezultati že v letošnjem in prihodnjem letu. Z združitvijo podjetij kmetijsko-gozdarske proizvodnje in predelovalne smeri so dane osnove za hitrejši razvoj teh vej gospodarstva ob prednostih, ki jih ima tako organizirano, ekonomsko močno podjetje – kombinat.

Z reorganizacijo trgovine na načelu gospodarsko močnih, konkurenčnih podjetij, kjer pride ob dobrem poslovanju lahko do polnega izraza proizvodnost, rentabilnost in ekonomičnost, so dane osnove za hitrejši razvoj te panoge. Sredstva komune pa bo treba nujno v večji meri namениti za razvoj trgovine, ki je v odnosu do ostalih panog gospodarstva zelo zaostala. V obratnem primeru lahko postane, če že ni, ozko grlo za razvoj vsega komunalnega gospodarstva.

Tudi v obrti bo moralo priti do večjih premikov, predvsem glede pospeševanja uslužne obrti. Nujno je, da tudi tu čvrsteje programiramo njen razvoj, predvsem v ustanavljanju uslužnih servisov v vseh večjih krajih komune. Predvidevamo, da bo že v začetku leta prišlo do realizacije programa, ki ga narekujejo stvarne potrebe na terenu.

Za razvoj turizma in gostinstva so že dani osnovni temelji. Se zdaleč pa niso izkoriščene vse možnosti, ki ne zahtevajo velikih investicij, a lahko nudijo našemu delovnemu človeku dnevno rekreacijo. Izkoristiti je treba vse možnosti od doslej nepoznanih naravnih lepot Dolenjske do sorazmerno dobrih glavnih prometnih žil, zgodovinskih in drugih znamenitosti itd.

Ljudski odbor je že sprejel nekatere smernice za razvoj komunalnih služb v občini. Tega problema smo se lotili po daljših pripravah ob sodelovanju vseh občanov. Smatram pa, da vsega – od cestne službe, razsvetljave, higiene, pokopališč, vodovodov itd. – ni moč rešiti naenkrat. Zato bomo reševali problem za problemom. Dovolj je bilo kampanjskega reševanja takrat, ko »sodu izbije dno«! Sistematika je tu potrebna bolj kot morda kjerkoli drugje. Največ in večinoma upravičenih pripomb in kritik pa je prav tu. Zato smo se z vso resnostjo lotili organizacijsko in materialno urediti te službe v skladu z našimi možnostmi.

V družbenih službah nameravamo pričeti z gradnjami šolskih kapacitet po programu, ki je bil v javnosti že prediskutiran in sprejet. Z izgradnjo novega oddelka bolnišnice v Novem mestu in adaptacijo ter s povečanjem kapacitet zdravstvenih domov ter s tem izboljšanja uslug zdravstva bo v osnovi zadoščeno naglo rastočim potrebam za skladnejši razvoj teh služb.

SE VEDNO IŠČEMO USTREZEN SISTEM DELA, KI BO ODGOVARJAL NOVIM POGOJEM

Kot posledica izredno hitro razvijajočega se komunalnega sistema postaja komuna vse bolj osnoven činitelj v procesu družbene samouprave in družbene reprodukcije. Rast socialistične demokracije in socialističnih proizvodnih odnosov terja skladno s tem uveljavljanje vseh oblik neposredne demokracije in neposrednega odločanja. To pa ne sme biti rezultat individualnega mišljenja, niti ne sme biti lokalistično, temveč je potrebno poleg lastnih interesov upoštevati tudi širše, družbene interese. Komuna, kjer se srečujejo interesi proizvajalcev in potrošnikov, jih mora nujno vskladjevati na čim bolj demokratičen način.

Za preteklo leto lahko ugotovimo, da se je glede demokratizacije dela ljudskega odbora in njegovih organov precej naredilo. Vendar so pri delu še pomanjkljivosti, ki pa jih odpravljamo ter iščemo ustrezen sistem dela, ki bi odgovarjal novim pogojem. Sveti in komisije pri ljudskem odboru morajo postati tisti skupni organi družbenega samoupravljanja, preko katerih bi se odražal vpliv vseh ostalih samoupravnih organizacij na delavnost ljudskega odbora. Lahko trdimo, da razvoj gre v tej smeri. Zbori volivcev, ki so bili v letu 1961 sklicani štirikrat, odpirajo vrsto problemov in pomenijo močno oporo za delo ljudskega odbora. Ljudski dbor razpravlja o njihovih predlogih in sklepih ter nanje odgovarja. Izvršitev mnogih želja, sklepov in zahtev pa ni mogoča, a vendar ne zato, ker ne bi hotell, temveč ker niso v skladu z našimi materialnimi možnostmi. Naj omenim, da je samo en

Ludvik Golob, predsednik ObLO

sklic zbora volivcev postavil pred ljudski odbor zahteve, za rešitev katerih bi potrebovali več milijard! Naše realne možnosti pa so znatno, znatno nižje. Potrebnega bo še mnogo tolmačenja in obveščanja državljanov o naših možnostih, v okviru katerih pa so seveda vsak predlog, zahteva in objektivna kritika dobrodošli.

»NOVOMEŠKA KOMUNA« NAJ POSTANE NAŠ DOBER OBVEŠČEVALEC!

Menim, da prav glede obveščanja in seznanjanja državljanov s stališči in problematiko organov komune lahko odigra komunsko glasilo izredno pozitivno vlogo. Sodelovanje, soodločanje in upravljanje občanov bo potrebno letos še bolj utrjevati; postati mora sistem našega dela. Po osnutku ustave je predvidena vrsta novih oblik sodelovanja, ki jih bo nujno treba presaditi v naše pogoje in uzakoniti v statutu komune. O njegovem sprejemu bo verjetno odločal referendum.

LUDVIK GOLOB,
predsednik ObLO
v Novem mestu

NOVOMEŠKA KOMUNA

1965: šest sto let Novega mesta

1965 bo preteklo 600 let, odkar je avstrijski cesar Rudolf Habsburški položil temelje Novega mesta. Mesto je kasneje postalo važno središče, preživelo je mnogo vojska, medtem pa se je neprestano razširjalo in spreminjalo zunanjo podobo. Seveda je bilo še do nedavnega mnogo manjše kot danes. Vseskozi pa je bilo tudi važno kulturno središče, saj se lahko ponaša s četrto najstarejšo gimnazijo na Balkanu in z drugimi važnimi ustanovami ter s kulturnimi spomeniki, katerih obletnice tudi nekako padejo v leto okrog 1965. Svet za kulturo in telesno vzgojo novomeške občine je o tej važni letnici že razpravljal in je bil mnenja, da bi se morali na leto 1965 pripravljati že zdaj. Ker bo tedaj končano sedanje petletno obdobje, čakajo novomeško komuno in vso družbo odgovorne, pa tudi častne naloge.

● **Ljudska knjižnica v Novem mestu** je z novim letom dobila prepotrebne nove prostore v stavbi stare pošte. Prostor je vsaj 6-krat večji od dosedanjega. Upravičena kritika na račun neprimernih prostorov, v katerih je Ljudska knjižnica v Novem mestu poslovala vsa leta po osvoboditvi, bo zdaj, ko je težki problem rešen, prenehala. Pri tem velja poudariti, da zasluži osebje, ki je knjižnico kljub vsem težavam vodilo, javno pohvalo. Za novo opremo, s katero bo knjižnična dvorana v stavbi stare pošte opremljena, bo ljudski odbor prispeval 1 milijon 500 tisoč dinarjev.

● **Po pravilnikih bodo delili** osebne dohodke v letu 1962 tudi prosvetni delavci. Osebne prejemke za januar so v ta namen že prejeli v obliki akontacij. Šolski kolektivi bodo v prvem tromesečju letošnjega leta, torej v obdobju začasnega finansiranja šolstva, morali pridno pripravljati pravilnike o delitvi osebnih dohodkov.

Z ZADNJE SEJE OBCINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V NOVEM MESTU:

Odslej le štiri trgovska podjetja

Končno vendarle odločni ukrepi tudi na področju trgovine in boljše preskrbe delovnih ljudi — Zadružnik, Mlekarna, Mesarija in KGP se združijo v Kmetijsko gozdarski predelovalni kombinat — Sprejet je odlok o začasnem finansiranju potreb občine za prve mesece 1962

Z združitvijo dosedanjih trgovskih podjetij na območju novomeške občine sta nastali dve približno enako močni trgoski podjetji na debelo in drobno. Razen teh bo ostala še naprej samostojno trg. podjetje Drogerija v Novem mestu, ki bo razširila dejavnost svoje stroke. Prav tako Železnina-Novo mesto, ki pa postopoma ustanavlja svoje prodajalne tudi na podeželju. Kmetijsko gozdarski kombinat, nastal po združitvi Zadružnika, Mesarije, Mlekarne in Kmetijsko gozdarskega posestva, obeta boljšo preskrbo trga tudi s kmetijskimi proizvodi.

S to reorganizacijo trgovine na področju občine, ki jo je pripravil občinski ljudski odbor v sodelovanju s trgovinsko zbornico in ob vsestranski pomoči političnih organizacij, je storjen prvi korak, da bo tudi trgovina krenila naprej in skušala dohiteti razvoj ostalih družbenih dejavnosti v komuni. Reorganizacija je bila že dolgo nujnost, ki jo je uvidel občinski ljudski odbor, prav tako so na to opozarjale politične organizacije in volivci. Prizadevanje v tej smeri pa je vedno zadevalo na nerazumljiv odpor posameznih kadrov v trgovini, ki so se postavljali po robu vsaki dobri zamisli in so imeli ves čas gluha ušesa za želje in proteste potrošnikov. Po krivdi takih posameznikov na vodilnih mestih trgovskih podjetij je trgovina, v celoti vzeto, v novomeški občini na zadnjem mestu v okraju! Kolika škoda je bila s tem prizadejana potrošnikom in komuni, ni lahko izračunati, gre pa v desetine milijonov dinarjev.

Reorganizacija trgovine je bila prva točka dnevnega reda na seji obeh zborov ObLO 28. decembra. Odborniki so soglasno odobrili reorganizacijo, kot je opisana zgoraj, in izrekli priznanje vsem, ki so delali na tem, da se je zadeva trgovine pričela vendarle reševati. Naglasili pa so tudi, da je to šele prvi korak v tej smeri. Upravni in politični organi bodo morali stalno spremljati uresničevanje reorganizacije trgovine. Predvsem je nujno, da so prodajalne v čimvečji meri samostojne enote z delavskim samoupravljanjem, preskrbeti pa je treba tudi sredstva za modernizacijo trgovin. Za razvoj in napredek trgovine je velikega pomena tudi pravilna kadrovska politika. Odborniki so priporočili upravnim organom, naj posvečajo večjo skrb zlasti mlajšemu kadru.

Odborniki so pristali na združitev trgovskih podjetij: Zadružnik, Mlekarna, Mesarija in Kmetijsko gozdarsko posestvo Novo mesto v Kmetijsko gozdarsko predelovalni kombinat. S tem je dana možnost boljše preskrbe trga s kmetijskimi proizvodi, od proizvodnje do raznovrstnih končnih izdelkov. Kombinat bo težil, da čimveč živinorejske in druge proizvodnje pripravi za trg v lastnih obratih.

Na isti seji je občinski ljudski odbor obravnaval in rešil še vrsto zadev. Sprejel je odlok o začasnem finansiranju potreb občine v prvih mesecih leta 1962 do sprejema občinskega družbenega načrta in proračuna, odlok o podaljšanju veljavnosti odloka o uvedbi občinske doklade na dohodek od kmetijstva, odlok o uvedbi občinske doklade na dohodek od samostojnih poklicev, dalje odloka o podaljšanju veljavnosti o občinski dokladi na dohodek od stavb, o dopolnilnem prispevku iz osebnega dohodka delavcev in uslužbencev in dr.

Za boljše poslovanje ljudskih knjižnic v občini bo velikega pomena določitev matične knjižnice. To nalogo je ljudski odbor poveril Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Naloge občinskega Zavoda za spomeniško varstvo bo opravljal na področju komune Dolenjski muzej, dolžnosti Občinskega zdravstvenega središča pa Zdravstveni dom v Novem mestu.

S sklepom ljudskega odbora se zapre pekarna v Šentjerneju, oskrbo s kruhom tega področja pa je prevzela Pekarna-Novo mesto, ki je v ta namen nabavila potrebno vozilo. Na željo kolektiva novomeške Slaščičarne se je ta priključila Pekariji. V zvezi s to zadevo so prišle na dan skrajno nemogoče razmere v Slaščičarni, ki so nastale po krivdi upravnika.

Ljudski odbor je prav tako pristal na združitev Kmetijske zadruge Škocjan s Kmetijsko zardugo Novo mesto, ter na priključitev Vodovoda Šmarjeta k Vodovodnemu podjetju Novo mesto.

Kot skoraj na vsaki seji je tudi na tej ObLO sprejel več jamstev podjetjem za najetje kreditov. Za direktorja Pekarije in slaščičarne - Novo mesto je bil imenovan Ernest Peklar, za direktorja medobčinske zavarovalnice Lojze Hlede, za direktorja podjetja Krojač - Novo mesto pa Jože Muren. Občinski ljudski odbor je nadalje imenoval komisijo za pripravo občinskega statuta na osnovi nove ustave.

● **Zdravstveni dom v Novem mestu** je prevzel naloge Zdravstvenega centra novomeške komune in bo v bodoče funkcionalno povezoval ter strokovno nadzoroval delo vseh zdravstvenih ustanov na področju občine.

Z razpravami o delitvi dohodka

II. plenum glavnega odbora SZDL Slovenije opozarja na številne probleme, ki se pojavljajo v sedanjem razvoju komune in so tesno povezani s krepitvijo njene materialne osnove in obratno, z vplivom komune na razvoj proizvajalnih sil, družbenih služb, zlasti šolstva in zdravstva, osebne potrošnje, stanovanjske in komunalne graditve in na potrebo po večji in stalni aktivnosti občanov v družbenem življenju komune.

Glede na tako bogato vsebino plenuma in sklepov je težko razdeliti naloge na tiste, ki naj bi se jih krajevne organizacije SZDL v občini najprej lotile, in tiste, ki bi jih preložili na poznejši čas. Menim, da je plenum nakazal vrsto načelnih in perspektivnih nalog, hkrati pa konkretnih, ki jih bodo organizacije SZDL učinkovito izpolnjevale le tedaj, če bo njihovo prizadevanje za reševanje sistematično.

Ne glede na to pa lahko rečem, da je za organizacije SZDL v naši občini trenutno velika naloga povečati stalno aktivnost občanov v družbenem življenju komune, zlasti v dveh smereh:

1. Uvajanje načela delitve dohodka po delu je kljub nekaterim pomanjkljivostim v kratkem času tako aktiviralo proizvajalce, delavce na vseh področjih, da se je treba v bodoče energično zoperstaviti vsem poskusom, ki bi kakorkoli otežkočali nadaljnji razvoj v tej smeri. Organizacije si bodo prizadevale, da se razprave o delitvi dohodka izza zaprtih vrat razširi na javno razpravo, predvsem v enoti, v kateri se dohodek ustvarja, in v komuno. Menim, da bo možno uresničiti delitev dohodka po delu samo tako, da se bodo ljudje

Tone Počrvina, predsednik občinskega odbora SZDL

nenehno dogovarjali v svoji gospodarski organizaciji, zlasti pa v okviru ekonomske enote in v okviru komune. S tem bomo dosegli ne samo pravično delitev po delu, ampak tudi dejansko upravljanje neposrednih proizvajalcev. Z večjo aktivnostjo občanov bodo organizacije SZDL gotovo odločneje vplivale tudi na reševanje vprašanj v zvezi z velikimi razponi v OD, predvem v primerih, kjer posamezniki zaslužijo velike vsote, množica pa ima relativno majhne osebne dohodke. Tu ne gre več za ekonomski, pač pa politični problem. Taki primeri pa v občini so in vsled tega bo reševanje odvisno ravno od aktivnosti občanov.

2. Organizacije SZDL si vedno bolj prizadevajo, da bi komuna postala prava združba proizvajalcev. Večina ljudi vse bolj čuti možnost, da v svoji komuni rešuje skoraj vse probleme. Komuna je že postala nosilec celotnega našega družbeno-političnega življenja. Zato si tudi organizacije SZDL v občini prizadevajo postati organizacije vseh občanov. Ko sem dejal, da si naše organizacije po II. plenumu še bolj prizadevajo, da bi komuna postala v polnem smislu besede združba proizvajalcev, sem mislil zlasti na večjo aktivnost proizvajalcev - občanov tudi izven ožjih interesov podjetja, t. j. na aktivnost v komuni, torej tam, kjer se rešuje kulturno-prosvetna, zdravstvena, komunalna in druga problematika preko širokega mehanizma komunalne samouprave.

Zdaj sledi vrsta javnih razprav, posvetovanj in konferenc

V tem so bistvene naloge, ki se jih organizacije SZDL v

ŽUŽEMBERK: odpravili so ozko grlo

V proizvodnji Iskrinega obrata keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku je že dlje časa povzročala težave peč za žganje metalizacijske površine kondenzatorjev. Zmogljivosti te peči so bile tako majhne, da so v njej žgali izdelke v dveh, neredko pa tudi v treh izmenah, čeprav dela obrat sicer le v eni izmeni. Konec preteklega leta pa so dobili novo tunelsko peč, ki je dosedanje težave odpravila, kolektiv pa bo seveda laže kot doslej uresničeval naloge. In še ena novost je v žužemberškem Iskrinem obratu: letos bodo dobili prve organe delavskega samoupravljanja. — Doslej so bili brez njih, ker so bili v sestavu prejšnjega podjetja del ljubljanskih obratov.

● **Načrti za gradnjo in adaptacijo šol** v novomeški komuni so bili revidirani konec decembra lani. Med njimi so načrti za novo šentjernejsko šolo, za dograditev dela stavbe pri šmihelski šoli ter za dozidavo šol v Vavti vasi in Žužemberku. Za gradnjo nove šentjernejske šole bo potrebno 82 milijonov dinarjev, za dozidavo ostalih šol pa skupaj 55 milijonov. Vse omenjene gradnje bodo opravljene še letos.

Nekateri borci še nimajo stanovanj

Pred kratkim je bil v Novem mestu občni zbor organizacije ZB III. terena. Navzočih je bilo nad 50 članov. Po izčrpnem poročilu je sledila razprava. Z dokajšnjo nejevoljo so že tretjič zapovrstjo razpravljali o štirih članih, ki prebivajo v skrajno neprimernih prostorih. Zato bo najvažnejša naloga novega odbora, da se čimprej pogovori z referentom za vprašanja borcev pri občinskem ljudskem odboru o nujni rešitvi stanovanjskega vprašanja. V imenu organizacije se je predsednik organizacije ZB zahvalil tovarni Novoteks, ki je neki članici podarila toplo zimsko perilo. Občni zbor se je dotaknil tudi vprašanja boljše povezave z občinskim odborom ZB, ki soodloča pri priznavanju delovne dobe in pomaga članstvu, da odhaja na zdravljenje. Med nalogami novega odbora je vsekakor skrb in pomoč za socialno šibke borce. Zaradi boljšega dela bo moral sodelovati z drugimi odbori ZB v občini in skrbeti za nenehno izobraževanje članstva. Organizirati bo treba predavanja in pomagati mladini, predvsem pionirjem, pri zgodovinskih krožkih. Poučne izlete za članstvo in pionirje bodo prirejali v Topliško dolino, Belo krajino in druge kraje.

T. M.

V Šmarjeti so za zdravnika in servise

Na zadnjem zboru volivcev v Šmarjeti je odbornik Franc Medle poročal o združitvah podjetij in ustanov v novomeški občini. V razpravi je bilo precej govora o ureditvi zdravstvenih prostorov v Šmarjeti, zdravnik pa naj bi prihajal sem vsaj dvakrat na teden. Vaščani so se zavzemali tudi za popravila vaških poti, dograditev vodovoda in o ustanovitvi obrtnih servisov. Potrebni bi bili kovaški, kolarski, mehanični in čevljarski servis.

17. decembra je bila v Šmarjeti svečana proslava dneva JLA. Pripravila jo je krajevna organizacija ZROP s pomočjo mladinskega aktiva, množičnih organizacij in šolske mladine. Na akademiji so nastopili tudi pripadniki novomeškega garnizona. Zatem je bila družabna prireditev za pripadnike JLA in rezervne oblicirje. D. P.

Volivci Topliške doline so za napredek

Na zborih volivcev, ki so bili pred tedni v Topliški dolini, so občani živahno razpravljali o mnogih perečih vprašanjih. Menili so, da je združevanje trgovin povsem na mestu, omogočiti pa bi morali nakup potrebščin tudi po dvanajsti uri, ko se trgovine navadno že zapro. Predlagali so tudi, naj se topliška mesarija in pekarija ne združita z novomeškimi obrati, ampak naj ostaneta samostojni, ker je le tako zagotovljena kakovost mesa in kruha.

V Dolenjskih Toplicah tudi ni v redu javna razsvetljava, v novem delu naselja pa elektrike še sploh nimajo. Volivci so predlagali, naj se o teh rečeh pogovorita krajevni odbor in komunalna uprava. Tudi vprašanje stanovanj in hišnega davka je prišlo na vrsto. O štiristanovanjskem bloku se govori že vrsto let, stanovanj pa ni. Ni tudi lekarne, čeprav so Toplice zdraviliški kraj in morajo ljudje za vsako malenkost v Novo mesto. Volivci so soglašali, naj krajevni odbor razpolaga z 2-odstotno doklado, ki jo dobijo za popravilo potov. Na koncu plodne razprave so še sklenili, da bodo nemudoma popravili streho nad periščem.

D. G.

OGLEDALO

V sredo, 27. decembra, nekaj minut pred štirinajsto uro sta se pred lekarno v Novem mestu ustavili dve kmečki ženici. Prva je prišla po zdravila za bolnega otroka, druga pa jo je samo spremljala. Vrata lekarne so bila zaprta. Skozi izložbeno okno so ljudje lahko videli uslužbenke v belih haljah, ki so hodile od pulta do pulta, preštevale predmete na policah in se spet vračale zapisovat, kar so ugotovile. Trenutek kasneje je prišla na delo v lekarno še ena uslužbenka in tedaj so se končno vrata le odprla. »Prosim vas, samo tablete bi rada za bolnega otroka,« je začela prva ženica, in v veri, da ji bo ustreženo, stopila nekaj korakov naprej proti vhodu. »Nič ne bo. Imamo inventuro. Štejemo pa štejemo, razumete!« je dejala tista, ki je prišla odpirat. »Ampak otrok je hudo bolan,« je jokaje zaprosila kmečka mati. Toda vrata so se spet zaprla in inventura se je nemoteno nadaljevala... — Ženici, ki sta morali v Novo mesto priti izpod Gorjancev, še nista izgubili upanja. Še sta čakali pred lekarno. Morda se bo v kateri izmed tistih, ki so bile zaposlene z inventuro, le zganil materinski čut in usmiljenje do bolnega otroka? Toda čakali sta zaman. Kdo ve, kako daleč sta morali v mesto samo zaradi tablet!

Žene, ki so bile priča temu dogodku, so se zgražale nad postopkom, ki je v kmečkih ženicah prav gotovo sprožil vprašanje: Komu pa je lekarna sploh namenjena? Kaj pa dežurna služba? Ali je inventura važnejša kakor otrokovo zdravje? Navsezadnje bi tista, ki bi ženici ustregla, »izgubila« največ pet minut.

»Štejemo, štejemo, razumete...«

Okrajni odbor ZB NOV in Okrajni odbor ZVVI sta tudi letos obiskala in obdarila svoje člane, ki so novo leto preživeli v bolnišnici. Zavest, da niso pozabljeni, je v prisrčnih slovesnostih na vseh oddelkih bolnišnice mnogim izvabila solze. Za lepo navado, ki že prehaja v tradicijo, velja obe organizaciji pohvaliti.

● **S 1. januarjem 1962 je večina osemletk** v novomeški komuni že dobila tajnike, ki bodo opravljali administrativno delo in vodili finančno poslovanje na šolah. Tajniki so potrebni zato, ker šola že postaja samostojni družbeni zavod in prevzema nove in nove pristojnosti od oddelka za splošne in družbene službe pri ObLO. Za nižje organizirane šole na svojem področju bodo opravljale osemletke administrativno poslovanje kot neke vrste servis.

Po novem letu v Šentjerneju

je bilo letos v Šentjerneju posebno skrbno pripravljeno. Dve učilnici, otroški vrtec in jedilnica mlečne kuhinje so se za dva dni spremenili v pravljično deželo.

Učence, ki so prihajali po skupinah, so najprej pozdravili cicibani iz otroškega vrtca. V naslednjem, lepo okrašenem prostoru so jih zabavali Jurček, pekarica Meta, župan Dambo in policaj Cok iz lutkovne igrice. Ena učilnica je bila hiša pravljic. Nenavadna dogodivščina je otroke popeljala v gozd k Rdeči kapici in še dalje v strnjen zaraščen gozd, kjer je nekoč spala Trnuljčica; sredi gozda pa je v majhni koči prebivala med palčki Sneguljčica. Medvedek Medo je obiskovalce popeljal v zadnji prostor, kjer je že čakal dedek Mraz z darilom; učenci so dobili odskočno desko in več žogic za pouk telesne vzgoje. Vsi učenci pa so bili pogoščeni.

P. M.

NAŠE CESTE IN ULICE POZIMI

Človek bi skoro ne verjel, da so ulice in ceste Novega mesta pozimi tako zanemarjene. Še v poletju smo se čestokrat pritoževali zaradi čiščenja prahu in odpadkov, toliko več pritožb pa velja za zimski čas. Tudi v tem času — in to še prav posebno — stopa v ospredje čiščenje javnih kakor tudi privatnih pločnikov.

Prvo, kar bi se moralo tudi v Novem mestu uvesti, bi bilo oranje snega s plugom, takoj ko zapade sneg, čiščenje pločnikov, istočasno pa odvoz snega v Krho. Po drugih mestih je tako, pri nas pa morajo preko noči zapadli sneg najprej razgaziti ljudje, ki hite v službo ali po drugih opravkih. Naravnost neprehodne pa so stranske in manj prometne ulice. Zato bi bilo oranje snega s plugom tudi tu več kot na mestu. Mnogo bi k temu lahko pripomogli prebivalci sami, če bi izpred svojih hiš vsaj odmetali sneg, ki naj bi ga potem delavci odpeljali v Krko. Če pa bi lastniki hiš na trgu in na prometnih cestah sami ne odkidali snega, naj bi to storili mestni delavci na njih račun in zadeva bi bila rešena.

-r-

● **Preprečujmo nesreče z redom in delovno disciplino!**

ZA VSE ENAKO: po 5 %

V letu 1961 so zaposleni občani novomeške občine plačevali dopolnilni proračunski prispevek po različnih odstotkih: čim večji so bili osebni dohodki posameznika, tem večji odstotek je plačeval. V letu 1962 pa smejo občinski ljudski odbori po novih predpisih določiti samo eno stopnjo dopolnilnega proračunskega prispevka. Na decembrskih zborih volivcev je bil potrjen predlog, ljudski odbor pa je nato na zadnji seji sprejel odlok, da bodo v letošnjem letu vsi zaposleni odvajali 5-odstotni dopolnilni proračunski prispevek. Na ta način se bo v letu 1962 zbralo v občini približno 30 milijonov dinarjev. Del teh sredstev bo porabljenih za šolstvo, o uporabi preostanka pa bo odločil predlog družbenega plana, o katerem bodo občani na zborih volivcev še razpravljali.

Izza zaprtih vrat v javnost

občini že lotevajo in so sestavni del programov dela, ki jih prav sedaj sprejemajo za naslednje obdobje.

V zvezi s tem naj povem, da smo že v decembru 1961 organizirali sektorska posvetovanja s predsedniki in tajniki krajevnih organizacij ter posebej sektorska posvetovanja z blagajniki krajevnih organizacij. Zdaj so v teku seje odborov krajevnih organizacij, kjer se konkretizirajo problemi posameznega kraja, sprejemajo programi dela s posebnim poudarkom na poživitvi dela sekcij kot osnovne oblike dela SZDL v občini. Že v januarju pa bo temu sledila vrsta javnih razprav, posvetovanj in konferenc s katerimi bo SZDL gotovo vplivala na zavest občanov.

Tudi okrajna konferenca SZDL je nakazala pomembne politične naloge Socialistične zveze. Sklepi konference dajejo smernice za daljše obdobje. Zato njihovo uresničevanje ne bo akcijsko, pač pa sistematično. O smernicah okrajne konference bo v januarju letos razpravljal občinski odbor SZDL, ki bo iz zaključkov povzel vrsto konkretnih nalog za našo občino, ki jih bodo organizacije SZDL ob podpori delegatov konference uresničevale. Naše organizacije s tem, da že delajo po smernicah II. plenuma SZDL Slovenije, izpolnjujejo tudi večji del sklepov okrajne konference.

Dosedanje izkušnje: dokaz velikega napredka

Glede izkušenj, ki so si jih pridobile krajevne organizacije SZDL v naši občini v lanskem letu, menim, da so ravno izkušnje organizacij dokaz velikega napredka v sistemu dela organizacij. Napredek se kaže zlasti v tem, da o problemih ne razpravljajo le na sejah, ampak tudi v sekcijah. Preko njih člani SZDL pomagajo organom samoupravljanja, vplivajo na reševanje socialnih, kulturnih, komunalnih in drugih vprašanj. Skratka: njihova akcijska samostojnost nenehno narašča. Kljub temu pa se odnos krajevnih organizacij SZDL do krajevnih odborov in drugih organov samoupravljanja postopoma spreminja, pa čeprav se težko otresajo navad iz prejšnje prakse, ko je SZDL operativno organizirala in vodila razne akcije o komunalni dejavnosti in podobno. Gotovo je napredek tudi v tem, da krajevne organizacije vse bolj izpodbujajo k reševanju krajevnih problemov, da preko članov SZDL, ki delajo v krajevni samoupravi aktivnost politično usmerjajo. S tem pa nikakor ni rečeno, da so v tej smeri napredovale vse organizacije v občini. Kakih 30 odstotkov je celo takih, ki se niso potrudile, da bi v lanskem letu pridobile čimveč izkušenj. Zato bodo prav te morale letos odločneje kreniti naprej.

Novo glasilo komune: pomoč v upravljanju

Zato še posebej priporočam krajevnim organizacijam in članom SZDL naše občine, da požive delo Socialistične zveze v sekcijah tako, da bodo letos našli v njih svoje mesto vsi občani, zainteresirani za reševanje problemov ekonomskega in družbenega življenja komune.

Z novim letom uvajamo v Dolenjskem listu tudi naše komunsko glasilo. Organizacije SZDL bodo lahko veliko prispevale k pravi vsebini in vlogi glasila. Glasilo komune bo lahko obravnavalo probleme, o katerih je govor na zborih občanov v stanovanjskih skupnostih, v ObLO in drugih organih družbenega upravljanja. Življenje komune in delovnih kolektivov je zelo pestro in vsestransko in glasilo, ki to življenje dobro odraža, bo hkrati tudi močno sredstvo za tedensko informiranje občanov o vsem, kar je potrebno za soodločanje in upravljanje v komuni. Priporočam vsem članom SZDL v občini, da si zdaj, ko uvajamo komunsko glasilo, naroče naš domači tednik, če ga doslej še niso.

TONE POČRVINA, predsednik občinskega odbora SZDL v Novem mestu

Dedek Mraz je v dneh pred novim letom spet obiskal otroke v novomeški komuni in jim predstavil svoje pravljično spremstvo. Občinsko društvo prijateljev mladine se ob tej priložnosti zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli k sprevodu.

KAJ PA DRUGOD?

S pomočjo krajevne organizacije SZDL so v Jesenicah na Dol. pridobili že 179 novih naročnikov DOLENJSKEGA LISTA. — Mar drugod ni tako delavnih organizacij in aktivistov, da bi založili dobro besedo za domači tednik?

Upravnica pošte Jesenice na Dol. tovarišica Fanika Ječ se je pravkar ukvarjala s telefonsko centralo, naš stari znanec pismonoša Jože Škrlec pa je urejal došle poštne pošiljke. Ko smo vstopili, je menda le za las manjkalo, da nas ni hitro povprašala: »Ali ste že naročeni na Dolenjski list?« Toda smo ju prehiteli z vprašanjem:

— Povejte nam kaj več o tem, kako ste dosegli tako velik uspeh pri zbiranju novih naročnikov za naš list?

— Do zdaj je 179 novih, nekaj pa jih bomo gotovo še dobili. Vi vprašujete, kako je šlo doslej, mi se pa bolj ukvarjamo z vprašanjem, kako bo šlo vnaprej! — sta odgovorila smejoč se in nadaljevala:

— V začetku akcije je bilo treba veliko besedi, danes pa pri nas skoroda ni več človeka, ki ne bi poznal Dolenjskega lista. Začeli smo brez posebnega načrta. Že po prvih poizkusih so se pokazali uspehi. Tudi krajevna organizacija Socialistične zveze je storila svoje. Na sestankih in sejah smo govorili o velikem pomenu in vlogi Dolenjskega lista. Odborniki krajevne organizacije so agitirali po vaseh. Marsikateri stari naročnik je obljubil, da bo govoril s sosedi in ljudmi v svoji vasi.

Mnogi dosedanji naročniki so nad listom zelo navdušeni. Še posebno vas hvalijo, odkar objavljate radijski program, ki so ga prej pogrešali.

— Trdite, da je šlo brez načrta, povedali pa ste, da je pomagala tudi Socialistična zveza?

— Res je, začeli smo brez posebnega načrta. Niti najmanj nismo računali, da bomo prišli med najboljše. Pa je šlo! Toliko bolj seveda potem, ko smo složno poprijeli vsi — predvsem naš pismonoša Jože, pa še odborniki krajevne organizacije ter stari naročniki — in ko smo o Dolenjskem listu spregovorili tudi na sestankih.

Jože Škrlec je na vprašanje: — V kateri vasi ste dobili največ naročnikov? — odgovoril:

— Na Koritnem je kar 15 novih, čeprav šteje vas samo 27 številk in je v hribih, daleč od sveta! Največ novih pa sem dobil v Breganskem selu, nekaj čez 20!

Pošta Jesenice na Dol., najboljša pošta v letošnji akciji, je pridobila doslej 179 novih naročnikov. Od kod takšen uspeh? Pripišemo ga lahko neutrudnemu delu obeh poštnih uslužbencev: tovarišice Fanike Ječ in pismonoše Jožeta Škrleca ter sodelovanju krajevne organizacije Socialistične zveze in starih naročnikov, ki so že zaučili, koliko jim domači list pomeni. V okolici Jesenic na Dol. ni bogastva, in vendar bo v ta pretežno kmečki predel prihajalo odslej vsak teden okoli 250 izvodov Dolenjskega lista (šteti so tudi stari naročniki).

Vprašujemo se: kaj pa drugod? Mar drugod ni organizacij Socialistične zveze, ki bi pismonošem pomagale pri nabiranju novih naročnikov? Dnevi beže, akcija se počasi bliža koncu. Pohitimo torej povsod in vprašujmo:

Ali si že naročnik našega lokalnega časnika, glasila Socialistične zveze in glasila sedmerih komun — DOLENJSKEGA LISTA?

Naši umetni sosedje

Komaj štiri leta je minilo, kar je bil v vesolje na poti okoli Zemlje izstreljen prvi satelit. Do danes so jih poslali v vesolje 66 (52 ZDA, 14 Sovjetska zveza). 32 jih trenutno kroži nad nami in okrog nas — 31 ameriških in 1 sovjetski. Od 66 izstreljenih jih je pet postalo umetni planetoidi Sonca (3 sovjetski, 2 ameriška), eden je pa padel na Mesec (Lunik II.). Doba vesoljskih poletov človeka pa se je začela lani, ko so poletali v vesolje in se srečno vrnili na zemljo prvi štirje kozmonavti: Rusa Gagarin in Titov ter Amerikan Shepard in Grissom.

Predor pod Velebitom?

Dohodi iz notranjosti Jugoslavije do jadranske obale so spričo hribovja, ki se vleče od severnega pa vse do južnega konca, precej otežkočeni, navzlic mnogim novim ali modernim cestam. — Vse pa kaže, da bo prišlo do uresničitve načrta, ki bo rešil vprašanje prihoda na severne obale Jadrana — predor skozi Velebit.

Temelj Velebita je širok povprečno 13 do 21 kilometrov, toda prav na kraju, ki je po svojem položaju odličen za izgradnjo predora, je podnožje Velebita široko le pet kilometrov in pol. To je od doline Dulibe pri Gospiču do Karlobaga.

Zamisel tega načrta je dal inženir Ivan Šikić-Jungo, ki ga s skupino inženirjev izdeluje že pet let. V račun so vzeli vse posameznosti in vse možne ekonomske razloge. Predor bi bil dolg 5500 metrov, širok 12 metrov in skozi bi bila speljana dvosmerna avtomobilska cesta, železniška proga in še posebni pločnik za pešce. Razen tega tudi električni in telefonski kabel. Skozi predor bi speljali iz doline Dulibe še vodovod in tako oskrbeli Karlobag s pitno vodo. S tem predorom bi se razdalja od Zagreba do Karlobaga skrajšala na tri ure vožnje z avtomobilom. S Plitvic do morja bi vožnja trajala le eno uro. Cesta iz Zadra v Gospić, ki pelje čez hribe v ostrih serpentinah in je vsako zimo onemogočena za promet, bi se skrajšala od 135 kilometrov na 92 kilometrov in to po ravnem.

Za ta veličastni načrt, ki bi veljal pet milijard dinarjev, so se že oglasili prvi investitorji, saj bi bil predor izrednega gospodarskega in turističnega pomena.

Ali bodo puščave ozelenele?

Sovjetski učenjaki so pod Puščavami Kazahstana odkrili v zadnjem času 70 velikih najdišč vode. Skupna kapaciteta te vode je tako velika kakor Aralsko morje. Učenjaki sodijo, da mora biti voda v globini zemlje tudi v drugih puščavah, treba jo le v polskati, speljati na površje in puščave bodo ozelenele.

OD 25. XI. 1961 DO 9. JANUARJA 1962

1529 NOVIH NAROČNIKOV

V zadnjih 14 dnevih se je na DOLENJSKI LIST na novo naročilo še 350 ljudi. Delež pošt v posameznih občinah je za ta čas takle: vse pošte v občini Brežice so poslale 73 novih naročnikov, v občini Črnomelj 32, v občini Metlika 17, v občini Novo mesto 70, v občini Sevnica 31, v občini Trebnje 28 in v občini Videm-Krško 72. Iz drugih krajev LRS in FLRJ se je prijavilo 23 novih naročnikov, iz inozemstva pa 4. Od 25. novembra lani do torka opoldne smo torej dosegli od predvidenega »cilja« 2500 novih naročnikov že 1529 novih bralcev Dolenjskega lista. Posamezne občine oz. njihove pošte imajo pri tem sledeče zasluge:

BREZICE	337 novih naročnikov
ČRNOMELJ	249 novih naročnikov
METLIKA	39 novih naročnikov
NOVO MESTO	288 novih naročnikov
SEVNICA	104 nove naročnike
TREBNJE	208 novih naročnikov
VIDEM-KRSKO	226 novih naročnikov
Razne pošte v LRS:	62 novih naročnikov
Inozemstvo	16 novih naročnikov

DESET NAJBOLJŠIH POST v zadnjih 14 dnevih: Jesenice na Dol. — 34 novih naročnikov, Koprivnica — 21, Videm-Krško — 21, Brežice — 20, Leskovec pri Krškem — 16, Vinica pri Črnomlju — 16, Novo mesto — 14, Dvor pri Žužemberku — 14, Mirna peč — 12 in Črnomelj — 10.

Sodelujte, dragi bralci, v naši dvomesečni akciji: »SE 2500 NOVIH NAROČNIKOV ZA DOLENJSKI LIST!« Pridobite domačemu glasilu Socialistične zveze vsaj enega novega naročnika! Dolenjski list bo z novimi komunskimi glasili poslej še bolj domač in vsakemu občanu potreben!

Danes: Zdole, Brežice, Račja vas in Senovo!

Nagrade za nove naročnike v zadnjih 14 dnevih so bile razdeljene tako, kakor so prihajale naročilnice. Danes smo razdelili knjižna darila na naročilnice s številkami 1200, 1300, 1400 in 1500. Srečni dobitniki so:

ANDREJ PRESKAR, RAVNE 25, pošta ZDOLE (pridobil ga je pismonoša Jože Vodopivec iz Zdol);

JOŽE BAŠKOVIC, TRNJE 16, pošta BREŽICE (pridobil ga je pismonoša Franc Glogovšek iz Brežic);

MIHA LORBER, RAČJA VAS, pošta CERKLJE OB KRKI (pridobil ga je pismonoša Jože Butara iz Cerkelj);

MALČI RADIČ, SENOVO 135 (pridobil jo je pismonoša Peter Gabrič).

Tovarišica Malči Radič s Senovega bo dobila kot 1500. nova naročnica še posebno nagrado 3.000 dinarjev.

Tovarišica Fanika Ječ, upravnica pošte na Jesenicah, in nadvse požrtvovalni pismonoša tovariš Jože Skrlec v ponedeljek zjutraj: »Akcije še ni konec, pričakujte še prenekaterega novega naročnika!...«

Mesto pod plastično streho

V Sovjetski zvezi so izdelali načrt za mesto na Arktiku (področje Severnega tečaja), ki bi bilo pokrito z velikanskim plastičnim prozornim šotorom. V tem mestu bo park, stadion, koncertna dvorana, velika restavracija. Bloki za stanovanje bodo zgrajeni iz aluminija. To mesto pod plastično streho bo stalo na temelju, ki bo dvignjen 1 meter nad zaledenelo arktično zemljo.

V znamenju časa

V kakšni dobi tehničnega napredka živimo, priča tudi tole: v jesenskem semestru letošnjega šolskega leta bodo na univerzi v Michiganu predavali kot posebni predmet snov: »Potovanje na Mars«.

350 let gledališča na Hvaru

Prosvetni sabor Hrvatske je odločil, da bo letos slavnostna proslava 350-letnice gledališča na Hvaru, najstarejše tovrstne ustanove v tem delu Evrope. Zgrajeno je bilo leta 1612. V to proslavo je vključen tudi festival gledaliških amaterjev Jugoslavije na Hvaru.

Področje Sutjeske: narodni park

V ljudski republiki Bosni in Hercegovini so dobili prvi narodni park, zaščiteno področje, ki meri nad 17 tisoč hektarov. Narodni park zajema področje reke Sutjeske, prizorišče najhujših bitk v naši ljudski revoluciji, in pragozdni rezervat Perućice.

Čestitke vojakov

Lojze Kos iz Žlebiča pri Ribnici, Lojze Lindič iz Trščine, Jože Žabkar iz Zameškega, Jože Žagar iz Tržišča in Vinko Godec iz Kompolj, vojaki v Kruševcu, Srbija, želijo svojim dragim vso srečo v letu 1962!

Fantje iz Kruševca

Naši fantje, ki so pri vojakih v Kruševcu, želijo vsem domačim, znancem in prijateljem srečno in delovnega poleta polno novo leto 1962! Stanko Gašperin, Franc Leskovšek, Slavko Pribovšek in Janez Pograjc.

Čestitka za Dragatuščane

Pavle Mušič, ki je pri vojakih v Beogradu, čestita za novo leto 1962 vsem bralcem našega lista, zlasti pa Belokranjcem in prebivalcem Dragatuša ter jih pozdravlja. Čestitkam se pridružuje tudi Jože Simonič iz Ručetne vasi, sedaj vojak v Beogradu.

Ne morete prodati svojih izdelkov?

Morda trg še ne pozna vaših usług, ki jih lahko nudite potrošnikom?

Vam morda narašča zaloga v skladišču?

Potem se predstavite kupcem z

OGLASOM v DOLENJSKEM LISTU!

Več kot 80.000 bralcev bo spoznalo vaš kolektiv in vaše izdelke oz. usluge!

Nemirne pariške noči

Pariz. Železniška postaja Gare de Lyon. Bastilja. In veliki napisi!

LIBERTE

Nenadoma slišimo vzklik: — Roke v vis!

Obstanemo. Za trenutek. V dvomu, ali to morda ne velja nam...

Samo nekaj korakov za nami stopata mož in žena. On dostojno, še več, celo elegantno oblečen. Ona, ena od »prijateljic noči,« katerim je »delo« na Pigalu prepovedano in so zato preplavile prostor in ulice okoli železniške postaje... On — temnopolt. Ona — bela... On — z rokami v vis. Ona — pogleduje s strani...

Dvignjene roke in patrola, pojačana še z dvema osebama v črnem. Eden — oba sta policista — z mitraljezom. Drugi drži revolver v roki...

...EGALITE

Torej, zaustavljen je on — temnopolti. On je lahko samo Alžirec ali Marokanec. Druga, svobodna roka policista z revolverjem išče dokumente v notranjem žepu suknjiča temnopoltega moža. Mitraljez grobo udari po roki, ki drži cigareto. Roka brez moči in iznenada omahne nekrati s cigareto. Obrnemo se k Bastilji. Na njej dominira beseda:

LIBERTE

In človek je svoboden. Roka počasi vrača dokumente v notranji žep suknjiča. Pripadajo namreč Marokancu, a pariško policijo zanimajo samo Alžirci...

NEDELJSKA NOČ

Grem po ulicah Pariza, mesta, v katerem skoraj vsaka zgradba nosi obeležje nekdanje svobode in njenega duha.

Na ulicah gneča. V podzemni prav tako. In vedno isti vonj. To je znani »Soir de Paris«, ki nas spremlja in povsod opominja na noči velemesta ob Seini ter zadovoljstva, ki jih lahko nudi samo noč v Parizu...

Vračamo se s Pigala. Kazalci na uri se pomikajo proti eni zjutraj.

Hitimo, zakaj podzemna vozi samo do enih, do našega hotela pa je skoraj uro hoda. V zadnjih sekundah ujamemo poslednji vlak podzemne železnice. Izstopimo v neposredni bližini našega hotela — na ulici »Bonne nouvelle« (po naše: dobra novica!). Se nekaj minut in ura bo dve zjutraj. Stojimo pri vratih Saint-Denis in čakamo zeleno lučko v semaforju. Toda nenadoma pridrvi skozi vrata rumena limuzina — policija! Se danes ne vem, kako je prometnemu policaju v trenutku uspelo ustaviti promet, ki bi ga lahko imenoval reka avtomobilov. Iz vseh stranskih ulic so v hipu pridrveli črni policijski avtomobili, polni policajev z mitraljezi. Bili smo presenečeni. Kaj zdaj? Ugiball smo: morda bo racija v ulici Saint-Denis, ki je polna »prijateljic noči«. Toda zmotili smo se. Za hrbtom je počil prvi strel...

»5-URNO STRELJANJE V PARIZU...«

so v ranih jutranjih urah vpili kolporterji po pariških ulicah. Časopis »Paris-presse« je prinesel prva poročila o nočnem pokolu pod velikimi naslovi: »Oddelek Severnoafričanov napada čuvarje miru«; »Od začetka vojne v Alžiriji najpomembnejša teroristična akcija v metropoli«; »11 teroristov mrtvih, 8 policistov ranjenih« itd.

V prvih vrsticah beremo: »Danes zjutraj je, prerešetan od krogel, z revolverjem v roki na dvorišču nekega hotela v ulici Saint-Martin umrl človek. To je bilo zadnje dejanje dramatične noči, polne terorja. To je bil konec streljanja v doslej najnasilnejšem spopadu med Alžirci in francosko policijo, ki je trajalo pet ur in zajelo tri pariška okrožja...«

PRVI NAPAD

Dva civilista, skrita v ukradenem furgonu, sta napadla policijski avtomobil. Napadalca sta vrgla proti avtomobilu štiri bombe, ki so ranile tri policiste. To noč so si civilisti in ljudje v uniformah francoske policije »organizirali« vek avtomobilov — furgonov. Kmalu po polnoči je morala občinska policija na obeh bregovih Seine kljubovati napadom, ki so jih pripravili alžirski oddelki. To pot so bili mnogo številnejši kot običajno.

REVOLVERJI, MITRALJEZI IN PLASTIČNE BOMBE

V trenutku, ko je počil prvi strel, je bila ta ulica polna avtomobilov in pešcev. Vračali so se z nočnih zabavišč na Pigalu in Elizejskih poljanah. Trije Severnoafričani, med njimi dva vojaka, so se zatekli v vhod postaje metroja na ulici »Bonne nouvelle«. Bili so oboroženi z revolverji in ročnimi bombami. Po prvem strelu je na ulici nastala zmeda. Ljudje so se razbežali na vse strani. Policisti v črnih oblekah in z mitraljezi v rokah so preplavili ulico. Zaropotali so mitraljezi. Iz postaje metroja so odjeknili posamezni streli. Krogle so prusketale po zidovih in šipah sosednjih hiš in lokalov. Spopad je trajal le četrt ure. Vse tri so z mitraljezi pobili policisti. Hkrati pa je bil na ulici žrtev spopada tudi neki civilist. Nedolžen človek, ki je ta večer zadnjič gledal zabaven program v svetovno znanem zabavišču »Moulin Rouge« ali v enem od številnih zabavišč na Pigalu in se pod vtisom poslednjega strip-tease vračal v svojo posteljo. Toda v posteljo se ni več vrnil. Vrnitev mu je preprečila ena izmed krogel, ki so to noč neusmiljeno trosile smrt po pariških ulicah.

Kaj torej danes najbolj vznemirja Parižane? Ne Brigitte Bardot niti predsednika upravnega odbora velike trgovske hiše »La Fayette«, temveč človeka iz metroja!

ALZIR

Borbe in atentati, eksplozije plastičnih min, štrajki in hrabre demonstracije neoboroženih alžirskih delavcev — cela sedemletna zgodovina junaškega odpora in jasnega hotenja alžirske revolucije je pretresla Parižane. In vendar je to: mesto spomenikov, mesto Napoleona in napisov, ki označujejo pojme

SVOBODE
BRATSTVA
ENAKOSTI

Toda to v zadnjih mesecih vse bolj in bolj izgublja svoj pomen. Vse to zbledi pred naperjenimi mitraljezi, dviganjem rok v vis...

Skratka, pred dogodki nemirnih pariških noči...

Rihard Šoper

NEKAJ OKROGLIH

Psihiater vodi obiskovalce skozi kliniko za duševne bolezni in se ustavi pri bolnici, ki si domišlja, da je Kleopatra.

»No, kdo ste vi?«

»Cesarica Marija Terezija.«

»Kako to? Ali niste Kleopatra?«

»Ne več, sem se poročila.«

*

»Danes bom prvič kuhala,« pravi mlada žena drugi dan po poroki možu, »kaj želiš za kosilo?«

»Salamo, sir in sadje.«

*

Slavni dirigent Toscanini je med vajo za simfonični koncert vprašal fagotista: »Prijatelj, ali ste sploh zajtrkovali?«

»Nisem,« je odgovoril fagotist.

»Aha, zdaj razumem, zakaj požrete toliko not med igranjem.«

»Da te vprašam prijateljsko, med štirimi očmi: kakšni so tvoji osebni dohodki?«

»O, kar dobri, dokler me ne dobijo...«

*

V nekem parku v Texasu visi tabla z napisom: »V tem parku je streljanje prepovedano. Preživeli bodo najstrože kaznovani!«

SVINJSKE KOŽE
1/a à 200 din kg
MAST OSTRGAJTEI
odkupuje
KOTEKS

6 AUSCHWITZ — Dnevnik taboriščnega zdravnika

V Auschwitzu imamo namreč športni prostor, kakor zveni to groteskno. Seveda ga smejo uporabljati le odlični nemški zaporniki. Vsako nedeljo je na njem kaj živahno, med tednom pa je tih in miren. Od krematorija št. 1 ga loči ena sama žična ograja.

Radoveden sem, kaj se dogaja ob vznožju dimnika, ki bruha ogenj. S svojega prostorčka ne ločim ničesar, približati se žični ograji pa je zelo nevarno, kajti straža strelja brez opozorila s strojnico na vsakega, ki prestopi nevtralno cono.

Vseeno pa lahko opazujem, kako se na dvorišču krematorija postavlja v vrsto četa civilno oblečenih mož. Kakih dve sto jih bo. Pred njimi stoji nekaj esesovskih vojakov. Gotovo imajo apel. Ob tem času imajo v krematoriju izmeno. Tam delajo brez prestanka. Dan in noč.

Od starega zapornika sem že izvedel, da se jetniki, ki delajo v krematoriju, imenujejo »posebne komande«. Prehrano imajo prav tako izvrstno, kot je odlična njihova civilna obleka. Zato pa morajo opravljati grozotno delo in ne smejo pod nobenim pogojem zapustiti rajona krematorijev. Po štirih mesecih službe jih — likvidirajo. Odkar obstoji koncentracijsko taborišče, je doletela že vse te »komande« ista usoda. Nihče se še ni rešil.

Mrtveci na preklic torej.

Nihče od njih ne pride več v stik z zunanjim svetom, nihče iz tega pekla. Nihče ne more povedati svetu, kaj se za temi zidovi godi že leta...

Ko se vračam v barako štev. 12, se ravno pripelje dr. Mengele. Sprejme ga nadzornik barake. Mengele mi ukaže, naj sedem v avto. Odpeljeva se, vendar se še enkrat ustaviva pred taboriščno pisarno. Od dr. Senktellerja, ki nama hiti nasproti, zahteva dr. Mengele moj karton. V nekaj sekundah se odpeljeva dalje.

Skoraj deset minut traja vožnja med ogradami iz bodeče žice iz enega dela taborišča v drugega. Zdaj šele prav spoznam vso ogromnost taborišča Auschwitz. Le malo zapornikov ima priliko, pregledati ves teren. Večina pogine v tistem delu taborišča, v katerega so jih spočetka dodelili.

Dr. Mengele pravi: »V sanatorij vas ne peljem, toda Vaša usoda bo znosna.«

Peljeva se iz taborišča in nato kakih 300 m ob židovski rampi. Avto zavre in pred njim se odpro velika železna vrata. Peljeva se mimo straže in pripeljeva se na obširno, čisto, s travo poraslo dvorišče. Z belim peskom posuta pota, skupine smrek vmes. Kraj bi bil prav prijazen, ako bi v ozadju ne grozilo poslopje iz rdeče opeke, z ogromnim dimnikom. Na kraju enega krematorijev sva. Medtem ko izstopava, prihiti esesovec in se javi dr. Mengeleju. Korakamo prek dvorišča in vstopimo v poslopje krematorija.

»Ali je soba pripravljena?« vpraša Mengele.

»Da, je« odvrne esesovec.

Vstopimo v sobo, ki je pripravljena zame. Ne morem razumeti: stene so sveže prebarvane, veliko zamreženo okno prepušča v sobo mnogo svetlobe. Pohištvo sestoji iz bele postelje, bele omare za obleko, dolge mize in več stolov. Miza je prekrita z rdečim žametnim prtom, po tleh leže pristne perzijske preproge.

Očividno so me že pričakovali. Ljudje »posebne komande« so prebarvali sobo, oprema pa je bila last zapornikov, ki so poginili v krematoriju.

Po dolgem temnem hodniku pridemo v sosednji prostor, v svetlo, moderno secirno dvorano z dvema oknoma. Tla so iz rdečega betona, v sredini stoji na betonskem podstavku secirna miza iz sivega marmora. Zraven nje kad z nikljastimi dvigali. Ob stenah so montirana porcelanasta korita za izpiranje. Prek železne rešetke na oknih je napeta gosta zelena mreža proti muham in mrčesu. Stene so pobarvane z zeleno oljnato barvo.

Iz secirne dvorane vodijo vrata v delovno sobo. V njej je nameščeno elegantno pohištvo, okrog dolge študijske mize se vrste udobni naslonjači. Na mizi opazim tri mikroskope, v kotu stoji velika knjižna omara, v njej je bogata zbirka strokovnih medicinskih knjig. Razen steklene omare z raznimi kemikalijami je tu še omara za perilo, v njej mnogo belih plaščev, predpasnikov, brisač in gumijastih rokavic.

Vsako najmanjšo podrobnost sprejemam vase z vso jasnostjo, v notranjosti pa me navdaja groza.

Zdaj mi je jasno, zakaj sem takoj prejel civilno obleko. Tudi »posebna komanda« nosi civilne obleke; komanda mrtvih na preklic ne nosi progastih kaznjeniških oblačil. Tudi jaz sem zdaj mrtvec na preklic.

Z nekaj besedami obvesti dr. Mengele esesovsko stražo, da sem službeno podrejen neposredno njemu. Esesovsko poveljstvo v krematoriju v nobenem oziru ne more razpolagati z menoj. Hrano sprejemam iz esesovske kuhinje. Obleko in perilo si lahko vzamem iz skladišča.

Esesovski brivec me striže in brije.

Moja dolžnost je razen udejstvovanja v secirni dvorani in laboratorijih skrbeti kot zdravnik za esesovsko stražo 120 ljudi štirih krematorijev ter za 860 mož »Posebne komande«. Obvezila in potrebna zdravila, kakor tudi razni instrumenti so na razpolago. Dnevno vsaj enkrat, čestokrat pa dvakrat, moram obiskati bolnike »Posebne komande«. In dnevno moram javiti njihovo število šefu esesovcev in »Posebne komande« Oberscharführerju Mussfeldu.

V obsegu štirih krematorijev se lahko gibljem popolnoma svobodno. Brez spremstva se lahko sprehajam povsod od sedmih zjutraj do osmih zvečer. Ves trd od groze poslušam to suhoparno naštevanje svojih pravic in dolžnosti. Brez pozdrava odide dr. Mengele. Kaznjenca nihče ne pozdravlja.

V svojo sobo grem in sedem, da bi nekoliko zbral svoje misli. Slika domovine mi vstane pred očmi. Majhna, od sonca obsijana hiša z veliko teraso in udobnimi prostori. Mnogo težkih ur sem prebil v njej v skrbi za bolnike. Toda tedaj sem imel vsaj to zadoščenje, da sem jim res lahko pomagal. In mnogo srečnih ur sem preživel v nji, v krogu svoje družine, svoje žene, svoje hčerke...

STARI VOLKODLAK

PO POVESTI E. T. Setona
RIŠE Branko Ziraujer

21. Osebna izkušnja ji je tudi povedala, da je tista črna cev, ki jo lovec nameri na volka, silno nevarna in da se je ne more obraniti — razen ponoči. Ponoči ta cev ni nevarna — kajti nekoč ji je lovec pred očmi ubil spremljevalca — ponoči pa nje ni mogel zadeti. — Zato se je lovcev vedno izogibala. Duh po človeku ji je bil razen duha po železu, po prepotenem usnju in dimu, najbolj zoprn in ničesar se ni tako bala kot tolpe psov, katerim vedno sledijo lovci s puškami.

22. Prav tako se je volčica zelo dobro spominjala tiste strašne noči, ko je s petimi drugimi volkovi ponoči napadla čredo ovac. Medtem ko so ostali volkovi, ne glede na tanke razpete žice, hoteli v divjem naletu planiti na ovce, jo je njen nezaupljivi nos ustavil ob neprijetnem vonju po železu in usnju. To ji je takrat rešilo življenje; kajti ostali volkovi še niso prišli do ovac, ko so med strašnim tuljenjem obtičali v skritih pasteh, iz katerih ni bilo rešitve. Vse to so bile za staro volkuljo dragocene izkušnje v boju za življenje.

23. Ko so bili volčičevi polbratci stari že dober mesec, se je nekega dne njihova mati vrnila zelo bolna v votlino. Iz gobca so ji visele pene, noge so se ji tresle in tik pred vhodom v brlog so jo pričeli tresti krči, da se je zgrudila na tla. Le z velikim naporom se je privlekla v brlog. V silnih bolečinah je grizla samo sebe — samo da ne bi zgrizla mladičev, ki so se ji začudeni umikali. Toda lakota jih je prignala zopet k materi in napili so se mleka kot sicer vse dni. Le najdenček se je besne volkulje še bal in se ji ni upal približati.

24. Čez nekaj dni je volkulja okrevala. Toda strup v njenem telesu, ki je tačas še močno deloval, je bil za njene mladiče poguben. Eden za drugim so tudi mali volčiči dobivali krče, gobčki so se jim pričeli peniti in v kratkem času so zaradi strupa, ki so ga zaužili v materinem mleku, žalostno poginili. Samo najmočnejši med njimi je prebolel ta strup, in to je bil naš volčič — najdenček. Ne samo da je bil najmočnejši, tudi najmanj mleka je pil tiste dni, ker se je še vedno bal stare volkulje.

»Ta sestanek naj bi po mojem mnenju pripeljal velesile do spoznanja, da usoda sveta ne more biti samo v njihovih rokah. Pokaže naj zagovornikom sile, da večina sveta odločno zavrača uporabo sile kot način reševanja raznih pomembnih vprašanj, ki smo jih podedovali iz pretekle vojne. Brez pretiravanja lahko rečem, da dežele, ki so zastopane na tej konferenci, a tudi številne druge, ki ne sodijo v nobeno grupacijo, tvorijo veliko večino javnega mnenja na svetu. Te dežele so vest človeštva.« (Iz pozdravnega govora predsednika Tita na beograjski konferenci šefov držav in vlad izvenblokovskih držav.)

Leto novih pobud

Zares je čas, v katerem živimo, nemiren in poln sprememb. Čeprav skušamo ob koncu vsakega leta delati nekakšne preglede, svetovnega dogajanja ni mogoče prerezati in reči: od tod do tod — in potem začeti iznova. Z drugimi besedami: prvi januar 1962 ne bi bil mogoč brez prvega januarja 1961, mir ne brez boja za mir in mednarodnega sodelovanja, napredek ne brez truda in dela, razumevanje ne brez strpnosti.

In vendar je mogoče govoriti tudi o enoletni bilanci.

Posebno tolažilna ta bilanca ni. Blokovska nasprotja so se zaostrila, spor zaradi Berlina je prikipel do vrha, oboroževanje se nadaljuje, prišlo je do obnovitve atomskih poskusov; ponekod so se nadaljevale kolonialne vojne, prepad med gospodarsko razvitimi in nerazvitimi deželami se je še poglobil, krajevna žarišča nemirov (Laos, Vietnam) se niso pogasila.

Toda če bi bilo to vse, če ne bi ta proces zadeval na čedalje večji in učinkovitejši odpor miroljubnih sil na svetu, bi bila slika svetovnega položaja zares mračna. V neverjetno naglem spreminjanju in presnavljanju današnjega sveta pa je mnogo še zmeraj premalo zavestnih, enotnih in povezanih sil, ki delujejo izven blokov za tisto, kar je danes postala odrešilna misel

Burmanski predsednik U Nu na beograjski konferenci

in politika človeštva: za aktivno in miroljubno koeksistenco.

Da bi dale tej politiki še večjo veljavo, so še številne izvenblokovske države dogovorile, da se bodo njihovi najvišji zastopniki sestali na konferenci in se pogovorili o problemih koeksistence ter o vseh tistih vprašanjih, ki so odločilnega pomena za mednarodni položaj in za svetovni mir. Kot znak priznanja dosledni in načelni jugoslovanski politiki aktivne in miroljubne koeksistence je bilo sklenjeno, da bo konferenca šefov držav in vlad izvenblokovskih držav v Beogradu. Ker je bil v marsikaterem pogledu to edinstven dogodek in ker je po svoji daljnosežnosti svetovnega pomena, poglejmo na svetovno dogajanje skozi prizmo te konference in pobud, ki jih je dala za mednarodno sodelovanje in za mir na svetu.

Predvsem je konferenca popolnoma ovrgla namigovanja, ki jih je bilo slišati pred njenim sklicanjem, da nameravajo udeleženci konference dejansko ustanoviti neki tretji blok ali vsaj zaprto politično skupino, ki bi v resnici imela drugačne namene in cilje, kakor so jih razglasili njeni poborniki. V deklaraciji konference je rečeno:

»... širjenje izvenblokovskega območja sveta je edina možnost proti popolni blokovski razdelitvi sveta in zaostrovanju politike hladne vojne. Izvenblokovske države so spodbudna opora za vse narode, ki se borijo za svojo resnično neodvisnost in enakopravnost.«

Probleme, ki jih je konferenca obravnavala, bi lahko na splošno razdelili v dve veliki skupini: na probleme, ki izvirajo iz neposrednih odnosov med obema blokoma, in na take, ki so izven teh neposrednih odnosov, a so kljub temu posledica politike, stališč, pritiska, gospodarskega izkoriščanja nerazvitih držav po razvitih. Trenja, spori in težave, ki nastajajo zaradi enih in drugih odnosov, so nevarni za svetovni mir in ovirajo mednarodno sporazumevanje.

Zato je konferenca z vsem poudarkom izjavila, da je »... vojna med narodi ne samo anahronizem, ampak zločin proti človeštvu«. V svetu seveda obstajajo različne družbene ureditve, toda noro bi bilo trditi, da je zaradi tega potrebna vojna. Ideološke razlike ne morejo biti ne vzrok ne povod za izzivanje vojne, ki bi ob sedanji razvitosti vojne tehnike, predvsem pa strahotne rušilne moči atomskega orožja pomenila uničenje človekove civilizacije. Konferenca je pokazala na rešitev iz te dileme, ko je poudarila potrebo po aktivni in miroljubni koeksistenci.

Toda konferenca je opozorila še na nekaj: na silovito nagel razvoj današnjega sveta, na procese, ki se odvijajo po raznih celinah, na spremembe v navadah in življenju milijonskih množic predvsem v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki, na zaton kolonializma in na metode neokolonializma, na prizadevanja za gospodarsko integracijo sveta. Opozorila je na številne možnosti spopadov, ki so neizbežni v tej izrazito prehodni dobi med silami napredka in silami, ki ta napredek ovirajo. Očitno je, da ti krajevni spopadi ustvarjajo možnosti za večje spopade. Zato je potrebno prizadevanje, da bi napredni procesi, kot je na primer osvobajanje dosedanjih kolonij in okrepitev njihove resnične neodvisnosti z gospodarskim razvojem, potekali čim bolj gladko in brez pretresov. Konferenca ni gledala naivno na današnjo sliko sveta, ni skušala zmanjševati zapletenosti svetovnega položaja. Tega ni storila tudi za to, ker so na njej sodelovali predstavniki toliko različnih držav z najrazličnejšimi ureditvami, da ni bilo mogoče govoriti o enostranski sliki sveta, ki bi jo dala konferenca.

Razumljivo je, da sta bloka napeto prisluhnila utripu konference. Pri tem je dostikrat prihajalo do tehtanja besed, ugibanja o nekem »skritem« pomenu izjav posameznih voditeljev, predvsem pa o tem, »katera stran (beri: blok) naj bi bila zmagala v Beogradu ali vsaj, na katero stran naj bi se bila nagnila beograjska konferenca.

Mehiški novinar Mario Monteforte Toledo, ki je poročal z beograjske konference, je v enem izmed svojih člankov o konferenci takole odgovoril na ta ugibanja:

»Kdo je zmagal v Beogradu? Neumno vprašanje. Konferenca je bila poraz za tiste, ki hujskajo na vojno, ne glede na to, kje so. Pomenila je omejeno, toda pomembno zmago za vse tiste, ki se niso voljni sprijazniti z apokaliptično vizijo konca sveta v našem času.«

Konferenca seveda ni mogla mimo gospodarskega sodelovanja med izvenblokovskimi državami. Toda ker je svetovno gospodarstvo celota, tudi ni mogla mimo egoističnih in v bistvu blokovskih združevanj ali integracij na Vzhodu in na Zahodu. Saj so se prav v letu 1961 še bolj okrepile tendence po združevanju gospodarsko močnih držav na škodo manj razvitih. Ta tendenca izvira seveda še iz prejšnjih let in je izrazito blokovske narave. Kako škodljiva je za razvoj zaostalih držav in s tem za vse svetovno gospodarstvo, naj dokazuje samo tale podatek: delež manj razvitih držav v svetovni trgovini je znašal leta 1953 še 31.5 odstotka, leta 1960 pa komaj 24.7 odstotka. Ni treba še posebej razlagati, kaj ta dva podatka pomenita, če upoštevamo, kako naglo se množi prebivalstvo v nerazvitih državah in kako naglo raste proizvodnja v razvitih. Predsednik Tito je v svojem ekspozeju na beograjski konferenci posvetil temu silno važnemu vprašanju veliko pozornost. Ker zadevajo njegove ugotovitve bistvo vprašanja in ker je od tega vprašanja v veliki meri odvisen tudi mir na svetu, zaslužijo, da jih nekoliko obširneje citiramo:

»To vprašanje (gospodarsko sodelovanje med izvenblokovskimi državami) se zastavlja v zvezi z današnjim mednarodnim položajem, ki zaradi blokovske razdvojenosti čedalje bolj ovira ekonomsko sodelovanje in tesnejše povezovanje ekonomik posameznih držav na svetovnem trgu. Potrebo po čim tesnejšem in vsestranskem ekonomskem sodelovanju čuti ekonomika vsake države ne glede na družbeno-ekonomski sistem. Eno izmed največjih ovir za gospodarsko povezanost in sodelovanje pomeni ustanavljanje skupnega trga v Zahodni Evropi, ustanavljanje Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj, ki jo začenjajo danes nekateri imenovati Atlantska ekonomska skupnost, dalje ustanavljanje SEV, to je organizacije vzhodnoevropskih držav itd. Zato so države, ki so izven teh organizacij, predvsem izvenblokovske države, v neenakopravnem položaju. V daljši perspektivi se lahko to stanje še poslabša, lahko še bolj škodljivo vpliva na ekonomski razvoj izvenblokovskih držav, a tudi vseh drugih. Zato in iz številnih drugih razlogov sodim, da je treba ekonomsko sodelovanje med nerazvitimi državami postaviti na najširše temelje in v to sodelovanje zajeti vse izvenblokovske in vse druge nezadostno razvite države, ki so pripravljene sodelovati.«

Pomena beograjske konference ni mogoče izčrpati z nekaj stavki in tudi ni mogoče oceniti vseh pozitivnih posledic, ki jih je že imela in jih bo še imela. Naj zadošča, če povemo, da je konferenca doslej že pripomogla do večje solidarnosti med miroljubnimi silami po svetu, predvsem v Združenih narodih. Konferenca je tudi opozorila ves svet na rešitev iz sedanje hladne vojne, predvsem pa je pri vseh tistih silah, ki se nočejo opredeliti za noben blok — in teh sil ni malo — vzbudila občutek olajšanja, samozavesti in gotovosti, da niso osamljene in da njihova prizadevanja niso utopija, ampak nasprotno edina trezna in realna pot do trdnega miru.

Med procesi, ki so bili v letu 1961 posebno pomembni in burni, je treba vsekakor omeniti proces destalinizacije in s tem v zvezi XXII. kongres KP Sovjetske zveze. Celotno svetovno komunistično gibanje se otresa posledic Stalinovega kulta osebnosti, hkrati pa išče vzroke in korenine v tem kultu. To je potrebno zato, da »se kaj takega ne bi več ponovilo«. Ta refren je slišati z več strani.

Preimenovanje mest, ulic, ustanov in parkov v Sovjetski zvezi in vzhodnoevropskih državah je samo zunanje in najmanj važno znamenje destalinizacije. Včasih celo nevarno znamenje, ker lahko služi v določenih okoliščinah za nadomestilo za resnično destalinizacijo. Na obe te plati destalinizacije opozarja med drugimi generalni sekretar KP Indije Adžoj Goš, ki meni, da preimenovanje Stalingrada ni bilo umestno, a poudarja, da XXII. kongres KP Sovjetske zveze — ki je obsodil kult osebnosti — »ni samo naredil konec oboževanju Stalina, ampak je prav tako uničil vero v nezmotljivost katere koli partije ali katerega koli voditelja. To je bilo potrebno — pravi Goš — ker je takšno prepričanje v nasprotju z duhom marksizma-leninizma.«

Hkrati s tem procesom pa so se tako poslabšali odnosi med Sovjetsko zvezo in Albanijo, da je sovjetsko zunanje ministrstvo zahtevalo od članov albanskega veleposlaništva v Moskvi, naj zapustijo Sovjetsko zvezo. Seveda je albanska vlada zahtevala isto od članov sovjetskega veleposlaništva in sovjetske trgovinske misije v Tirani. To v bistvu pomeni prekinitev diplomatskih odnosov.

Slišati je številne medsebojne obtožbe. Moskva dolži Tirano dogmatizma in sovražne politike do Sovjetske zveze, despotizma v partiji, likvidacije oseb, ki so si prizadevali za sodelovanje s Sovjetsko zvezo. Tirana pa očita Moskvi oziroma »Hruščevu in njegovi skupini«, da sta se izneverila marksizmu-leninizmu, da se vmešavata v notranje zadeve majhne države in partije, da izvajata grob in nedovoljen pritisk na to državo in partijo. Hkrati očita Hruščevu popustljivost do Zahoda in še marsikaj.

Napovedujejo, da bodo Albanijo kmalu izključili tudi iz vzhodne Varšavske vojaške zveze. Albanci imajo edinega zaščitnika v LR Kitajski, ki odločno stoji na strani Albanije v tem sporu. Pekinški tisk na široko ponatiskuje razne izjave in govore vodilnih albanskih osebnosti in podpira albansko partijo. Podpora, ki pa je predvsem ideološka in politična, zveni kot posredna polemika med Moskvo in Pekingom, polemika, ki se čedalje bolj zaostruje in postaja osrednja polemika v socialističnem taboru. To ni nič čudnega, saj se ta polemika suče okrog takšnih vprašanj, kot so: vprašanje vojne in miru, ali je vojna neizbežna, ali je možna miroljubna koeksistenca med različnimi družbenimi sistemi itd. Peking ne izključuje vojne za zmago socializma in komunizma, hkrati pa skuša razširiti svoj vpliv v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki na osnovi te ideologije in lastne strategije.

Medtem pa je v številnih partijah prišlo do temeljitih diskusij o kultu osebnosti, pri čemer sta vidni dve tendenci: ena obravnava kult osebnosti kot nekaj preživelega in sodi, da obsodba kulta že zadostuje; druga tendenca pa, da obsodba sama še ni dovolj, marveč da je treba iti globlje, do korenin, ugotoviti vse posledice kulta in vso škodo, ki jo je povzročil v glavah ljudi in v tkivu partije, in s tem spoznanjem pogumno nadaljevati pot.

Medtem prihaja v svetu do čedalje večjih sprememb: procesi, za katera bi bila včasih potrebna desetletja, se odvijajo v enem letu. Vse je v nenehnem prelivanju. Težišča svetovne politike se premikajo. Evropa je danes samo del sveta, ne pa njegov gospodar. Celo v enem letu je mogoče zaslediti spremembe v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki, ki pravzaprav dajejo ton sedanjemu razvoju. Strah in upanje milijonskih množic na teh celinah sta gibalo napredka in pa želja po boljšem življenju. Združeni narodi so in bodo še vedno ostali največje upanje človeštva, politika aktivne in miroljubne koeksistence pa je edina resnična in zanesljiva politika miru tudi v prihodnjem letu.

Predsednik Naser med konferenco

PREBLISK ČEZ PRETEKLOST, DA BI UGOTOVILI: DO KAM SMO PRIŠLI IN KJE SMO ZAČELI

Bogat je zdaj naš svet

Pišemo leto 1962. Dovolimo si preblisk čez preteklost, da bi videli, do kam smo prišli in kje smo nekoč bili. Upam, da nam tega ne bo nihče zameril, češ pustite na miru preteklost, kaj nas to briga! Živimo za prihodnost, ne za preteklost! — Nekaj resnice je na tem, a vedeti je le treba, kako in zakaj je bilo mogoče vse to, kar imamo, ustvariti. Prav je, da zremo z vedrim pogledom v prihodnost, da želimo še hitrejši, še obilnejši napredek, toda vedeti moramo, kje smo začeli.

KJE SMO ZAČELI?

Leto 1945. Nepopisno navdušenje na ulicah. Hrabri borci z ramo ob rami z ljudstvom slavijo svojo veliko, skupno zmago: uničenje sovražnika in odstranitev ovir, da bi nova Jugoslavija lahko vzcvetela, da bi delovni ljudje stopili na pot do končnega cilja — v pravično družbo, popolnoma nov, iz temeljev izpremenjen svet, v katerem bo človek živel resnično svobodno in ustvarjalno življenje.

Toda razen izrednega zanosa in volje, da bi zgradili lepši svet, je bilo po osvoboditvi malo drugega. V stari Jugoslaviji, ki jo je razjedala socialna revščina, že tako ni bilo dosti materialnega bogastva, a vojna je še to uničila, razdejala. Najbolj tragična zapuščina strašne, krvave vojne je bila: 1,700.000 žrtev. V začetku 1945 je obratovala ena sama železnica Beograd —Skopje. Le dve luki je bilo moč uporabiti za rečni promet. Okrog 300.000 kmetijskih gospodarstev skupaj z zgradbami, inventarjem, živino in opremo je bilo popolnoma uničeno. Industrijska proizvodnja leta 1945 je znašala komaj četrtino proizvodnje iz leta 1939.

Tu smo začeli. In ko danes govorimo, da se Jugoslavija že uvršča med srednje industrijske države, smo resnično lahko ponosni na to. Ena generacija je opravila dela, ki so jih druge opravljale stoletja. Iztrgali smo se iz oklepa revščine. Jugoslavija ni več preplavljena z vaško revščino — to ni več kmečka država. Prebrodili smo vse težave in ovire, pa če so bile še tako težke. Ni nas moglo zaustaviti več zapovrstnih suš. Ni nas prisilila na kolena ekonomska blokada. Šli smo pogumno preko vseh ovir. Ko so na vzhodu razglašali, da smo zapluli v imperialistične vode, smo pri nas ustanavljali delavske svete in tako prvi na svetu uresničili Marxovo geslo: »Tovarne delavcem!« Tudi s tem se nismo zadovoljili. Leta 1955 smo postavili temelje komunalnemu sistemu — ustvarili smo komuno, v kateri je mogoče, kot je ugotavljal Marx, osvoboditi delo. Letos pa smo vnesli v gospodarski sistem spremembe, ki omogočajo nadaljnjo decentralizacijo akumulacije in delitev dohodka po delu, toda ne le v gospodarstvu, ampak tudi v znanosti, prosveti, zdravstvu in drugje. Zdaj se delo osvobaja mezdnih spon in postaja resnično največja ljudska vrednota. Dohodka ne deli več ne kapitalist ne država, ampak delavec, profesor, znanstvenik, zdravnik sam.

VRELEC POBUD

Prav to, da smo razvili doslej še nesluteno socialistično skupnost, je bil tisti vrelec pobud, ki je omogočal tako velik materialni napredek. Brez tega ne bi mogli tako hitro napredovati. To je tista sila, ki je omogočila, da smo razvijali gospodarstvo hitreje kot kjerkoli drugje na svetu. Industrijska proizvodnja je skokovito napredovala, saj se s stopnjo vsakoletnega porasta — 13 odstotkov — ne more ponašati nobena druga država na svetu. Od vsakih tisoč dinarjev dohodka, ustvarjenega v vsem našem gospodarstvu, dobimo 500 dinarjev iz industrije. Leta 1947 je znašal delež industrije v skupnem narodnem dohodku samo 33.1 odstotka. Pred vojno sta bila industrija in obrt udeležena v narodnem dohodku le s 25 odstotki. Napredek v industriji je torej očiten.

ŠTIRIINPOLKRAT BOLJ RAZVITA INDUSTRIJA

Danes je industrija štiri in polkrat bolj razvita kot je bila v stari Jugoslaviji. To pomeni, da na vsako tovarno leta 1939 pridejo sedaj kar 4.5 tovarne. Za devetkrat se je povečala proizvodnja industrijske opreme, orodnih, kmetijskih in gradbenih strojev, traktorjev in diesel motorjev. Proizvodnja kemične industrije z novo industrijo plastičnih mas, umetnih vlaken in umetnih gnojil je 7.4-krat večja, kot je bila pred vojno.

Smo na prelomnici časa, ko začenjamo novo razdobje razvoja socialističnih odnosov, ko je oblast resnično v rokah delovnih ljudi. Delavec v tovarni, profesor v šoli, znanstvenik v laboratoriju, zdravnik v bolnišnici si zdaj ne določa samo »plače«, ampak mnogo več: sedaj si sam ustvarja možnosti za nadaljnje razvijanje delovnih pogojev na svojem delovnem mestu. Zdaj je človek resnično kovač svoje usode. V njegovih rokah je prihodnost, kakor si jo bo znal sam ustvariti z delom in upravljanjem v korist nezadržnega napredka.

Na vsakem koraku srečujemo novo: moderne tovarne, nova mesta, velika posestva, veličastne kulturne objekte in še marsikaj. Novi Beograd, Zenica, Litostroj, Velenje, avtomobilska cesta »Bratstva in enotnosti«, mladinske proge, Jablanica, Mavrovo in še na desetine takih objektov, to so pojmi, nerazdružljivi s socializmom. Tam, kjer je bilo včasih samo čisto polje, je zdaj Litostroj. V Bitoli, na jugu Makedonije, je šele po vojni prvi vitki dimnik razparal nebo. V osrčju hribov, pod Šar planino, ruje veliki orjak — mavrovska hidrocentrala, spomenik času, ki ga je zgradila mladina skoro z golimi rokami. Zenica, veliko železarsko središče v Bosni, se je razvilo iz majhnega podeželskega mesteca. V Mariboru je več prometnih vozil, kot jih je bilo v vsej stari Jugoslaviji skupaj, in v Novem mestu brzčas več, kot jih je bilo pred vojno v vsej Sloveniji.

● Ali morda veste, da smo pred vojno načrpali neznatne, komaj omembe vredne količine nafte, lani pa že 900 tisoč ton?

● Leta 1939 je Jugoslavija proizvajala 1.2 milijardi kilovatnih ur električne energije, lani pa 8.8 milijarde kilovatnih ur. Njena moč služi novim tovarnam in strojem ter razsvetljuje večino stanovanj. Še več: njena moč poganja tudi že nove, avtomatizirane industrijske obrate, se pretaka po žicah nad železniškimi progami in daje silo, ki spreminja boksit v kovino — aluminij.

● Jugoslavija se je na primer v ladjedelništvu uvrstila med prvih devet svetovnih proizvajalcev in v proizvodnji premoga med evropske vrhove. Toda ta država je bila — pomnite! — pred vojno zaostala agrarna država. Po revščini ji je v Evropi sledila le še Romunija.

● Tekstilna industrija je leta 1939 izdelala raznih tkanin, da bi z meter širokim trakom ovili našo zemljo, leta 1960 pa že osemkrat.

● Če upoštevamo sedanje število prebivalcev, potem je industrija obutve pred vojno izdelala za vsakega Jugoslovana pol para čevljev, sandal, škornjev in druge obutve, lani pa že 1,8 para.

● Leta 1947 je delalo v industriji nekaj nad 300 tisoč zaposlenih, lani pa že 1,085.000 delavcev in uslužbencev.

● Surovega jekla nam je predvojna industrija vrgla komaj 235 tisoč ton, lani pa ga je iz jeklarskih plavžev priteklo poldrugi milijon ton. Surovega železa smo pred vojno proizvedli sto tisoč ton, lani pa en milijon ton.

● Pred vojno je kmetijstvo dobilo od domače industrije komaj 72 tisoč ton umetnih gnojil, lani pa že 280 tisoč ton. Kemična industrija je kljub vidnemu napredku še vedno v zaostanku, zato bo v prihodnjih petih letih napredovala hitreje kot druge industrijske veje.

● Pred vojno so kmetje uporabljali še okrog 40 tisoč lesenih plugov. V kmetijstvu je bilo vsega 3 tisoč traktorjev, ki pa so bili last veleposestnikov in vaških bogatašev. Polovica poljedelcev ni imela ne plugov ne delovne živine. Kmetijska proizvodnja je zdaj za 60 odstotkov večja, kot je bila pred vojno. V stari Jugoslaviji se je več kot dve tretjini ljudi preživljalo s poljedelstvom, leta 1960 pa je bilo kmečkega stanu samo še pol Jugoslovanov. Lani smo imeli že 36 tisoč traktorjev in 4 tisoč kombajnov.

● Že danes imamo 3,5-krat več srednjih strokovnih šol, kot jih je bilo v stari Jugoslaviji. Na tehničnih fakultetah je lani diplomiralo petkrat več študentov kot leta 1939, na kmetijskih, gozdarskih in veterinarskih fakultetah 4,5-krat več, na medicinskih 5,6-krat več itd. Visokokvalificiranih kadrov imamo zdaj 176 tisoč in kvalificiranih kadrov 771.500.

In tako bi lahko primerjali še kar naprej.

KAKO ŽIVIMO

Včasih se komu utrne taka: »Saj ne živimo dosti bolje kot prej.«

Ali pa je to tudi res?

Seveda ni. Morda vsakdo še ne ve, da je bilo pred vojno v vsej Jugoslaviji okrog tisoč radijskih sprejemnikov, danes pa jih je samo v Sloveniji nad 300 tisoč. Še pred leti sploh nismo poznali kategorije: trajne potrošne dobrine, sedaj imajo lete že vidno mesto v naši potrošnji. Na tisoč prebivalcev je lani prišlo: 3,2 avtomobila, 7,7 motorja, 85.7 radijska sprejemnika, 1,7 televizorja, 5,3 hladilnika in 10,6 električnega štedilnika. Vse te dobrine izdelujemo doma. Tako je domača industrija lani vrgla na trg 7.600 traktorjev, 5.750 avtobusov, 15 tisoč televizorjev in 240 tisoč radijskih sprejemnikov. Pred vojno te vrste proizvodnje nismo poznali.

Že zdaj zgradimo vsako leto več stanovanj, kot priraste prebivalstva. Lani je 70 tisoč družin dobilo odločbo za vselitev v novo stanovanje.

Kako pa je kaj obložena naša miza?

Pred vojno je prišlo na enega prebivalca 23,4 kilograma mesa in rib, leta 1960 pa 29 kilogramov. Potrošnja sladkorja je znašala komaj 5,2 kilograma — za 365 dni. Lani je bilo že 15 kilogramov sladkorja na prebivalca. Potrošnja maščob se je povečala od 6,9 kilograma leta 1939 na 11,2 kilograma leta 1960.

NE ŽIVI SE SAMO OD KRUHA

Res. Ne živi se samo od kruha. Na primer: novih odnosov, ki jih bo kmalu uzakonila nova ustava, ni mogoče izmeriti z indeksi in odstotki. Tudi novega gospodarskega sistema ne. Pa tudi nove ustave ne. Toda to je nekaj, kar dela naše, denimo, notranje življenje bogatejše, kot če bi počutje človeka merili samo s kilogrami kruha, tovarnami, cestami in avtomobili. Ker pa tudi brez kruha ne moremo živeti, je treba reči, da iz novih odnosov, iz socialističnih oblik gospodarjenja, iz delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah in družbenega upravljanja v komuni raste tudi materialno bogastvo: še več sladkorja, mesa, sadja in drugih živil, daljše, gostejše kolone avtomobilov na naših ulicah, več televizijskih anten na strehah stanovanjskih hiš, udobnejše in prijetnejše potovanje na vlakih, avtobusih, ladjah in letalih.

Poskušajmo izmeriti vrednost novega gospodarskega sistema, čeprav ne tako, kot smo lahko izmerili napredek v proizvodnji surovega jekla!

Da je omogočil nadaljnjo decentralizacijo akumulacije, smo že slišali. Le kaj to pomeni? To pomeni, da je odločanje o delitvi ustvarjenega dohodka prenešeno v kolektive in komune. To pomeni, da se bo planiranje tako razvijalo, da bodo družbeni plani sad hkrati zavestnega aktivnega delovanja in vpliva vseh proizvajalcev in družbenih činiteljev — od spodaj navzgor. Ne tako, kot se še dogaja v nekaterih državah, da obstaja en sam plan, postavljen od zgoraj in je sad centralnih državnih organov. Potem je tu še devizna reforma, tudi važna sestavina novega gospodarskega sistema, ki zagotavlja tesno mednarodno sodelovanje, tako da vpliva svetovni trg na hitrejše znižanje proizvodnih stroškov v naših podjetjih in da hkrati zagotavlja smotrno zaščito mlade domače industrije. Ne na zadnjem mestu v vrsti važnih sestavin novega gospodarskega sistema pa so tudi spremembe v odnosih cen, ki temeljijo na priznanju tržnih zakonitosti. Kako? Tako, da se ne odrekamo planskemu usmerjanju gospodarstva, pa vseeno urejamo položaj na notranjem trgu, ustvarjamo enake pogoje gospodarjenja za vse in postavljamo gospodarski uspeh v odvisnost od večje proizvodnosti — vse to predvsem s pomočjo normalnega delovanja cen.

Nekatere posameznike skrbi tak razvoj, češ da se vračamo nazaj, k nekakšni klasični obliki liberalizma. Naj jih to nič ne skrbi! To namreč ni res. Tovariš Kardelj je o tem dejal:

»Pri nas ne izhajamo iz svobode kapitala in razdelitve po vloženem kapitalu in doseženem dobičku, ampak iz svobode dela in razdelitve po delu. Naše gospodarstvo je tako načrtno kot svobodno. Naša praksa je pokazala, da to nista dve nasprotni načeli, kot hočejo to dokazati nekateri kritiki naše prakse.«

Vrh doseženih uspehov v razvoju socialističnih odnosov bo nova ustava. Ta bo uzakonila doseženo stopnjo družbenega razvoja in odprla perspektive za prihodnost. In v tem je naša »čarobna palica«. V socializmu, ki ne pomeni samo tovarn in strojev, ampak predvsem ljudi, svobodne v svoji ustvarjalnosti in pobudi. Ustava bo uzakonila pravice tega človeka na delovnem mestu, pri razdelitvi družbenega proizvoda, pri določanju planov in ekonomske politike. Občan, ki ni več le državljan, bo po novi ustavi to, kar dejansko že postaja: tvorec politike, nositelj pobude, gospodar svoje usode.

FRANCE MIHALOVČAN

Njihovo veselje je naša sreča...

ODMEVI Z OKRAJNE KONFERENCE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Družbeno upravljanje v šolstvu

Poročali smo že, da je na nedavni okrajni konferenci SZDL med drugimi razpravljal o perečih problemih šolstva, o delu in vlogi šolskih odborov, o deležu učiteljskih kolektivov pri uvajanju družbenega upravljanja v šolstvu in o drugih nalogah s tega odgovornega področja tovariš Slavko Vute iz Novega mesta. Danes objavljamo njegov prispevek v celoti; gradivo o teh važnih vprašanjih zanima razen številnih bralcev, staršev, družbenih delavcev in prosvetnih kadrov prav zdaj tudi vse odbornike ljudskih odborov in organizacij Socialistične zveze.

Poročilo okrajnega odbora SZDL, ki nam je bilo predloženo, v osnovi analizira stanje na področju našega šolstva, še posebej osnovnega. Tu je zelo kratko obravnavano delo organov družbenega upravljanja v šolstvu — šolskih odborov in ugotovljeno njih vedno uspešnejše uveljavljanje. Če objektivno ocenjujemo delovanje šolskih odborov, lahko trdimo, da je v zadnjih letih kvalitetno raslo. Da so v tem času šolski odbori prešli od obravnave zgolj materialnih vprašanj tudi na vzgojne in izobraževalne probleme šol, vendar pa moramo ugotoviti, da so v mnogih primerih ostali le pri sami obravnavi, ne da bi odločilno vplivali na vsebino dela učiteljskih kolektivov. Vzrok za to je bil poleg drugega tudi neprimeren sestav šolskih odborov. V njih so bili marsikje ljudje, ki na tem področju niso znali, niso hoteli ali pa tudi niso mogli uspešneje delovati.

Da bi organi družbenega upravljanja v šolstvu zavzeli tisto mesto, ki jim po zakonu o osnovni šoli pripada, in bili kos še odgovornejšim nalogam, ki jim jih nalagata novi zakon o finansiranju šolstva in popolna osamosvojitev šol kot družbenih ustanov, bo potrebno:

— da se šolskim odborom, ki so jih v letošnjem šolskem letu v večini občin na novo volili, dejansko dajo vse tiste pristojnosti, ki jim jih daje zakon že sam po sebi, pa v praksi še niso upoštevane. Tu mislim na samostojno razpolaganje s sredstvi, upoštevanje dejanskih potreb šole pri dodeljevanju redstev itd. Če šolski odbori v imenu družbe upravljajo šole, potem je družba dolžna zagotoviti jim take pogoje dela, da bo njih delo uspešno.

— da organizacije in vodstva SZDL vložé največje napore za uveljavitev šolskih odborov kot družbenih organov. SZDL mora nenehno spremljati rast šolskih odborov in jih idejno usposabljati za upravljanje.

— da šolski odbori, ki v imenu družbe upravljajo šole, za svoje delo odgovarjajo družbi. To se pravi, da so posamezni člani šolskih odborov odgovorni za svoje delo zborom volivcev, organizaciji SZDL, ljudskemu odboru ali organizaciji, ki jih je izvolila v ta organ. Če pa pogledamo prakso, vidimo, da se v delu političnih organizacij in tudi ostalih forumov vse premalo obravnava delo šolskih odborov in šole nasploh. Politične organizacije, predvsem SZDL bi morale imeti odločujoč vpliv na pravilno politiko šolskih odborov.

— in končno je treba šolske odbore nenehno usposabljati za naloge, ki so jim poverjene. Usposabljamo pa jih lahko na dva načina:

1. s pomočjo seminarjev, na katerih bi morali šolske odbore v celoti seznaniti z njihovimi nalogami. Doslej smo delali tako, da smo z nalogami, ki jih imajo šolski odbori, seznanjali le predsednike šolskih odborov;

2. še najbolj pa s samo prakso, kjer člani odborov odločajo o vsebini dela svoje šole. Pri tem imajo pomembno vlogo učiteljski kolektivi s šolskimi upravitelji na čelu, ki morajo pomagati šolskim odborom v upravljanju šol, predvsem na način, da jih temeljito seznanjajo z vsemi problemi.

Samo s takim načinom dela bomo dosegli, da bodo šolski odbori postali dejanski upravljavci šol v imenu družbe. Potem se ne bo moglo dogoditi, da šolski odbor odreka prosvetnemu delavcu pravico do tega, kar mu po zakonu pripada.

VLOGA IN ODGOVORNOST UČITELJSKIH KOLEKTIVOV DO DRUŽBE

Z doslednim uvajanjem družbenega upravljanja v šolstvu, ko se povečuje vloga šolskih odborov, pa se nikakor ne zmanjšujeta pomen učiteljskih kolektivov in njih odgovornost do družbe. Spremembe v našem sistemu, naši družbeni cilji in naprednejši družbeni odnosi, ki jih uvajamo, se morajo kazati tudi v vsebini šolskih učnih programov. Če pa še sedaj ugotavljamo, da se namesto žive tematike vnašata v učno-vzgojni proces deklarativnost in parolarstvo, je brez dvoma treba iskati vzrok za to v odmaknjenosti prosvetnih delavcev od družbene prakse. Toda pogledati je treba globlje in se vprašati — zakaj ta odmaknjenost? Ali je to zgolj prosvetni problem? Ali ni to problem družbe kot celote? In — ali ne izvira to nekje iz globljih problemov materialnega značaja? Kakor nismo mogli iz objektivnih razlogov zadovoljiti materialnih zahtev šolstva in šolske reforme, tako smo premalo storili tudi za nenehno usposabljanje prosvetnega kadra. Nestalnost učnega kadra na večini naših šol je tudi eden izmed vzrokov, da učitelj ni rasel z okoljem. Pedagoška služba pa je bila do nedavnega v pretežni meri le inšpekcija in se je šele v zadnjem času začela spreminjati v inštruktorsko - vzgojno službo. Naše politične organizacije, predvsem krajevne, so prosvetnim kadrom stavljale pretirane zahteve, ne da bi istočasno več storile za pravilnejše vrednotenje šolskega dela.

DVE SKRAJNOSTI

Vse to je imelo za posledico strokovno, še bolj pa idejno zaostajanje precejšnjega števila učiteljev. Posledice takega stanja in odnosa do učnega kadra pa postajajo vedno bolj akutne in se kažejo predvsem v odnosu učnega osebja do novega načina nagrajevanja, ko se večji del razprav odvija v dve skrajnosti: na eni strani v zagovarjanje obstoječega administrativnega nagrajevanja, na drugi strani v potencirane zahteve po večjih osebnih dohodkih učnega osebja brez istočasne razprave, da je za večji osebni dohodek potrebna tudi povečana aktivnost posameznika. Toda, da se pravilno razumemo, ne gre za povečano učno obveznost, kakor jo nekateri zagovarjajo, marveč za večjo družbeno aktivnost prosvetnega delavca, pa ne v tem smislu, koliko funkcij ima in koliko sestankov se tedensko udeležuje, marveč v tem, kako se vpliv novih pozitivnih družbenih sprememb kaže v njegovi učno-vzgojni praksi in tako dosega cilje, ki jih današnja družba postavlja šoli. Razumljivo pa je, da prosvetni delavec, ki ne živi sredi družbenega dogajanja in nenehnih pozitivnih sprememb, ne bo mogel vsebine le-teh vnašati v svoj pouk.

Vsekakor pa pretirana obremenjenost učnega osebja z nalogami splošno družbenega pomena, s pretirano zadolžitvijo v raznih organizacijah ne more pozitivno vplivati na delo prosvetnega delavca v šoli. Zato se je treba temu prav tako izogibati, kakor na drugi strani da se »zapre« v šolo.

ŠOLA: ŽARIŠČE NAPREDNE MISLI

Občinski odbori SZDL bi po mojem mnenju morali najti preko sindikata prosvetnih delavcev takšen način dela z učnimi kadri, da bi jih lahko temeljito seznanili s perspektivo našega socialističnega razvoja nasploh in konkretno s perspektivo razvoja komune. To bi bilo mogoče doseči preko temeljitih analiz, ki jih politične organizacije, predvsem pa SZDL, nujno morajo uvajati. Politika SZDL mora biti politika šole. Šola pa je in bo še vedno tudi v bodoče morala biti žarišče napredne misli. To velja predvsem za našo vas. Če hočemo, da ne bo še večje škode, je treba najti ta način povezave šole z aktualno problematiko, ki je učiteljski kolektiv marsikje ne vidi zaradi neinformiranosti, nerazgledanosti ali pa tudi zaradi prepočasne materialne rasti šole.

Želel bi še enkrat poudariti, da vzgoje prosvetnega kadra ne smemo zanemariti. Kakor je šola povezana z našo stvarnostjo in seznanjena s perspektivnim razvojem naše družbe, takšno bo tudi njeno delo v smislu naših družbenih vzgojnih ciljev. Od tega je odvisno tudi vrednotenje dela naše šole, kar postaja posebno važno v sedanjem sistemu doslednejšega uvajanja načela dohodka. Strokovno in idejno usposabljanje učiteljskih kolektivov je treba vzeti kot neprekinjen proces skrbi za pravilno delovanje šolstva. Individualni študij, aktivno poseganje v družbeno dogajanje kraja in razvijanje napredne misli v njem, to so stalne naloge prosvetnih delavcev. Strokovne službe — zavodi za prosvetno pedagoško službo pa bodo morali odločneje po poti, ki so jo začrtali. Njih osnovna dejavnost mora biti strokovna pomoč šolam v usposabljanju učiteljskih kolektivov za poglobljeno strokovno in idejno delo v šoli ter v okolju, kjer šola stoji.

SREDSTVA, ČEPRAV VEČJA, KOMAJ ZADOSTUJEJO

Vzporedno z rastjo šolskih odborov in učiteljskih kolektivov pa moramo za uspešno delo šole zagotoviti tudi večja materialna sredstva. Sredstva, ki jih dajemo za šole, so iz leta v leto večja, a še vedno komaj zadoščajo. Zanimivo je pogledati, kako so posamezne občine leta 1961 povečale sredstva za šolstvo v primerjavi z letom 1960. Na eni strani vidimo gospodarsko slabši razviti občini Trebnje in Metliko, ki sta 1961 namenili 52,3 odstotka oziroma 52,8 odstotka več sredstev za šolstvo kot v letu 1960, na drugi strani pa gospodarsko močnejše razviti občini Krško in Novo mesto, ki sta povečali sredstva za šolstvo za 39 odstotkov oziroma 37 odstotkov.

Kljub relativno velikemu povečanju izdatkov za šolstvo pa moramo ugotoviti, da se materialni izdatki niso realno povečali, nasprotno, ponekod so se celo zmanjšali. Povečanje izdatkov za šolstvo je bilo namenjeno predvsem za povečane osebne izdatke. Kljub temu pa osebni dohodki prosvetnih kadrov še vedno močno zaostajajo za dohodki delavcev v gospodarstvu.

Nastaja vprašanje, kako pokriti realne potrebe našega šolstva? Nepravilno bi bilo obravnavati sredstva, ki so jih občine dodelile za šolstvo, ločeno od ostalih sredstev, s katerimi razpolaga občina. Dejstvo je, da so občine zadnja leta občutno zviševale sredstva za šolstvo, in sicer v višjem odstotku, kot so se istočasno povečevali občinski proračuni. Na drugi strani pa so občine prevzele v tem obdobju razne službe, ki so bile prej skoncentrirane na okraju. Zato se ne smemo čuditi, da šolam ni bilo mogoče dodeliti še večjih sredstev. Postavlja se resno vprašanje, kako bodo mogle občine v bodoče zadostiti še povečanim potrebam šol, ki bodo nastale s tendenco izravnavanja osebnih dohodkov v prosveti z osebnimi dohodki v gospodarstvu. Pri tem moramo upoštevati tudi to, da bomo šolsko reformo lahko izvedli le, če bomo šole tudi materialno bolje opremili, kakor so danes. Potrebe se seveda s tem še veliko bolj povečajo.

V SKLAD ZA ŠOLSTVO VEČ SREDSTEV!

Mogoče je rešitev v tem, da se z zveznimi in republiškimi predpisi določi večji odstotek proračunskega prispevka za sklad za šolstvo, večji del prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij in še drugi dohodki, ki se delijo po zveznih predpisih. Ker pri dodeljevanju sredstev skladov za šolstvo iz proračunskih dohodkov komune vplivajo na višino le-teh tudi ostale službe, ki so v zadnjem času prenesene na občine in jih mora le-ta razvijati, bi bilo nujno, da se v sklad za šolstvo pri občini steka čimveč sredstev neodvisno od proračuna občine.

Vprašanje zadovoljitve vseh potreb komune — vanje spadajo tudi potrebe za šolstvo — je vprašanje novega načina delitve dohodka med komuno, republiko in zvezo.

In še nekaj besed o notranji delitvi dohodka v šolah. Tu bomo imeli opravka z dvema činiteljema:

1. s šolskim odborom, ki bo razdeljeval celotni dohodek šole na materialne izdatke in osebne dohodke;

2. z učiteljskim kolektivom, ki mora dobiti pravico, neodvisno deliti osebne dohodke med člane kolektiva.

Poiskati bo treba objektivna merila za ugotavljanje delovnega uspeha slehernega učitelja in razvijati v slehernem članu kolektiva zavest, da je potrebno boljšemu od sebe priznati pravico do večjega osebnega dohodka. V samem procesu novega načina razdeljevanja osebnih dohodkov v kolektivih se mora oblikovati višja zavest, razvijati stremljenje k višji kvaliteti in odpravljati gnilo sožitje navideznih kolektivov. Nov način nagrajevanja pa bo ob pravilni uporabi v praksi tudi najmočnejši činitelj, ki bo vplival na dvig kvalitete šolskega dela in tudi na večji interes družbe za probleme in potrebe šolstva. Prelom z birokratsko miselnostjo in ustvarjenje novih odnosov je v sedanji situaciji glavna naloga vseh učiteljskih kolektivov.

Le s pravilnim delovanjem družbenih organov v šolstvu, s strokovnim in idejnim usposabljanjem učnih kadrov in z izboljšanimi materialnimi pogoji šol bomo dosegli večje uspehe.

Z razprave delegatov v prvi komisiji

(Nadaljevanje in konec)

Tovariš **August Avbar** iz Novega mesta je razpravljal o ukrepih, ki jih je prinesel novi gospodarski sistem in njihovih ugodnih posledicah za razvoj naše družbe. Ni se strinjal s tov. Dolencem glede tega, da morda porast osebnih dohodkov le ni tako občuten kot pravimo, da je. Navedel je več konkretnih primerov iz novomeške komune o pretirano visokih prejemkih posameznih voditeljev manjših podjetij, ki upravičeno zahtevajo javno kritiko (Projektivni biro, Knjigotisk). Tekmo med osebnimi dohodki je po njegovem mnenju povzročilo tudi dejstvo, da smo svojčas govorili, da je treba strokovnjaka bolje plačati, k tem pravim strokovnjakom pa so kasneje pristavili svoje lončke tudi »strokovnjaki« in neupravičeno vlečejo visoke dohodke.

NIKO BELOPAVLOVIČ:

Konkretno moramo pomagati, sodelovati, učiti sebe in druge!

Tovariš Belopavlovič je najprej razpravljal o obdobju po V. kongresu SZDL Jugoslavije in zakonodaji, ki je uredila vprašanje nadaljnjega razvoja komunalnega sistema, novo delitev dohodka in novo obdobje odnosov med ljudmi. Opisal je vzroke, ki so pripeljali do raznih napak pri uresničevanju novega gospodarskega sistema, pri čemer je poudaril svojstveno pot našega delavskega razreda, ki se mora opirati predvsem na lastne izkušnje in nima takorekoč kje jemati zgledov. Ta naša pot v socializem nikakor ni lahko. Zato kaže probleme in pojave, ki jih kritično ocenjujemo, gledati s stališča družbene nujnosti, kot zakonito potrebo, ki pa je lahko uresničena v večji ali manjši meri. Težave pa bodo toliko manjše, kolikor več bodo za razvoj naredile subjektivne sile. Družbene organizacije naj bi se zato kar najbolj približale konkretnemu delu, spoznavanju stvari in naj bi se aktivno vključile v posamezne akcije. Delovnim kolektivom, šolam, zdravstvenim ustanovam, zavodom in vsem našim ljudem je treba konkretno pomagati, z njimi delati, jih učiti in se z njimi učiti, pa bo napak manj. Potem pa bomo lahko tudi upravičeno kritizirali negativne pojave.

Nadalje je tov. Belopavlovič razpravljal o gospodarskem napredku okraja. Dejal je, da potrebe veliko hitreje rastejo kot naši dohodki. Razgibano in izredno pestro družbeno življenje kaže, da bi vsi radi nekaj naredili, vsi bi radi šli hitro naprej, pa nam še vedno nezadostna sredstva tudi letos ne bodo dopuščala, da bi takoj naredili vse, kar je potrebno. Tega se moramo zavedati, saj spričo tolikih potreb, želja in pripravljenosti za sodelovanje kaj lahko pride do nemišljenega podcenjevanja ali celo do razočaranj. Nato je konkretno naštel nekatere probleme, ki so pred nami v letu 1962:

zdravstveno zavarovanje kmečkega prebivalstva in prispevek teh zavarovancev, vprašanje šolskih in zdravstvenih kapacitet, gradnjo novomeške in brežiške bolnišnice in pod. Veliko je potreb, pa vendarle se bo treba odločiti, katere skupne naloge imajo prednost pred vsemi drugimi željami in potrebami.

Revščino bomo odpravili samo z večjo materialno podlago

Predsednik OLO je nato kritično ocenil nepravilne odnose, ki vladajo na vasi n. pr. glede popravila potov in lokalnih cest, glede odnosov do šol in elektrifikacije, ponekod vodovodov in pod. Včasih se posamezniki kaj radi izgovarjajo: »...saj sem dal za davke nekaj tisočakov...«, pri tem pa hoče imeti za ta denar pot do hleva oz. hiše. Tak kričač noče videti, da je n. pr. dal 2000 din za cestno takso, pa se vozi z družbenimi avtobusi v mesto po asfaltnih cestah. Ljudje včasih pravijo: »Plačujemo davek, občina pa naj postavi šolo!«. To, kar dobimo z davki, pa niti ni zadosti za plače učiteljstva! Za novo šolo bo seveda potreben tudi samoprispevek prebivalcev določenega področja. Družbena sredstva nam za vse želje, ki jih je veliko, ne bodo zadostovala. Seveda pa je spet res, da kar naprej od kmeta ne moremo pričakovati novih sredstev. Kmet jih tudi ne bo mogel dati, če ne bo spremenil načina svojega življenja in s tem v zvezi dohodka:

»...Danes ni tako kot pred 20 leti, ko je prodal telička ali 500 kg krompirja, ko ni potrebovaj elektrike, ne vode, ko se ni vozil po asfaltiranih cestah, ko ni imel doma radijskega sprejemnika, ko se njegovemu otroku še sanjalo ni, da bi v šoli gledal televizijo. Če pa se hoče vseh teh sredstev posluževati — kar je popolnoma upravičeno in potrebno! — in če upoštevamo, kar je dejaj eden izmed tovarišev v razpravi na konferenci, da je revščina, potem moramo povedati: res je marsikje revščina, toda za njeno odstranitev moramo ustvariti materialno podlago, za to podlago, za našo gospodarsko moč, pa mora vsak prispevati po svojih močeh! Prispevati mora vsak, če pa je njegov zaslužek premajhen, če dela tam, kjer zaslužka ni, mu moramo pomagati, da gre iz takega kraja ali področja, da se preseli in koristno zaposli. Le tako bodo ljudje družbi koristili in ji ne bodo v breme. Nihče ni rad nekomu v breme, vsak najraje zasluži, kolikor zase potrebuje...«

Tovariš Niko Belopavlovič je spregovoril, nato še o kritičnem vprašanju vzgoje kadrov, o tem pa bomo poročali v eni prihodnjih številk Dolenjskega lista.

MED KOLEDARJEM IN KRMILOM

Ob izidu Prešernovih knjig za leto 1962

Med obiski dragih prijateljev za novo leto je vsak, ki ima rad dobro in lepo knjigo, še posebno vesel knjižnega daru Prešernove družbe. Njene izdaje za leto 1962 so naročniki prejeli že pred novim letom in jih gotovo že z zanimanjem jemljejo in jih bodo še jemali v roke. Prebiranja bo res dovolj, saj so »prešernovke« za leto 1962 zanimive in sodobne, za branje prijetne in koristne od koledarja do knjige za dopračilo »Za krmilom«.

Ljubitelji leposlovja so tokrat dobili dvoje povesti, eno izvirno, drugo prevedeno. Izvirno, z naslovom **»Sreča ne prihaja sama«**, je napisal Vladimir **Kavčič** in jo postavil v okvir Poljanske doline. Čas zgodbe je v glavnem zadnje leto prve svetovne vojne in doba po nji. čeprav se življenje glavnega junaka zaključi leta 1942 Že sam časovni razpon povesti je nadvse zanimiv, kot so zanimivo opisane in označene usode ljudi: gruntarjev, tihotapcev, žensk, ki po soški fronti pobirajo mrličem obleke in ure, ponarejevalcev denarja (med njimi tudi znani Prelesnik), študenta-socialista itd. Boj zatiranih za življenje, ljubezen, strasti, žandarji, na koncu še Nemci in partizani — res pisana galerija dogodkov in usod, ki se med njimi vije težka življenjska pot brezdomca in hlapca Pavla, glavnega junaka povesti, »človeka posebne sorte, siromaka, potepuha in pijanca, šaljivca, čudaka nekoliko kratke pameti«, kot so kasneje o njem govorili ljudje, ko se je obesil, ker ni maral izdajati Nemcem

Drugo povest je napisal slovenskim bralcem že dobro znani in skrivnostni pisatelj nemškega porekla B. **Traven.** Kraj njegovih romanov in zgodb je sodobna Mehika, zlasti kraji pragozdov daleč od civilizacije Vsa njegova dela odlikuje izredna epska moč, napredna družbena miselnost in topla človečnost. V izdaji Prešernove družbe smo sedaj dobili njegov slavni roman ljudi v mehiškem pragozdu **»Upor obešencev«.**

Za slehernega našega človeka bo nenadomestljiv priročnik, ki ga je napisal dr. M. Snuderl: **»Naš državljan** — njegove pravice in dolžnosti«. To je res praktična knjiga za vsak dan, kakršno smo doslej močno pogrešali, saj človek marsikrat ne ve, kako bi uveljavil svoje državljanske pravice, kakor tudi ne, kakšne dolžnosti ima. Vse to je avtor obširno in temeljito obdelal v »Našem državljanu«, njegove osebne in politične pravice, delovno razmerje, pravice iz socialnega zavarovanja, pravice vojaških invalidov in njihovih družin, pravice borcev NOB, pravice do otroškega dodatka, socialne pomoči, do stanovanja, premoženja itd. Prav tako je obdelana zasebna gospodarska dejavnost, družinske pravice, dolžnost obrambe domovine, davčne dolžnosti in sploh vse, kar mora državljan vedeti in s čimer se sleherni dan srečuje.

Prav tako zanimiva, potrebna in koristna je knjiga dr. Franceta **Bučarja — »Pot napredka«,** ki prijetno, po domače obravnava nekatera vprašanja našega gospodarstva. Knjiga pripoveduje o tem, o čemer najpogosteje razpravljamo, o tistih gospodarskih vprašanjih, ki jih kot preprosti državljani občutimo neposredno v našem vsakdanjem življenju: o delovnem mestu, denarju, gospodarskem razvoju, devizah, stanovanjih, potrošnih artiklih, kmetijstvu ipd.

V zbirki »Živalski svet«, ki jo za Prešernovo družbo že nekaj let piše dr. Anton **Polenec,** smo letos dobili **»Srečanja z vodnimi živalmi«.** To je bogat opis živali in njihovega življenja v morju, v Zunanjo in koledarsko oprerekah in jezerih. Letošnji »Živalski svet« bo za vsakega še posebno mikaven, saj prikazuje čudovit živalski svet morskih globin in obrežij, od orjaškega kita do prelepih morskih vetrnic. Knjiga ima številne fotografije

Prešernov koledar za leto 1962 se nam je letos predstavil v modernizirani opremi in ureditvi, kar je treba še posebej pozdraviti in kar tudi ni tako lahko izvedljivo spričo slovenske več kot stoletne koledarske tradicije.

Zunanjo in koledarsko opremo mu je dal akad. slikar Riko Debenjak, uredniški odbor pa je vse mnogovrstno gradivo koledarja združil v štiri velike oddelke: **Naša revolucija in socializem, Listi iz naše književnosti, Napori in uspehi doma in po svetu in Za vsakdanjo rabo.** Razen številnih slik so v koledarju tudi celostranske umetniške fotografije naših spomenikov NOB.

Teh šest naštetih knjig spada v redno zbirko za leto 1962. Kot izredna knjiga pa so izšli nasveti šoferjem in amaterjem — **»Za krmilom«** Ivana **Špolarja.** To je gotovo naš najsodobnejši in najbolj praktično sestavljen priročnik za avtomobiliste, nepogrešljiv za vsakega, ki seda za krmilo. Z njim je Prešernova družba res ustregla, saj se avtomobilizacija širi čedalje bolj Knjiga je bogato opremljena z vsemi potrebnimi risbami in skicami.

Ne smemo pozabiti še tega, da je vsak naročnik razen knjig prejel tudi reprodukcijo umetniške slike, ki bo v lep okras stanovanju. -m

Vlado Lamut: Kira pri Mihovem (VOS Gorjanskega bataljona, Kosova hiša) — iz ciklusa: PO POTEH GORJANSKEGA BATALJONA (1961)

Neposredna strokovna pomoč

Zavod za izobraževanje in proučevanje produktivnosti na učinkovit način izobražuje srednje vodilne kadre

Naši delovni kolektivi se, odkar smo uveljavili novi gospodarski sistem, vse pogosteje srečujejo s problemom organizacije dela in tehnološkega postopka ter z zapletenimi vprašanji ekonomike. Te in podobne probleme smo doslej marsikje zanemarjali, največ zaradi občutnega pomanjkanja strokovnjakov. Stari, administrativni sistem je to dopuščal, v novem gospodarskem sistemu pa se lahko takšne slabosti kaj hitro maščujejo, zato je nujno ukrepanje gotovo na mestu. Strokovnjaka pa na žalost ne moremo stresti iz rokava. Kje torej dobiti potrebno znanje? Na pomoč je priskočil Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela v Novem mestu. Usmeril se je v pripravo specializiranih seminarjev za srednje vodilne kadre, ki v sorazmerno zelo kratkem času, v 7 dneh, posredujejo osnovno pa tudi poglobljeno znanje. Skrbno pripravljeni program je sestavljen iz gradiva, ki strokovno obdeluje 7 področij, zaenkrat pa uresničujejo seminarje iz štirih področij.

Na prvem seminarju se udeleženci najprej seznanijo z organizacijo lastnega dela. Predavatelji jim povedo, kako obratovodja, delovodja ali mojster razporeja in organizira lastno delo, hkrati pa tudi delo v svoji organizacijski enoti. Posebno predavanje posreduje gradivo o faktorjih produktivnosti in o uporabi kapacitet v proizvodnji ter našteva osnovne pojme o produktivnosti, pa tudi vse, kar nanjo vpliva. Pokaže tudi vpliv produktivnosti na dohodek ter ekonomičnost in rentabilnost poslovanja. V drugem delu seminarja obsega gradivo proučevanje zmogljivosti in izkoriščanj zmogljivosti v proizvodnji. Udeležence seznani z načini za ugotavljanje in merjenje zmogljivosti ter s številnimi elementi, ki na to vplivajo. V tem delu seminarja spoznata mojster ali oddelkovodja vse, kar morata v vsakdanji praksi vedeti o zmogljivostih v proizvodnji. Tretji del seminarja seznanja z analizo stroškov proizvodnje, z vrstami stroškov, s sestavo lastne cene ter z vplivi, ki jih imajo na lastno ceno material, izvržek in zaloge, hkrati pa pove marsikaj tudi o formiranju osebnih dohodkov in o načinu delitve osebnih dohodkov. V četrtem delu dobijo udeleženci potrebno znanje o samoupravljanju in kadrih, o tem, kako naj mojster planira izobraževanje v svojem oddelku in to izobraževanje uresničuje, o odnosih med ljudmi, med posamezniki in med skupinami, skratka o odnosih, ki naj se uveljavljajo v proizvodnji.

Zavod se je že pri izdelavi programov trudil gradivo čimbolj približati živi in stvarni problematiki podjetja, zato predavanja niso zgolj teoretična, ampak načenjajo vse probleme s stališč podjetja in posredujejo praktične primere iz sredine, v kateri udeleženci delajo. Dva takšna seminarja je zavod že pripravil v Vidmu-Krškem: enega za Celulozo in enega v sodelovanju z Delavsko univerzo. Dva seminarja je organiziral v Črnomlju: enega za srednje vodilne kadre v Beltu in enega v Begradu. V neposrednih stikih s podjetji v Novem mestu simanar še poteka. Novoteks namerava prirediti tak seminar za svoje ljudi, v Metliki pa se nanj pripravljajo tudi v Beti. Najuspešnejši so seminarji v podjetjih, ker je tam pač najlaže program prirediti stvarni problematiki, ker je ta v vsakem kolektivu enotna. Vendar prireja zavod za manjša podjetja tudi skupinske ali zbirne seminarje, katerih se udeleži iz vsakega podjetja po nekaj ljudi.

Ureditev centralne občinske knjižnice v Črnomlju

Glede na to vlogo, ki jo imajo knjižnice v današnjem družbenem prizadevanju in družbenem upravljanju ter strokovnem in splošnem izobraževanju, se zastavlja knjižničarstvu pomembna naloga. Spremeniti bo potrebno sistem strokovnih knjižnic, da ne bodo knjige namenjene le strokovnjakom, ampak bo potrebno izbiro veliko bolj razširiti glede na strokovno raven in izobraževanje neposrednih proizvajalcev.

Zato sta oba zbora ObLO Črnomelj na zadnji seji imenovala posebno komisijo, ki naj bi poskrbela, da se bo sedanja javna knjižnica v Črnomlju dopolnila tudi s strokovno literaturo in da bo postala v smislu zakona matična knjižnica za vse področje črnomaljske komune. Omenjena centralna knjižnica bo stalno skrbela za razvoj ostalih knjižnic in tesno povezavo med njimi ter izvajala potrebno instruktorsko službo.

Za brežiški prosvetni dom

Za preureditev in nadzidavo brežiškega prosvetnega doma so porabili doslej blizu 27 milijonov dinarjev, še 18 milijonov pa bo potrebnih, da bo dom zgrajen do prve stopnje. Upamo, da bo prva stopnja gradnje v letošnji pomladi opravljena, prelepa dvorana s 500 sedeži pa na voljo obiskovalcem. Brežičani so zagotovili del sredstev s samoprispevkom (1 odst. od osebnih dohodkov vseh zaposlenih), del obveznosti pa so prevzeli delovni kolektivi. Tudi prebivalci, ki niso v delovnem razmerju, ne zaostajajo: na pobudo Socialistične zveze, so prispevali doslej okoli 100 tisoč dinarjev v gotovini ter opravili blizu 2.000 prostovoljnih delovnih ur.

Še šest knjig založbe BOREC

Ob koncu lanskega leta je založba »Borec« v Ljubljani izdala naslednjih šest knjig iz knjižnega programa za 1961: »Belo krajino« izpod peresa Janeza Vitkoviča, »Sonce in ceste«, Radka Poliča, Čira Čulića »Morje gneva in svobode«, Toneta Pavčka »Iz krvi rdeče«, Franja Tudjmana »Rojstvo socialistične Jugoslavije« in K. J. Beneša knjigo »Pasta«.

Zanimive številke

Vseh šol je v novomeškem okraju 147. V šolskem letu 1961/62 se je vpisalo vanje 26.920 učencev. Največ je osnovnih šol — 129, ki jih obiskuje 24.662 učencev. Nadalje je na vseh treh gimnazijah 673 dijakov, na učiteljišču 222 dijakov, v tehnični šoli 249 dijakov, v vseh treh glasbenih šolah 382 učencev, na ekonomski šoli sta 202 dijaka, v sedmih vajenskih šolah se izobražuje 470 vajencev, na dveh drugih šolah pa je 60 slušateljev.

Več predlogov za finansiranje srednjih šol

Republiška sveta za šolstvo in za strokovno izobraževanje sta proučevala vprašanje financiranja srednjega šolstva in pripravila več predlogov za rešitev tega problema. Po enem predlogu bi sredstva za srednje strokovno šolstvo zagotovil okraj iz svojega proračuna, za izobraževalne centre bi prispevali vsi občinski skladi za šolstvo od 25 do 35 odst. potrebnega zneska, preostanek pa bi morale zagotoviti zbornice s prispevki podjetij. O tem predlogu smo poročali že v predzadnji številki v rubriki »Halo 127«. Predlog druge rešitve je različen le glede finansiranja srednjega strokovnega šolstva, ki bi ga lahko zagotovile tudi komune. Sredstva bi prispevali ali iz skladov ali iz proračunov, vendar v sorazmerju s sredstvi, ki so potrebna, in z višino skladov, s katerimi razpolagajo. Določanje prispevka v obliki glavarine odpade. Na prvi prihodnji seji bo OLO na osnovi priporočil sveta sprejel eno izmed možnih rešitev.

Knjižni dar »LJUDSKE KNJIGE«

V zbirki žepnih romanov, ki jih izdaja Prešernova družba pod naslovom »Ljudska knjiga« bodo bralci letos našli naslednje zanimive knjige: Violante de Canto »Črni Orjej«, John Knittel »Plavi bazalt«, kriminalni roman Georgesa Simenona, Jack London »Cesta«, B. Traven »General iz džungle«, Kopta »Čuvaj št. 47«, F. E. Silanppää »Siljo«, Conan Doyle »Spomini Sherlocka Holmesa«, Pierre Daninos »Počitnice za vsako ceno« in Alberto Moravia »Ciociara«. — Razen tega je Prešernova družba rednim naročnikom že poslala knjige svojega rednega programa.

ZBOR EKONOMISTOV

21. decembra 1961 zvečer so se zbrali na redni letni občni zbor člani Društva ekonomistov za okraj Novo mesto. Na občnem zboru so pozdravili v svoji sredi tudi predsednika republiške zveze in sekretarja okrajnega odbora SZDL.

Poročilo o preteklem obdobju je bilo spričo precejšnje preobremenjenosti članov UO skromno, doseženi uspehi pa so pokazali, da je obstoj društva neobhoden. V razpravi so člani stavili veliko dobrih predlogov, kako bi v bodoče še izboljšali delo. Občine bi ob pravilnem vrednotenju teh kadrov lahko imele veliko več od njihovega strokovnega dela v društvu.

Izvolili so nov, pomlajen in s funkcijami manj obremenjen devetčlanski UO, ki bo formuliral tudi sklepe. Mg

Pozdravi iz Vinkovcev

Domači fantje, ki služijo vojaški rok v Vinkovcih, toplo pozdravljajo domače, dekleta in fante, kakor tudi vse delovne ljudi Dolenjske, Bele krajine in Spod. Posavja ter jim želijo srečno novo leto! **Anton Požek** iz Adlešičev, **Anton Medle** iz Brusnic, **Jože Kos** iz Sevnice ter **Milan Lobe** in **Stanko Zore.**

Preurejene papirnice

Včeraj, 10. januarja, so v Brežicah s skromno slovesnostjo odprli preurejeni lokal papirnice Državne založbe Slovenije. Nova, sodobna oprema in preureditev lokala, ki ima tudi lepe sanitarije in garderobo, je veljala nekaj več kot 4 milijone dinarjev. Brez dvoma je papirnica v Brežicah najsodobneje urejen lokal svoje vrste v našem okraju. Ker je preurejena prodajalna specialno opremljena samo za prodajo papirniških izdelkov, bo treba hitro najti rešitev za preureditev sosednjega lokala, v katerem naj bi bila knjigarna.

Ljudska knjižnica v Novem mestu v novih prostorih

Ljudska knjižnica v Novem mestu, ki je vsa leta po vojni životarila v neprimernih prostorih, se bo v kratkem preselila v prostore bivše pošte. Poslovanje bo urejeno po principu svobodnega pristopa k knjigam, tako da si bodo bralci sami lahko izbirali, kaj bodo brali. Zaradi tega je treba takoj vrniti vse izposojene knjige, ki jih imajo nekateri že dalj časa doma. Taki neredni izposojevalci zavirajo delo, potrebno pri preureditvi knjižnice.

Uprava knjižnice poziva vse izposojevalce, da knjige nemudoma vrnejo, sicer jih bo po novem letu izterjalo sodišče. —

Slovenski izseljenski koledar za 1962

Bogato ilustriran in vsebinsko pester Slovenski izseljenski koledar 1962, ki ga je te dni poslala svojim naročnikom — slovenskim izseljencem na vseh kontinentih in domačim bralcem — Slovenska izseljenska matica v Ljubljani, bodo tudi bralci našega tednika radi jemali s polic. Poleg sestavkov o političnih dogodkih doma in po svetu ter drugih tehtnih zapisov o rasti in uspehih našega gospodarstva bodo med prikupno ilustriranimi stranmi lahko našli marsikateri članek in zgodbo o ljudeh našega okraja. Med drugim je zelo pomemben zapis »Roška ofenziva«, v katerem se Matej Bor spominja grozot druge svetovne vojne. Koledar prinaša torej dovolj zanimivega branja za mlade in starejše ljudi.

Kako proti alkoholizmu?

Občinski odbor RK Novo mesto je pred nedavnim razpravljal o perečem problemu alkoholizma na našem področju.

Z željo, naj bi ta problem postal skrb ne le RK, pač pa celotne družbe, so odborniki sprejeli nalogo, da bodo skrbeli za to, da bi bili v večjih podjetjih nastavljeni socialni delavci, ki bi se v tesnem stiku z delavci seznanjali z njihovimi problemi doma in pri delu in jih odvajali od alkoholizma.

Pomembna je tudi skrb varnostnih tehnikov pri zaščiti delavcev med zaposlitvijo ter skrb za njihovo pravilno prehrano. V menzah in bifejih naj bo hrana dovolj kalorična, namesto žganih pijač naj dobijo delavci mnogo koristnejše sadne sokove ali mleko.

Za vzgojo proti alkoholizmu bo treba uvesti seminarje za učitelje niže organiziranih šol. Učencem naj bi namesto dosedanjih malic nudili enolončnice, v izvenšolski dejavnosti pa naj bi skrbeli za mlade vrtnarje in zadružnike.

Po vaseh naj bi za boj proti alkoholizmu skrbeli predvsem zdravstveni delavci in aktivisti RK, tako da bi pomagali oblastem pri sestavi seznamov alkoholikov in sproti opozarjali na posamezne probleme. Mlade ljudi je tudi po vaseh treba vzgajati, jim nuditi zdravo zabavo in primerne prostore, kjer naj se sestajajo.

Na seji so razpravljali tudi o slabi preskrbi novomeških trgovin s sadjem, o prepotrebni restavraciji, o premajhni kazni za kršilce prometnih predpisov in o vzgoji poklicnih voznikov in amaterjev, ki brez vesti in pravega odnosa do človeka uživajo alkohol.

Sekretar občinskega odbora SZDL tovariš Zupanc je ob koncu poudaril, naj bi sleherna taka akcija našla odmev pri vseh organizacijah, ker bo boj proti alkoholizmu uspešen le, če bomo v njem vsi sodelovali.

Marijan Tratar

Kako delajo v Artičah

Prosvetno društvo »Oton Župančič« pripravlja za novo sezono 4 igre. V društvu, ki ima tudi mladinski pevski zbor, je včlanjenih okrog 190 ljudi.

Vaščani so prispevali okrog 1800 prostovoljnih delovnih ur pri razširitvi ceste Pohanca—Obrež. Samo šolska mladina je opravila 600 prostovoljnih ur. Omenjena cesta je dolga preko tisoč metrov in je za tamkajšnje prebivalstvo zelo pomembna. Organizator te delovne akcije je bila krajevna organizacija SZDL.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Teror OAS

Vsa Francija — in marsikdo v tujini — se sprašuje, kdaj bo prišlo do državnega udara, ki bi pomenil zmago fašizma in konec V. republike. Zdaj že skoraj nihče več ne dvomi, da bo prišlo do prevrata v Franciji. Ljudje se sprašujejo samo še to, kdaj bo do njega prišlo.

S temi domnevami, ki bolj kot kaj drugega opozarjajo na žalostno stanje v Franciji in Alžiriji, je neločljivo povezano delovanje tako imenovane Organizacije tajne armade, ali na kratko OAS. To organizacijo vodijo uporniški vojaški krogi, ki razpolagajo z učinkovitim terorističnim aparatom. Njihov cilj je strmoglaviti sedanjo francosko vlado, to je predsednika de Gaulla (na katerega so že izvedli atentat) in preprečiti sporazum med Francijo in začasno alžirsko vlado.

Njihovo orožje je teror. Njihova taktika nenadni atentati. Njihova strategija spodkopavanje ugleda in učinkovitosti državnega aparata.

V zadnjih tednih je dejavnost OAS dosegla vrhunec: pred očmi redne armade v Alžiriji agenti OAS vsak dan pobijajo Alžirce in tiste Francoze, ki nočejo sodelovati v OAS; v Franciji se vrstijo atentati na razne osebnosti, ki so se postavile po robu tej zločinski dejavnosti ali jo obsodile; neznanci, ki jih policija za čudo skoraj nikoli ne ujame, kradejo orožje in strelivo, predvsem pa eksploziv »plastik«, iz vojaških skladišč; OAS izsiljuje denar od posameznikov za finansiranje svoje dejavnosti z grožnjo smrti. Skratka, OAS je že postala država v državi, ustvarila si je že »vzporedni« državni aparat v ilegali, ki naj bi v določenem trenutku prevzel oblast. OAS ima tajne stike s politiki, policijskimi uradniki, oficirji, trgovci. Nihče nikomur ne zaupa, saj je znano, da ima OAS povsod svoje tipalke. V Alžiriji OAS naravnost pobira »davek« od evropskega prebivalstva in neredko se dogaja, da dobi davčni zavezanec v isti kuverti z uradno zahtevo po plačanju davka tudi listek, na katerem piše, koliko je dolžan plačati OAS.

Toda najučinkovitejše sredstvo boja OAS so bombni atentati z razstrelivom »plastik«. To je hkrati individualni in kolektivni teror, ker cilja na posameznika, širi pa tudi strah v vseh slojih prebivalstva.

Ukrepi vlade proti delovanju OAS so neučinkoviti. Človek se ne more znebiti vtisa, da vlada ne ukrepa učinkovito, ker bodisi noče ali ne more. Zato ni čudno, če policija prime tako malo atentatorjev, hkrati pa nič ne ukrene, da bi očistila lastni aparat. Dokler bodo v njem sedeli ljudje, ki niso samo simpatizerji OAS, ampak tako rekoč njeni aktivisti, je vsak nastop proti OAS podoben igri »ravbarji in žandarji«. Pravzaprav bi bila morala vlada že davno nastopiti proti OAS in podobnim organizacijam, morala bi trdo kaznovati vsaj vse glavne osebnosti, ki so bile krive za razne dosedanje poskuse državnih udarov (saj je bila to veleizdaja), morala bi pozvati demokratično javnost v Franciji in Alžiriji k sodelovanju, skratka, morala bi storiti marsikaj, česar ni storila. Zdaj je že skoraj prepozno.

V tej stiski se je začela organizirati tudi francoska levica, ki je bila vsa ta leta žalostno neenotna in razbita. Začela je pripravljati samoobrambni načrt za akcijo proti OAS in fašizmu. Predstavniki številnih levičarskih strank (brez komunistov) so se združili v tako imenovanem odboru enajstih. Ustanovili naj bi »samobrambne skupine«, ki bi pomagale silam reda ali nastopale samostojno.

Toda celo v tej hudi preizkušnji in v položaju, ko je že skoraj prepozno govoriti o nasprotnih ukrepih, francoska levica ni zmožna doseči akcijske sloge. Odbor enajstih se noče sprijazniti niti z vzporedno akcijo komunistov in samo Enotna socialistična stranka zahteva sodelovanje s komunisti.

Medtem pa se spodkopavanje V. republike nadaljuje. Ob tem spodkopavanju tudi nima smisla ugibati, kdaj bo prišlo do državnega udara v Franciji. Vse to, kar se zdaj dogaja, je dejansko proces državnega udara. Fašizmu ni treba nič drugega kot nadaljevati začeto delo. Če se mu ne bo kmalu uspešno postavila po robu kaka sila, bo OAS tako načela državno zgradbo od znotraj in od spodaj, da se bo sama zrušila.

Mladinci pri tovarišu Ivanu Gošnjaku

21. decembra je državni sekretar za narodno obrambo sprejel 10-člansko mladinsko delegacijo, ki so jo sestavljali mladinci iz vseh republik na čelu s predsednikom Centralnega komiteja LMJ. V imenu slovenskih mladincev se je tega sprejema v počastitev dneva JLA udeležila sekretarka Okrajnega komiteja LMS v Novem mestu Marija Mihelič. Državni sekretar se je v dvournem razgovoru z delegati seznanil z raznimi perečimi problemi in odgovoril na vrsto vprašanj, ki so zanimala mladince.

Nov stanovanjski blok na Raki

Z dograditvijo novega stanovanjskega bloka na Raki so večletni stanovanjski problem prosvetnih delavcev dokončno rešili. V novo zgrajeno zgradbo, ki je poleg šole, so se nedavno vselili učitelji. Za gradnjo stavbe se je zlasti zavzemala krajevna organizacija SZDL.

Delo krajevnega odbora je bilo v tem letu v glavnem usmerjeno na popravilo in vzdrževanje cest. Odbor je svojo nalogo dobro izpolnil. Trenutno je še v gradnji cesta od Gmajne proti Gorenji vasi.

Osnovna organizacija RK bo za novo leto obdarila 12 socialno šibkih družin.

V splošni ambulanti na Raki ordinira enkrat na teden zdravnik iz Krškega. Ker se te ambulante poslužujejo tudi ljudje iz okolice Velikega Trna in Bučke, je čakalnica vedno nabita. Med prebivalci na Raki prevladuje želja, da bi občina namestila stalnega zdravnika.

KOST ZA MESO...

Gospodinja A. M. iz Črnomlja je povedala:

— V črnomaljski mesnici sem zahtevala pol kilograma samih kosti za juho. To sem tudi dobila, plačala pa sem tudi prav toliko, kolikor bi dala za pol kilograma mesa. Če pa zahtevam samo meso, ga plačam draže, kot je navedeno na ceniku...

Gospodinja iz Loke pa:

— Meso bi lahko dobila že v poslovalnici pri mostu, pa grem raje mimo, v drugo. V prvi se bojim karkoli vprašati, nikdar namreč ne dobim prijaznega odgovora. Jaka Ivec pa je povsem drugačen. Njega pohvalijo vsi kupci, čeravno je v njegovi poslovalnici vedno polno ljudi. Če bi imeli tudi v mesnicah plače po učinku, bi Jaka moral prav gotovo dobiti mnogo več kot tisti, ki na stranke čaka.

Vojaki so obiskali Senovo in Brestanico

■ V okviru praznovanja dneva JLA so vojaki naše armade nedavno obiskali Senovo. Ogledali so si tudi rudnik. Obratovodja inž. Danilo Belšak je gostom pojasnil, kako se pridobiva premog. Vojaki so si nato ogledali jamski obrat, separacijo ter kovinsko-mehanično delavnico. Sindikalna podružnica rudarjev je gostom pripravila zakusko. Druga skupina vojakov je bila hkrati gost brestaniške elektrarne.

■ Na seji upravnega in nadzornega odbora krajevne organizacije SZDL 13. decembra so razpravljali o zbiranju zaostale naročnine. Sklenili so tudi vključiti v organizacijo mladince, ki so dopolnili 18 let starosti.

Kratke z raznih strani

■ V glavnem mestu Celebesa Makasariju so neznane osebe vrgle med množico, med katero je bil indonezijski predsednik Sukarno s svojim spremstvom, bombo. Tri osebe so bile ubite, 28 pa ranjenih. Bomba je eksplodirala več ko sto metrov za predsednikovim avtomobilom, tako da se Sukarnu ni nič zgodilo.

■ Predsednik britanske vlade Macmillan bo odpotoval na obisk v Bonn, kjer se bo sestal s kancelerjem Adenauerjem. — Glavni predmet razgovorov: stroški za vzdrževanje britanskih čet v Nemčiji in druga vprašanja.

■ Molotov se je vrnil na Dunaj na položaj stalnega sovjetskega predstavnika pri Mednarodni agenciji za atomsko energijo.

■ V Libanonu je prišlo do poskusa državnega udara ob podpori pristašev polfašistične stranke populistov. Preiskava je pokazala, da Populistična stranka ni bila sama in da so zaroto podpirali tudi drugi ljudje in organizacije, predvsem pristaši bivšega predsednika Samuna.

■ Kanadski časopisi pišejo, da so ameriški vojaški krogi nestrpni, ker Kanada odlaša, da bi sprejela atomsko oborožitev.

■ Gvinejski predsednik Sékou Touré se je sestal s podpredsednikom sovjetske vlade Mikojanom, ki je na uradnem obisku v Gvineji.

■ V Rokavskem prelivu se je zgodila huda nesreča, ko je prišlo do trčenja med jugoslovansko ladjo »Šabac« in angleško tovorno ladjo »Dorrington Court«. Angleška ladja se je zaletela v »Šabac« z leve strani. Nesreča je terjala 28 življenj jugoslovanske posadke. — Samo pet članov se je rešilo. Jugoslovanska ladja se je dobesedno razpolovila in se v šestih minutah potopila.

■ Vodja britanske Laburistične stranke Galtskell je izjavil na tiskovni konferenci v zahodnem Berlinu, da si je težko zamisliti rešitev berlinskega problema za daljše obdobje brez istočasne rešitve nemškega problema.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Novi statuti

V obdobju, odkar se nismo predstavili s tedenskim notranjepolitičnim pregledom, so bili trije dogodki, ki jih je treba posebej omeniti: novosadsko posvetovanje o statutih komun, V. občni zbor Republiškega sveta sindikatov Slovenije in seja Sekretariata izvršnega odbora GO SZDL Slovenije. Ker nam je skopo odmerjen prostor, se bomo teh, sicer zelo važnih dogodkov dotaknili le mimogrede in precej površno. Je pa po drugi strani tudi res, da se bomo še vračali k problemom glede statutov, vloge sindikatov in drugih važnih reči, tako da tudi taki kratki komentarji lahko dosežejo svoj namen.

Tisto, kar se mi je najbolj vtisnilo v spomin, ko sem prebiral poročila o novosadskem posvetovanju, je bila gotovo tale Vratuševa misel: Prek štatutov naj pri nas raste in se uveljavlja nov način urejanja odnosov med ljudmi, pogojen predvsem z odmiranjem države pa tudi samega klasičnega prava. — Za kaj pravzaprav gre? Naša družbena praksa ima za seboj izredno pot in je že zdavnaj prerasla sedanje pravne, vključno tudi ustavne okvire. Tako, takó razvito družbeno prakso in njeno perspektivo je zdaj treba kodificirati z novo ustavo. To pa ni dovolj. Vemo, da se sedaj družbeno življenje odvija predvsem v komuni, kjer državljan lahko najbolj neposredno uveljavlja svoje pravice in dolžnosti, ker ima za to tudi materialno podlago. Potemtakem je razen ustave treba kodificirati tudi družbeno prakso v komuni. S štatutom komune je treba v praksi uresničiti v ustavi zagotovljene pravice do samoupravljanja. Statut komune pa ne sme biti zbirka predpisov, ki rine v ospredje črko zakona s sankcijami. Statut mora biti, kot so poudarili na novosadskem posvetovanju, svojevrstna listina, svobodni dogovor med enakopravnimi državljani v pogojih osvobojenega dela. Po štatutu mora igrati glavno vlogo činitelj moralnih obveznosti namesto pravnih norm s sankcijami za izpolnjevanje, z aparatom prisilnosti. V tej listini morajo biti zapisane vse samoupravne pravice in obveznosti vsakega občana, vsake delovne skupnosti in vsakega organa v komuni. Občina lahko samostojno sprejme štatut šele tedaj, ko ga sprejmejo državljani na referendumu.

Nedavno je bil v Ljubljani V. občni zbor Republiškega sveta sindikatov Slovenije, ki je ugotovil, da so se proizvajalci že zelo uveljavili pri izvrševanju svojih pravic in obveznosti v sistemu neposredne demokracije. To vodi k postopni likvidaciji ostankov mezdnega odnosa. Namesto starega državljana, klasičnega proizvajalca, stopa na njegovo mesto kvalitetno nov proizvajalec, ki v razmerah osvobojenega dela vse bolj in bolj spreminja samega sebe in s tem tudi svoj odnos do družbe. Razumljivo, da ima to svoj vpliv tudi na sindikate, ki v svojem delovanju niso ne edini zaščitnik delavskega razreda ne transmisija države oziroma državnega aparata. Sindikati so eden tistih družbenih činiteljev, ki na podlagi lastnih spoznanj, lastnega samostojnega presojanja, v skladu s splošno smerjo graditve socializma, sodeluje v vsakodnevnem dogajanju in z zavestjo popolne soodgovornosti za vse dobre in slabe strani našega socializma pomaga vplivati in naprej usmerjati tokove vsakodnevnega družbenega dogajanja. Sindikati niso nikakršna oblast, ki bi želela vtihotapljati odločitve ali rešitve v organe delavskega samoupravljanja. Res pa je, da so še vedno primeri, da se sindikalna vodstva vedejo do organov samoupravljanja kot nekaka guvernanta in dušebrižnik, kot da so kolektivi zgolj objekt njihove aktivnosti. Kjer se to dogaja, je temu treba reči pravo ime: birokratizem, boj za oblast.

Na seji Sekretariata izvršnega odbora Glavnega odbora SZDL Slovenije so govorili o potrebi stalnega organizacijskega utrjevanja Socialistične zveze, ki jo čakajo izredne naloge: skorajšnje javne razprave o ustavnih tezah, volitve v predstavniške organe — od komun do federacije —, občinski družbeni plani in druga važna družbena vprašanja. Socialistična zveza se pri vsem tem ne bo smela vesti kot nekaka pojasnjevalka stališč občinske ustavne komisije in ljudskega odbora, ampak bo morala tvorno, kritično, na podlagi lastnih analiz in samostojne presoje, seveda z družbeno-političnih gledišč, organizirati dejavnost in omogočiti slehernemu občanu, da bo z njene tribune lahko vplival na štatut, občinski družbeni plan in še na kaj drugega. Za tako dejavnost pa še niso usposobljene vse organizacije Socialistične zveze, ki zvečine še ne znajo uporabljati raznih analiz in študij ter zbirati pojave in na podlagi njih ustvarjati preglede politične situacije. Tega se tudi ne bodo naučile čez noč. Najboljša priložnost in hkrati preizkušnja za ugled Socialistične zveze bodo prihodnje naloge, ko se bo pokazalo, katera organizacija Socialistične zveze je že dorasla vlogi, ki jo ima v naši družbi in ki jo bo uzakonila nova ustava.

Pozdravi in čestitke

Dolenjski fantje, ki so pri vojakih v Trebinju, pozdravljajo vse fante in dekleta iz domačih krajev, bralce Dolenjskega lista, zlasti pa svojce, in jim želijo še mnogo sreče in uspehov v letu 1962. Tone Mlakar iz Zloganja, Karel Maver iz Drašče vasi, Ivan Turk iz Podhoste, Tone Nose iz Drašče vasi in Tone Jerič iz Tomažje vasi.

Tujina je šola ljubezni do domovine...

Dragi tovariš urednik!

Najprej bratske in tovariške pozdrave vam in vsemu kolektivu uprave in uredništva našega priljubljenega DOLENJSKEGA LISTA! Da, dragi tovariš urednik, vaš oziroma naš Dolenjski list je nam Dolenjcem v tujini dragoceno pismo naše ožje domovine. Zdaj, v pozni letni sezoni kot tudi v pozni življenjski dobi, ko v tujini obujamo spomine od zibeli do groba, o prehojeni poti, nas spomin vedno zanese nazaj v kraj, kjer nam je tekla zibelka.

Tujina je šola ljubezni do domovine. Ne poznam rojaka, ki bi jo pozabil, kljub temu, da jo je morda šele pred nekaj leti zapustil, da bo šel v svet, kjer bi si rad kupil avtomobil. Toda kakšno razočaranje! Tudi takrat, če si je morda le pristradal denar, da si je kupil rabljen avtomobil. A potem? Mladi človek se je obrnil in se domislil, da je zaprl vrata in pustil ključ v hiši, v domovini... Kaj zdaj? Ključa — potnega lista — nima, da bi se vrnil, da bi šel nazaj s svojim avtomobilom, ki si ga je pristradal, a ne prihranil. Takrat šele se spomni na dom, na domovino in že ga prevzame domotožje. Pride po nasvet k nam starim »bolnikom« te krute bolezni, domotožja, kaj bi naredil. Vsakogar sprejmem v moji hiši z vso pozornostjo, saj je to naš izgubljeni sin; ni lopov, ni politični begunec, kakor jih imenujejo po svetu naši vojni zločinci in renegati. In ko pomagam temu mlademu človeku z nasveti, kako naj se opraviči, kako naj se izpove od srca, je ves srečen. Srečna sva oba, verjemite mi! To je svet, to je tujina, zato trdim, da je to šola ljubezni do domovine.

Lani, 26. novembra, smo v našem naselju Sallauminu, predmestju rudarske prestolnice Lens v Pas-de-Calaisu, dva tisoč kilometrov od Novega mesta, slovesno praznovali dva zgodovinska praznika: dan ustanovitve naše socialistične republike in 20. obletnico upora naših narodov: Smrt fašizmu — svobodo narodu! Dvorana je bila nabito polna. Proslavo je vodil odbor Združenja Jugoslovanov v Severni Franciji, udeležilo pa se je tega našega praznika kar 12 tovarišev iz vrst naše ambasade in generalnega konzulata v Franciji! Ganljivo je, kadar se naši dragi visoki gostje pomešajo med nas rudarje in z nami vred prepevajo naše partizanske pesmi in plešejo z našo mladino! Da, to je resnično bratstvo in enotnost! Da smo se počutili še bliže z našo domovino, so nam tovariši iz Pariza prinesli več litrov dobre slivovke in naše cigarete.

Tako, vidite, dragi tovariš urednik, je rojaku izseljencu na tujih tleh, kamor sodi tista stara pesem za dan mrtvih:

»Tu so daljše tri minute, kakor tamkaj tri sto let...« In vendar — že mora biti tako, kajti usoda nas je nekoč pognala po svetu. Zato nam je Dolenjsk list ne le razvedrilo, temveč tudi — zdravilo.

Vsem, ki ga berejo v domovini in v tujini, kakor vam, ki ga urejujete, želimo srečno in uspehov polno NOVO LETO 1962 vsi Dolenjci, posebno pa še Kastelčeva iz Velike Loke in seveda tudi jaz in moja žena:

JOŽE IN ANI MARTINČIČ iz Stopič pri Novem mestu, a že 39 let v hladni tujini.

Odbor Združenja Jugoslovanov v Severni Franciji in kolektiv jugoslovanskega veleposlaništva v Parizu 26. novembra 1961 v Lensu (Pas-de-Calais). Foto: Viktor Lapornik, Lens

Zobozdravstveni delavci so ustanovili društveno podružnico

Razvoj zobozdravstvene službe je že dalj časa terjal novo obliko delovanja zobozdravstvenih kadrov, zato je glavni odbor zobozdravstvenih delavcev sprejel sklep, naj se po okrajih ustanove podružnice, ki bodo s sodelovanjem družbenih organov reševale probleme zobozdravstvene službe.

18. decembra lani je bila v prostorih okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu ustanovljena podružnica društva zobozdravstvenih delavcev novomeškega okraja, socialnega zavarovanja, okrajnega sindikalnega sveta ter Zavoda za zdravstveno zaščito, ki so pozdravili delo tega društva in mu zaželeli kar največ uspehov.

Ustanovni odbor je izvolil v upravni odbor podružnice: dr. Olgo Bregar, Gustava Roštoharja, Vinka Horvata, Božidarja Pribila, Borisa Horvata, Stanka Cajnerja, Vido Kaplan, Tonko Deržič in Nado Jelenko. V odboru so zastopane vse vrste zobozdravstvenih delavcev. Za predsednika je bil izvoljen Gustav Roštohar, dentist iz Vidma-Krškega, za tajnika Božidar Pribil, zobotehnik iz Vidma-Krškega, blagajničarka pa je Vida Kaplan.

Delovni program je obširen in problemov, ki jih bo treba rešiti, zelo veliko, zato bo imela nova podružnica zobozdravstvenih delavcev nedvomno precej dela.

Pismo iz Čakovca

Slovenski fantje, ki smo pri vojakih v Čakovcu, bi radi preko našega priljubljenega lista poslali novoletne pozdrave z najboljšimi željami vsemu prebivalstvu domačih krajev, posebno pa domačim. Alojz Rak iz Češnjic, Franc Vintar iz Drušč in Anton Ameršek iz Prešne Loke.

Čestitke za novo leto

Vsem bralcem našega domačega lista, znancem, prijateljem in domačim prisrčno voščimo za novo leto 1962, želeč obilo sreče, zdravja in zadovoljstva. Vojaki v Bovcu: Jože Pirc iz Šmihela pri Žužemberku, Anton Pečak iz Klečeta, Jože Turk iz Visejca, Vinko Kovačič iz Leskovca.

Dolenjcem in Belokranjcem

pošiljajo iskrene novoletne čestitke, zlasti pa svojim sorodnikom, prijateljem in delovnim kolektivom, vojaki v Dugem selu: Jože Šinkovec, Janez Železnik, Branko Ambrožič, Ivan Petelin, Jože Udovč, Niko Jaklič, Jože Segina in Matija Ivanež.

KRMELJ KRMELJ

Potrošniki premoga!

Kupujte najboljši in najcenejši slovenski lignit! Znižanje cen posameznih vrst od 150 do 370 din pri toni, razen tega znižani prevozni stroški!

Rudnik Krmelj

Tudi letos se ne bomo izneverili tradicionalnemu nagradnemu žrebanju DOLENJSKEGA LISTA. Vsi stari in novi naročniki bodo sodelovali v velikem žrebanju, za katerega pripravljamo

100 nagrad
100 presenečenj

Tudi letos bo prva nagrada odličen

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK

Razen tega vas čaka še 99 drugih nagrad. Sodelovala bodo naša najbolj znana proizvodna podjetja, katerih imena in izdelki so znani povsod po okraju in drugod po državi.

NE POZABITE: pri žrebanju bodo sodelovali samo tisti naši stari in novi naročniki, ki prejemajo DOLENJSKI LIST po pošti na svoj naslov! Druge pogoje za udeležbo pri žrebanju bomo razpisali v eni izmed prihodnjih številk našega tednika.

Če DOLENJSKEGA LISTA še ne dobivate na svoj naslov, ima za vas prazno naročilnico vaš pismonoša! Naročite si najbolj brani tednik v novomeškem okraju še danes! Le tako boste v vašem komunskem glasilu sproti seznanjeni z vsem, kar vas zanima in kar morate vedeti.

Priporočite DOLENJSKI LIST znancem, svojcem in prijateljem! Naročite nanj svojce v tujini in fante, ki so v vrstah JLA! Naj bo DOLENJSKI LIST vaše vsakotedensko pismo o vsem, kar jih zanima!

Roy S. Neill:
Izpolnjena obljuba

(Nadaljevanje in konec)

Grmenje topov za nami je potihnilo; vse je bilo mirno. Mar smo v resnici pustili Nemce za vse večne čase za seboj? Kako vroče sem si želel, da bi bilo res tako, saj nisem imel več moči, da bi se spopadel z njimi; bil sem popolnoma izčrpan. Tudi živci so me že zapuščali; vsi smo bili že pošteno živčni, čeprav tega nismo drug pred drugim pokazali. Američani so bili nekoliko boljše volje kot mi.

Tik pod vrhom hriba, ki se je strmo spuščal proti dolini, smo naleteli na obcestno gostilno. Kolona se je ustavila, tu so nam pripravili hrano. — Medtem ko se je jed kuhala, sem opazoval dolino pod nami; široka je bila pet kilometrov, bila pa je zelo ravna. Videl sem Črnomelj in celo hiše v njem, daleč tam sredi doline, nemara deset kilometrov od tod. Dolina je morala biti dolga svojih dvanajst kilometrov. Preden so bili Nemci pregnani, so morali biti tu srditi boji, sovražnik se je brez dvoma zagrizeno upiral in si je gotovo skušal z vedno novimi protinapadi spet pridobiti izgubljene kraje, posebno še potem, ko so zavezniška letala, ki so tu pristajala, prinašala partizanom razmovrstno pomoč.

Ni še minilo pol ure, ko je bila jed že pripravljena. Hitro smo se najedli, ker se nam je mudilo naprej. Ko smo mi štirje pospravili svoj obrok, smo posedli pred krčmo in čakali na ostale tovariše. — Naenkrat smo zaslišali brnenje avtomobilskega motorja. Že smo zagledali tovornjak, ki je rinil na vrh hriba. Skočili smo na noge in se plašno ozrli dol po cesti, prepričani, da bomo vsak trenutek zagledali na njej nemški tovorni kamion. Kako neizmerno pa smo se začudili, ko smo zagledali navaden tovornjak, ki je ropotal v hrib. Bilo je neko staro vozilo na lesni pogon. — Ko je priplezalo do krčme, se je ustavilo pred nami, vozač je skočil na tla in nas vprašal, ali nismo morda mi tisti Angleži in Američani, ki prihajajo s partizansko kolono. Ko smo pritrdili, je izjavil, da nam glavni štab v mestu pošilja ta avto. Hrupno smo se zasmejali in se pognali na avto. S seboj smo vzeli tudi francoskega ujetnika in njegovo mlado ženo; sklonjeni s tovornjaka smo stisnili roke partizanom in se jim zahvalili za vse, kar so bili storili za nas. Branili so se, češ da ni vredno hvale, izvršili so le svojo dolžnost. Avtomobil je stekel nizdol po strmini. Cesta je strmo padala, avto pa je drvel z vso naglico, da so se mi ježili lasje, zlasti na ovinkih, ko smo drveli s šestdesetimi kilometri na uro in bi bilo nemogoče ustaviti vozilo, če bi se kaj zgodilo. A vse to nam je bilo malo mar, samo da smo se vozili!

Že smo bili — bolj po sreči kakor po vozačevi previdnosti — ob vznožju hriba. Avto je brzel po cesti, ki je tekla skozi dolino tja do oddaljenega Črnomlja. Hiteli smo ob železniški progi, bolje rečeno ob njenih ostankih. Proga je bila namreč popolnoma razdejana, kosi tračnic so bili iztrgani in zviti. Zvijali so jih navadno tako, da so napravili velik ogenj in polagali nanj tračnice; tako so jih najbolj zanesljivo uničili. Progo so porušili partizani, ne Nemci, ki so jo uporabljali. Svoje delo so temeljito opravili!« sem pomislil, ko smo hiteli mimo mostu, ki je bil tako temeljito razdejan, da ni ostal niti en kos mostu cel. V reki je pod razbitim mostom ležal cel tovorni vlak, že ves zarjavel. Ugotovil sem, da so ga na zelo iznadljiv način iztirili. Namesto da bi ga minirali, kakor so navadno delali, so na začetku mostu razrili tračnice in jih namestili tako, da je ves vlak zdrvel po nasipu v reko: stroj in vsi vozovi za njim. Vozovi so se nagrmadili za lokomotivo. To je moral biti peklenski trušč.

Na cesti in na polju smo srečavali mnogo ljudi, ki so nam mahali in nas pozdravljali, mi pa smo jim odzdravljali. Prispeli smo v mesto in zapeljali mimo razbitega poslopja na železniški postaji. Tudi tu so partizani temeljito opravili svoj posel; nikjer ni ostal kamen na kamnu. Ljudje po ulicah so se ustavljali, nam mahali in nas gledali. Čudno mi je bilo pri srcu, ko sem pomislil, da sem tu sredi zasedene dežele svoboden in sredi samih svobodnih ljudi; bilo mi je, kakor da sanjam.

Ustavili smo se pred trgovinami. V bližini je stalo visoko poslopje, ki je bilo nekoč banka. Moški, oblečen v jugoslovansko vojaško uniformo, nas je pozval, naj izstopimo; opazil sem njegov čin — bil je major. Ko smo se po pločniku postavili v vrsto, je častnik pristopil in vsakemu posebej stisnil roko, nato pa nas je, govoreč izbrano angleščino, povabil na kosilo. Stopil je pred nami v najbližje poslopje, kjer je bila partizanska restavracija. — Sli smo za njim in posedli za male mize. Najprej so nam postregli z gosto, toplo juho, nato so prinesli mesa, krompirja in solate. Jed nam je izvrstno teknila, jedli smo s pravih krožnikov; to so bili prvi pravi krožniki, ki sem jih videl po dolgih mesecih.

Ko sem se najedel, me je častnik povabil v svojo pisarno, ki je bila v sosednjem prostoru. Brž ko je zaprl vrata za seboj, me je vprašal, ali si želim govoriti s predstavnikom angleške misije. Rekel je, da jih je bil že obvestil o našem prihodu v mesto in britanski častnik me čaka pri telefonu. Takoj sem dvignil slušalko in se oglasil: »Halo, kdo tam?«

»Tu kapetan Sanders, častnik britanske misije — kdo tam?« me je dosegel glas z drugega konca žice. Odvrnil sem: »Tu vozač Roy S. Neill, R. A. S. C.«

»Kaj? Vi ste to?« se je zavzel Sanders. Vprašal sem ga, od kod govori. Odgovoril mi je, da je britanska misija nastanjena v vasici Semič, to je svojih deset kilometrov severno od Črnomlja. »Sveta nebesa!« sem kriknil v telefon, »pa so nas s tovornjakom pripeljali sem in vozač je trdil, da nas pelje k vam!«

»Morala je biti pomota,« je odvrnil Sanders in vprašal, koliko nas je. Povedal sem mu, da imamo enajst Američanov, da smo štirje Britanci, trije Francozi, bivši vojni ujetniki, in ena Nemka, Francozova žena.« Prav, pridite z njimi sem!« je dejal Sanders. »Takoj se bomo odpravili!« sem odvrnil in, preden sem odložil slušalko, sem še pripomnil, da bomo počasi hodili, ker so naše noge polne žuljev, pa tudi sicer smo že do kraja izčrpani.

»V redu!« je dejal Sanders. »Čakam vas! Nekdo vam bo že pokazal pot sem.«

Odložil sem slušalko in se vrnil k tovarišem; medtem so se bili že najedli in so zdaj kadili cigarete, ki jim jih je bil razdelil štabni častnik. Povedal sem jim, s kom sem se pravkar pogovarjal. Ko pa sem jim rekel, da nas čaka še deset kilometrov poti, so začeli na glas tarnati. No, to je bilo naših zadnjih deset kilometrov! Brez odlašanja smo se vrnili na cesto, po kateri smo se bili pripeljali v tovornjaku. Mračilo se je že, a tu ni bilo zatemnitve. Ljudje niso bili več v skrbeh zaradi Nemcev, ker je prihajalo sem toliko zavezniških letal.

Spet sem začutil bolečine v nogah; tudi Len je težko hodil. Oba sva kmalu zaostala za tovariši. Rekel sem jim, naj gredo naprej, z Lenom bova že prišla za njimi. Kmalu so izginili v temi in z Lenom sva ostala sama. Počasi sva se vlekla naprej in pogosto počivala. Nepričakovano pa sta na pobočju s hriba na levi zagorela dva žarometa in se nama začela bližati. Z veliko hitrostjo sta se premikala nizdol po cesti. »Spet en kamion!« je dejal Len. »Upam, da gre v najino smer, lahko bi se še enkrat peljala.« Sla sva naprej po cesti, dokler nisva prišla do križišča. Luči so se nama približale in že sva zagledala tudi vozilo. Stala sva na križišču in čakala, da bi privozilo do naju. Ko je bil tovornjak tik pred nama, sva vpila in mahala proti njemu. Zavore so ostro zacvilile in avto se je ustavil. Ko so se nama oči privadile svetlobi, sva ugotovila, da stoji pred nama jeep, izrazit ameriški glas pa je vprašal: »Kaj želita?« Stopila sva k vozilu, še enkrat ugotovila, da je resnično jeep, prvi, kar sem jih kdaj videl, za volanom pa je sedel ameriški vojak in za njegovim hrbtom sem v svoje največje začudenje zagledal britanskega R. A. F. častnika. Z Lenom sva obnemela od presenečenja. Ko sem se spet osvestil, sem povedal, kdo sva in od kod prihajava ter ju prosil, da bi naju popeljala do britanske misije. »Velja, fanta, kar gor!« je dejal Američan.

Povzpela sva se na jeep in že smo drveli s šestdesetimi kilometri naprej po cesti. Jeep je varno tekel, sedeži so bili udobni. Častnik R. A. F. je dejal, da je bil priletel z britanskim letalom iz Italije in pristal v tem kraju, da bi se pogovoril z ljudmi o tem, kakšne bi bile možnosti za ureditev novih letališč. Nazadnje je le odgovoril na moje vprašanje: »Da, tukaj so Angleži! Tu je angleško in ameriško osebje, ki skrbi za letališče pri Črnomlju.« Vprašal sem ga: »Ali bomo dobili letalo, ki bi nas preneslo v Italijo?«

»Seveda ga boste, morda že jutri!« je odvrnil. Sam je pravkar namenjen na letališče, kjer bo dobil letalo, ki se vrača v Italijo. Po njegovih besedah so tu vsako noč pristajala angleška in ruska letala, ki prinašajo pomoč partizanom, s seboj pa odnašajo ranjene partizane in vse sestreljene zavezniške pilote, ki tu čakajo na vrnitev v domovino. Z Lenom sva si komaj upala verjeti, da so vse te čudovite novice resnične, da v resnici pristajajo tu sleherno noč ruska in britanska letala!

...

Lovski rog je utihnil...

S hribov in gričev se je sem od jeseni vsako nedeljo oglašal lovski rog, ki je naznanjal bučen pogon na našo drobno divjad, na zajčke, lisičke in fazane.

Že zarana so lovci obstopili gozdove, goščave in gaje, prekoračili bregove in doline ter zaprli prehode in vrzeli. Lovski rog je zatrobil in psi so z glasnim laježem naznanjali pričetek in potek lova. Nekateri psički so se oglašali, kot bi zvonili srebrni zvončki, drugi pa so jim s svojim hripavim basom pomagali. Vmes je bilo slišati klice lovcev pogoničev in nelovcev, ki so naganjali divjad. Opozarjali so lovce na stojiščih, da se jim bliža dolgouhec, da nad njimi leti fazan ali da je v pogonu celo lisica zvitorepka.

Lovski rog je torej naznanil pričetek pogona, nakazoval je ves dan smer pogonov, popoldne pa je včasih prej včasih kasneje javil zaključek lova. Zdaj je bučni pogon, ki mu pravimo tudi brakada, ponehal. Navadno traja od začetka oktobra do konca leta. Glasni tra-ra, tra-ra je razburil lovsko kri v naših žilah in tri mesece nas je vsako nedeljo spremljal. Kar leze in gre, je ob njegovem glasu bežalo. Streli so oznanjali, da kosi smrt. Preplašena divjad se je hotela rešiti in bežala na vse strani. Ni vedela, da stoje na obronkih gozdov, prehodih in poteh zeleno oblečeni možje s puškami v rokah, ki jo bodo sprejeli s točo šiber. K sreči nekaterim lovcem že peša vid in se jim trese roka, zato vsi streli ne zadenejo... Marsikateri zajček jo je živ in zdrav odhlačal v breg izven obroča. Posebno rada pa je lovcem fige pokazala lisica! Marsikateri zajček je po strelu še malo pobrcal, hotel pobegniti, pa ni mogel in je izdihnil svojo zajčjo dušico. Ranjene zajce so večinoma našli in uničili psi.

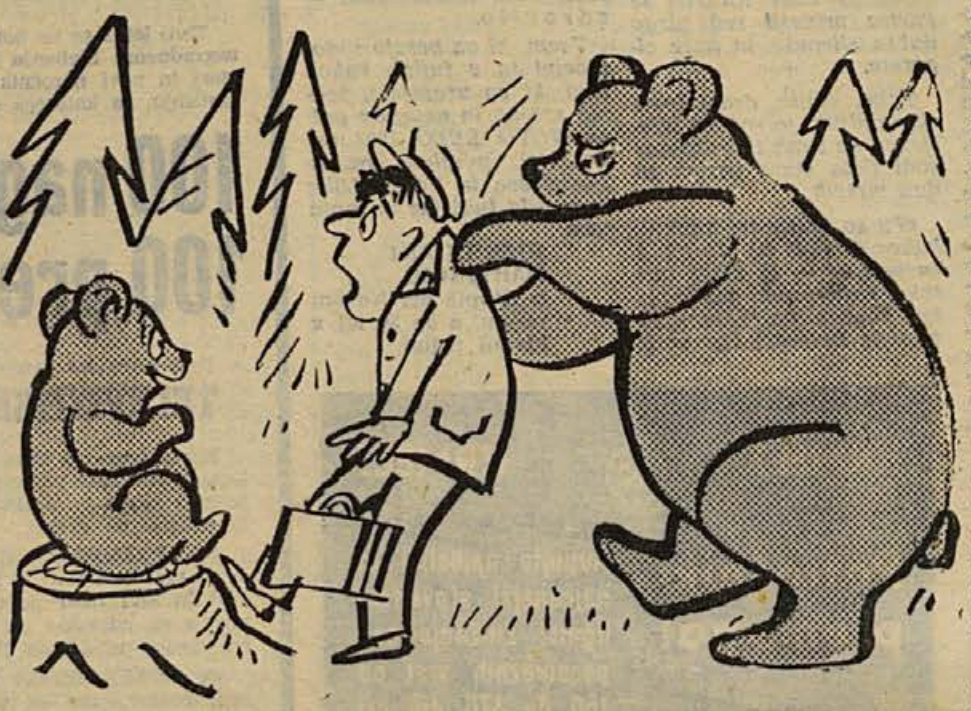

Prebivalci Ajdovca vedo, da je njihov vaščan doživel prav tole, kar kaže gornja slika...

»Lisička je prav zvita zver...«

Mnogo divjadi smo tako lovci v eni sezoni položili na dlako, dovolj je pa bo še ostalo za razplod za prihodnje leto. Neenak in neusmiljen je ta boj med nebogljeno divjadjo in med človekom, ki mu je dala narava razum, tehnika pa v roke strelno orožje. Danes se lovci na lovu športno izživljamo, poslušno ubogajoč stari gon pračloveka, ki se je boril in lovil zaradi ohranitve.

Čas bučnih pogonov je bil torej s koncem decembra za eno leto zaključen. Sicer pa lovna sezona s tem še ni končana. Zajčke lovimo do srede januarja, roparice pa vse leto. Še se bomo morali sestati lovci nekajkrat pozimi, morda v globokem snegu kje v grapah in globelih ali pa na strmih prelazih in prehodih, kjer bomo pokončali še marsikatero divjo mačko, lisico, pohajaškega psa, ščetinarja ali celo kuno.

Splošno je mnenje, da smo lovci brezsrčni, da znamo lovsko latinščino, da lažemo in da lovske uspehe in neuspehe vse preradi zalijemo z dobrim vinom iz naših goric. Vse to ne drži popolnoma, res pa je, da smo odkritosrčni in radi veseli, da marsikaj doživimo, česar drugi zemljani ne morejo, in da poznamo naravne zakone, ker smo pač mnogo v naravi.

Ko so brakade torej končane, pa se tudi lovci izpremenimo. Postanemo navadni ljudje in mirni državljani in smo nasploh krotki in skromni. Radi pa razpravljamo o tem, kaj bi storili koristnega za zaščito zaupane nam divjadi in perjadi. Ko je zima najhujša in glad največji, nosimo srnjadi seno na že vnaprej pripravljena krmišča, obešamo koruzne štroke po grmovju in trosimo pleve okoli kop za jerebice. Lovci želimo biti pravični, zato ne le da to upoštevamo, ko je lovska doba na višini, taki smo tudi, ko nastopi doba težav za naše ljubljence. Imamo namreč tudi gojitveni načrt, ki nam nalaga precej obveznosti. In ko potihne lovski rog, postanemo hranitelji in zaščitniki divjadi, da nam ostane za razplod za prihodnje leto, ko nam bo vršeči gozd ves lep in znova zlato obarvan nudil lovski užitek in nova doživetja.

»Pa vendar je moral en zajček dol' past...«

Kdo bi nam torej mogel zameriti, če ljubimo čudovito naravo v vseh dobah, če uživamo to vaščo krasoto v naši težko priborjeni svobodni domovini! Lovska puška poči po sezoni le, če je treba uničiti škodljivca. Neusmiljeni pa smo tudi do krivolovcev in zanjkarjev, ki jih imamo za najslabše ljudi.

In kdo bi mogel zameriti našemu psičku, ki ga imamo radi kot najboljšega prijatelja in ki smo zanj dolžni vse storiti, da tudi on uživa, ko zaveje dah jeseni.

Diana se nam lovcem res včasih nasmehne. Brez njene pomoči je plen pičel. Lovcem na Krškem polju in okoli Brežic je dala obilen plen. V enem samem dnevu je na več lovih v preteklí sezoni padlo kar po 80 zajcev, 30 fazanov in jerebic. Včasih pa seveda 30 lovcev hodi ves dan in prehodi vse gorice in bregove in lačni ter blatni ob zboru ugotove, da sta padla le dva dolgouhca. Vsi ostali, ki so jih lovci zgrešili, pa so ušli in niso hoteli v zajčja nebesa.

Če je lovec resnicoljuben, je to še prav posebna odlika. Ne uživamo ravno dobrega glasu glede tega. Vendar gremo lahko po vsem svetu. Povsod se enako izgovarja, povsod jo razumejo ali pa nočejo razumeti, povsod je za nas resnica resnična, laž pa grda reč.

Kdo na primer ne bi verjel, da je naš Jože na stojišču za lisice lepo spokojno zaspremal, ker je bil vso noč v tovarni na delu in je sanjal o zajčku, ki se mu je bližal. V sanjah je skočil kvišku in lahko bi padel v prepad kot ubežni kralj, pa ni, ker prepada ni bilo, ampak izpred njega jo je odkuril res pravi, resnični zajček. Strel je zadel le »mater zemljo«.

Ali: kdo ne bi verjel, da je lovec Dolfe poletj tri srnjake s svojo trocevko krasno zgrešil, v decembru lani pa je pomotoma sprožil puško in zadel bežečega dolgouhca naravnost v vrat.

Kaj bi rekli otročički v večjih krajih, če bi se jim pripetilo to, kar se je učencem osnovne šole v Dolenji vasi? Na krajšem poučnem izletu so ob vaškem potočku pod vrbo zagledali lepega zajčka, ki je dremal. Obstopili so ga, prišli vse bliže in bliže in ga nato po mili volji božali. Nazornost pouka je prišla zelo do izraza. Ko pa je eden od otrok hotel zajčka pobožati po trebuščku in ga dvigniti, je zajec imel svoj nahrbtnik in ga nosil s stojišča na stojišče. Zajec v nahrbtniku pa je naenkrat oživel in začel razsajati. Janko se je prestrašen začudil, kaj se dogaja, saj je dal v nahrbtnik mrtvega zajca. Ker je zajec v nahrbtniku še naprej rogovilil in brcal, je moral Janko zajca umiriti. Zgodovina sicer ne pove, ali je Janko to storil s puško ali z roko, dejstvo pa je, da je moral zajec dvakrat v smrt...

intervjuja dovolj in je skočil bližnjemu otročičku na glavo in preko njega v svobodo...

Tudi naš lovec Janko je doživel nekaj posebnega. Mi vsi mu verjamemo, da je to bila resnica. Ustreljenega zajčka je že lepo spravil v

Lažji način je podoben onemu, ko potrosiš zajcu na rep soli. Namesto soli vzemi poper. Potrosi ta poper na ravno skalo ob stečini. Zajec, ki bo mimo priskakljal, bo poper zavohal. Ustavil se bo in močno vdihnil ta prijetni vonj popra, ki je povsod tako cenjen. Kihnil bo tako močno, da bo udaril z glavo po skali in mrtev obležal...

Še več je dobrih nasvetov. Vseh niti ne vem. Kupi si, bralec, potrebno literaturo, saj ni tako draga, in pusti slabo družbo ter pridi med nas, poštene lovce, saj je naša socialistična družba vsem omogočila vstop v lovske družine in s tem pravilno, pošteno, a vseeno veselo lovsko izživljanje.

Pa brez zamere, tovariši lovci: tiskarski škrat zna tudi latinsko...

OTON MIKULIČ

Bralcem našega lista

Vsem bralcem našega dragega Dolenjskega lista, svojcem, prijateljem in prijateljicam želita srečno novo leto 1962 Ivan Mrzel iz Vel. Gabra in Edi Kovač z Mirne, vojaka v Požarevcu. Posebne pozdrave z najboljšimi željami delovnemu kolektivu tovarne likerjev »Dana« na Mirni.

Takole je akademski slikar tovariš Vlado Lamut že pred leti »opisal« lovsko štorijo, katere se nekateri lovci iz trebanjske občine tudi še prav dobro spominjajo...

»Halo, je tam postaja Ljudske milice?«

»Da. Prosim?«

»Prometna nesreča pri Malem mestu. Mopedist nevarno poškodovan.«

V tistem hipu sta dežurna miličnika že zajahala motorni kolesi in na vso moč vozila proti Malemu mestu.

Ko sta podrobno raziskala vzroke nesreče, izprašala priče in fotografirala cestišče, sta naredila zapisnik: »15. julija 1961 je prišlo do hude prometne nesreče na cesti pri Malem mestu. Vinjeni mopedist 23-letni Janez Brezizpita iz Zgornje Podgorjanske vasi je ob 14.30 prehiteval tovornjak. Ker vozila ni obvladal, ga je zaneslo. Znašel se je pod kolesi z gramozom naloženega tovornega vozila. Zaradi hudih poškodb je Janez Brezizpita čez eno uro v bolnišnici umrl. Voznik tovornega avtomobila Jože Voda je po nesreči prometnovarnostnim organom izjavil, da obžaluje, ker se je mopedist ponesrečil pod njegovim tovornjakom. Dodal je še, da je bila to njegova prva prometna nesreča.

Brž ko sta se dežurna prometnovarnostna organa vrnila domov, ju je čakalo novo sporočilo:

»Nemudoma raziščite prometno nesrečo na avtomobilski cesti pri Hudi jami. Prevrnjen tovornjak«.

Komaj sta miličnika odhitela proti Hudi jami, je na postaji Ljudske milice spet zvonil telefon:

»Halo, halo...«

Kdo ve, kolikokrat so tisti dan še klicali prometno varnostne organe?

Toliko nesreč je bilo v enem samem dnevu. Toda koliko jih je bilo v enem tednu, mesecu, letu, v nekaj letih?

In znova, vedno ob drugem času kliče telefon: »Halo, halo, halo...« Zdaj iz tega, zdaj iz drugega kraja. Nesreča potuje, toda n i k o l i n e p o č i v a.

Voznikov sopotnik je ŽIVLJENJE

Nesreča nikoli ne počiva. Ta rek je že hudo star in ga vsi dobro poznamo. Ne mine dan, niti ura, skoraj ne minuta, da se ne bi razvedelo: v gozdu ga je pohabilo drevo... s kolesom je padel po gramozu... pomandrali so ga splašeni konji... avto se je prevrnil... motorist je podrl otroka... otrok je zažgal poslopje... vlaka sta se trčila itd. Seve, o letalskih, pomorskih in drugih nesrečah slišimo največ iz radia ali preberemo v dnevnem časopisju. In se čudimo, kako je moglo do vsega tega priti. Da, le kako je moglo? In vest, da je do tega prišlo, potuje od ust do ust skoraj prav tako hitro kot nesreča sama.

Dandanes so najbolj pereče prometne nesreče. Teh je tudi največ. Kdo ve, koliko ljudi je zaradi njih že izgubilo življenje, koliko mater sinove, koliko otrok očete, koliko prijateljev prijatelje, koliko znancev znance. Kako neprecenljivo bogastvo je uničeno, kolikšna gospodarska škoda! — Dovolj bo, če k temu razmišljanju pripišemo le enkaj številk, ki so v zvezi z 241 prometnimi nesrečami lani v novomeškem okraju: 16 smrtno ponesrečenih, 116 poškodovanih, skoraj 36,5 miljona dinarjev škode.

In vzroki? Kje naj iščemo vzroke? V zgodovini? — Ne. In vendar, poglejmo: je nekakšna povezava med zgodovino, prometom in nesrečami. Zgodovinske poti so dandanes najbolj prometne, na njih je največ nesreč. Zanima pa nas predvsem zgodovina prometa oziroma zgodovina glavnih prometnih poti, po katerih so vozili najpreprostejši leseni vozovi in zdaj hitijo po njih moderne limuzine...

● PO POTEH RIMSKIH LEGIJ

Novomeški okraj zavzema tak geografski položaj, da se s svetom povezuje v treh glavnih smereh: proti Ljubljani, proti Zagrebu in proti Karlovcu. Te poti so stare, zgodovinske. Poznali so jih že Rimljani, ko so preko tega ozemlja pošiljali svoje legije na vzhod, tod so divjale turške vojske, v drugi svetovni vojni pa so se nekako v teh smereh pomikale tudi italijanske in nemške kolone. Pomeni, da leži novomeški okraj ob važnih prometnih poteh, ki spajajo vzhod z zahodom.

Pred dobrimi petdesetimi leti je — kakor v mnogih predelih sveta — na

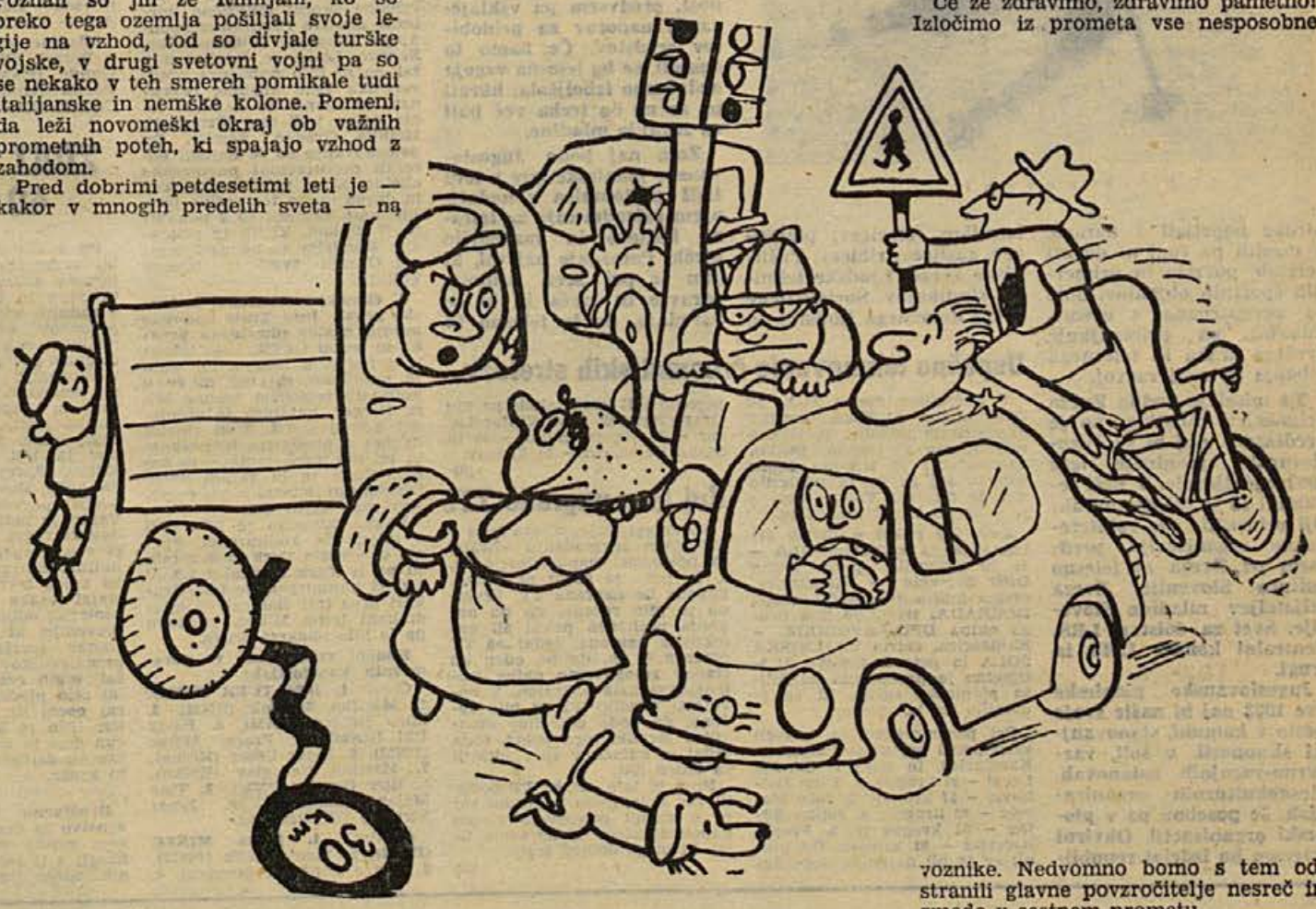

področju sedanjega novomeškega okraja v prometu skoraj vse pomenila železnica. Ko je tehnika poslala na trg avtomobile, je bila železnica še vedno glavna prometna žila, toda ne več najhitrejša. Razvoj avtomobilske industrije je zahteval vedno več dobrih cest, in z leti, ko je vse postalo odvisno od hitrosti, se je potreba po gladkih cestah še stopnjevala. Tako je bila 1959 zgrajena avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb kot del osrednje jugoslovanske magistrale od Ljubljane do Gevgelije. Z velikimi investicijami, ki jih je družba namenila za gradnjo cest, je število kilometrov obnovljenih, razširjenih, tlakovanih, asfaltiranih in novo zgrajenih cest hitro naraščalo. Tako imamo v okraju 1556 km cest, od tega 166 km asfaltiranih.

Še vedno pa je premalo dobrih cest. Zato bo treba misliti predvsem na obnovo dveh važnih prometnih žil: iz Novega mesta do Kolpe in iz Krškega proti Zidanem mostu. Promet na teh cestah je 1960 dosegel tudi 3500 ton v 24 urah, kar je spričo slabih pogojev očitno preveč. Analiza je pokazala, da je zaradi tolikšnega prometa tudi urejanje cestišča otežkočeno. Izračunali so, da dela dober cestar v sedemurnem delavniku le štiri in pol do pet ur in dvajset minut, medtem ko se mora ostali čas umikati vozilom. To pa je navsezadnje le robec razmer v cestnem prometu novomeškega okraja, če ne upoštevamo niti mnogih drugih cest, niti primernih priključkov na avtomobilski cesti, niti vrste lesenih mostov preko čez reke, ki imajo dovoljeno nosilnost do 12 ton, morajo pa čestokrat vzdržati precej težja bremena.

● NA 3686 VOZIL 5546 VOZNIKOV

Promet narašča in narašča. Vsako leto je več novih vozil in voznikov. Lani so v našem okraju registrirali 3686 motornih vozil (razen teh je še 2100 mopedov). Na ta vozila pride 5546 poklicnih voznikov in voznikov amaterjev. Eno motorno vozilo pride na 42 ljudi, kar je seveda še precej pod slovenskim povprečjem (26 ljudi na eno motorno vozilo).

Zanimivo bi bilo, ko bi pregledali stanje, kakršno je bilo v okraju takoj po koncu vojne oziroma nekaj let kasneje; razvoj avtomobilizma bi bil nedvomno še bolj viden in razumljiv.

Pomudimo se spet pri številkah: leta 1955 je bilo v okraju vsega skupaj 680 motornih vozil. Ta so bila povečini tudi že iztrošena in za težja bremena skoraj nesposobna. V nekaj letih smo dobili množico novih vozil, in tako so jih 1959 našteli in registrirali 2391. Lanska registracija pa je pokazala že 3686 vozil, kar pomeni, da je v primerjavi z letom 1955 v okraju petkrat več vozil, na cestah pa petkrat večji promet. Razumljivo je, da je upoštevan le promet z vozili iz novomeškega okraja; če bi prišteli še vozila drugih okrajev, republik in držav, bi o dejanskem prometu dobili precej drugačno podobo.

● NESREČE, NESREČE, NESREČE...

Ta razveseljivi napredek motorizacije našega okraja pa je pustil težke posledice. Neprimerne ceste z ozkim gornjim delom cestišč, številni ovinki, na drugi strani pa nevešča vožnja poklicnih voznikov in šoferjev-amaterjev, iztrošena vozila, pijanost in utrujenost voznikov in drugi vzroki so na cestah povzročili precejšnje prometne zmede, ki so se velikokrat končale s prometnimi nesrečami. Statistika je v letih od 1945 do 1958 zabeležila zaskrbljujoč porast prometnih nesreč. Ko pa je bilo pričakovati, da se bodo zaradi porasta motornih vozil hude posledice nesreč še stopnjevale, je 1950 prišlo do razveseljive prelomnice: dasi je bilo to leto prometnih nesreč še vedno na pretek, jih je bilo manj, kot je marsikdo pričakoval, manj je bilo tudi smrtno ponesrečenih. In po letu 1959 število prometnih nesreč pada sorazmerno s porastom vozil.

Prometnih nesreč je kljub temu še vedno preveč. To vemo vsi, to vedo tudi svojci ponesrečenih, invalidi, otroci smrtno ponesrečenih šoferjev; prometne nesreče in posledice, ki jih nesreče stopnjujejo, pa so huda rana za vse naše gospodarstvo. Kar poglejmo: od 1959 do 1961 je bilo za več kot 101,5 milijona dinarjev škode, to pa so sredstva, s katerimi bi lahko zgradili in opremili vrsto objektov, ki jih industrija v našem okraju tako neizogibno potrebuje.

● MILE KAZNI NISO NAJBOLJŠE ZDRAVILO

Vsak dan lahko slišimo: šofer Janez Neprevidni je ob vozniško dovoljenje, ker je bilo ugotovljeno, da je vozil vinjen... šofer Janez Prehitri je povzročil težko nesrečo, zato bo šel sedet... šofer Janez Nevešči je na blagem ovinku podrl pešca in bil kaznovan... in tako naprej. Voznike doletijo kazni, ki mnogokrat niso hude. Zaradi tega ima šofer Janez Ušelzalas za seboj že pet večjih karambolov; če bi ga prvič primerno kaznovali, bi drugič (in tako po vrsti) pametneje vozil...

Toda ali bomo s kaznimi res preprečili nesreče? Ali je bolje zdraviti rane ali jih preprečevati? Stara resnica, ki velja zlasti za cestni promet.

Če že zdravimo, zdravimo pametno! Izločimo iz prometa vse nesposobne voznike. Nedvomno bomo s tem odstranili glavne povzročitelje nesreč in zmedo v cestnem prometu.

Vsekakor pa je boljši drugi način: voznike in vse, ki jih srečamo na cesti, vzgajajmo! Začnimo pri šolskih otrocih! Naučimo jih spoznavati nevarnost, ki na cesti lahko vsakogar doleti, takrat ko si najmanj misli, da je v nevarnosti. Povejmo otrokom vse o prometnih znakih in jih naučimo hoditi čez cesto! Naj hodijo samo tam, kjer je peščem dovoljeno... Kolesarji, vozniki vprežnih voz, upoštevajte navodila, ki veljajo za vsako cesto: spoštujte prometne znake! In...

...mopedisti, vozniki amaterji... Da, ni še vsak voznik, kdor zna krmariti. Dober voznik — takega sodobni promet tudi hoče — mora vedeti vse, prav vse, kar zna in ve poklicni voznik. Predvsem pa mora biti discipliniran. Poznati mora bonton na cesti... In...

...vsem, ki so na cesti, pešcem in voznikom: življenje ima prednost!

● Voznikov sopotnik je življenje.
● Življenje je sopotnik vsakogar izmed nas, bodisi da smo na cesti, bodisi kjerkoli. Če se že sami nočemo obvladati, naj nas vodi misel na sopotnika. Bodimo vedno z njim, kajti če ga izgubimo, izgubimo tudi sebe.

IVAN ZORAN

Zahvala miličnikom

5. januarja 1962 popoldne se je nemški časnikar WALTER CHRISTOFOLETTI vračal iz Ljubljane v Zagreb. Kakih 15 km pred Novim mestom je bila avtomobilska cesta čedalje bolj ledena, vožnjo pa je ovirala tudi megla. Nenadoma je Christofolettija sunek meglenega zastora tako presenetil, da je za hipec izgubil oblast nad krmilom. Avtomobil je zavil s cestišča, k sreči pa so se kolesa zarila v izpluženi sneg, [illegible] ltem ko je Nemec zdrknil kakih 20 metrov v globačo pod cesto.

»... Prej ko v 10 minutah so prišli na kraj nezgode Vaši sodelavci, ljudski miličniki Martin Boltez in Marijan Krštinc iz Novega mesta ter Ivan Mezgec in Franc Žalec iz Trebnjega. Pomagali so mi v nesreči in se takoj poslovili; komaj mi je uspelo, da sem jih prosil za imena.

Gospod načelnik! Izrazite, prosim, mojo zahvalo Vašim sodelavcem za izkazano pomoč! ..«

S poštovanjem, Walter Christofoletti
(Walter Christofoletti)

Tako je istega dne popoldne iz hotela Palace v Zagrebu pisal nemški časnikar Walter Christofoletti načelniku LM v Novem mestu in ga prosil, da se v njegovem imenu zahvali skromnim in požrtvovalnim ljudskim miličnikom.

Enoletna akcija telesne kulture

Jugoslovanske pionirske igre se letos nadaljujejo, njihovo središče pa naj bo v komuni, v stanovanjskih skupnostih, šolah, varstveno-vzgojnih ustanovah, telesnokulturnih organizacijah in zlasti v vrstah vseh naših pionirjev

Po podatkih za šolsko leto 1958-59 je pouk telesne vzgoje obiskovalo v Sloveniji 78,1 odst. učencev, na lastno pobudo pa se je s športom bavilo le kakih 20 odstotkov šolske mladine. Številke so točne, pa tudi porazne. Spričo naglega razvoja industrije in drugih gospodarskih dejavnosti imajo mnogi starši res kaj malo časa, da bi svoje otroke popeljali v naravo, v mestih pa tudi ni dovolj zelenih površin in primernih športnih objektov. Šole so prenatrpane z učenci, mladini pa primanjkuje svežega zraka in telesnega gibanja za svoj razvoj.

Prvi koraki...

Ta misel je vodila Zvezo prijateljev mladine, ko je predlagala, naj bi se Jugoslovanske pionirske igre 1962 nadaljevale. V naši republiki so se tej skupni akciji pridružile vse zainteresirane organizacije, predvsem pa Zveza za telesno kulturo Slovenije, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Svet za šolstvo LRS, Centralni komite LMS in drugi.

Jugoslovanske pionirske igre 1962 naj bi našle svoje mesto v komuni, stanovanjski skupnosti, v šoli, varstveno-vzgojnih ustanovah, telesnokulturnih organizacijah, še posebno pa v pionirski organizaciji. Okvirni program bo izdelal republiški odbor Jugoslovanskih pionirskih iger, akcijo pa naj bi začele in vodile okrajne in občinske zveze za telesno kulturo ter društva prijateljev mladine. Nujno je, da že zdaj mislimo na načrte in medsebojno sodelovanje vseh organizacij, ki jim je vodilo skrb za otroke. Ne smemo prezreti mladinske organizacije, Rdečega križa, JLA, tabornikov, strelcev, planincev, gasilcev, ribičev, Počitniške zveze, Ljudske tehnike, sindikatov, Socialistične zveze delovnega ljudstva in ostalih, kajti akcija bo uspešna le tedaj, če bomo v njej vsi sodelovali.

Kakšen namen ima akcija telesne kulture? Njena poglavitna naloga je, da odpravi nevarnost, ki grozi zdravju naših otrok. Le zdrav otrok se bo lahko razvil v dobrega državljana in samo tak državljan bo lahko koristil skupnosti. Sodobna telesna kultura naj postane vsakdanja življenjska potreba delovnih ljudi in celotne družbe. Ustanoviti moramo čimveč pionirskih športnih društev, zboljšati telesno vzgojo po šolah in vzgajati odrasle, da bodo pravilno pojmovali to dejavnost. Odpraviti moramo vse pomanjkljivosti, ki ovirajo razvoj telesne kulture, saj bi v Sloveniji potrebovali še najmanj 560 učiteljev in profesorjev telesne vzgoje, vrsto telovadnic itd. Komaj polovica vseh šol ima telovadnice, igrišča ima vsaka šesta šola, medtem ko na splošno ni športnih rekvizitov.

Vsa ta dejstva zahtevajo obširno družbeno prizadevnost, predvsem pa vsklajevanje naporov za pridobitev sredstev. Če bomo to dosegli, se bo telesna vzgoja nedvomno izboljšala, hkrati pa se ne bo treba več bati za zdravje mladine.

Zato naj bodo Jugoslovanske pionirske igre v letu 1962 prelomnica v nadaljnjem prizadevanju za telesno kulturo in razvedrilo otrok. Pomagajo naj vsi, ki jim je pri srcu njihovo zdravje in sreča in ki se zavedajo, da le telesno in umsko zdrav proizvajalec lahko uspešno uresničuje načrt socialistične izgradnje. Storimo vse, da bodo ustvarjeni trdni temelji za razvoj take telesne kulture, ki bo dostojna socialistične družbe! -šf

Uspešno tekmovanje črnomaljskih strelcev

V počastitev dneva JLA je črnomaljska strelska družina organizirala pokalno moštveno tekmovanje z zračno puško. Tekmovanje je izredno dobro uspelo, saj se ga je udeležilo kar 25 moštev. Vsako moštvo je štelo po štiri tekmovalce.

Zelo lep pokal – darilo črnomaljskega garnizona JLA – si je priborila prva ekipa DPD Svobode – Kanižarica, drugo mesto je zasedla ekipa BEGRADA, tretja je bila druga ekipa DPD SVOBODE – Kanižarica, četrta VAJENIŠKA ŠOLA in peta I. moštvo JLA. Ugodno je presenetila najboljša pionirska ekipa, ki se je uvrstila na 14. mesto.

Pri posameznikih so zasedli vseh prvih pet mest rudarji iz Kanižarice, in sicer 1. Sandor Levai – 91 krogov, 2. Tone Jankovič – 87 krogov, 3. Jože Macele – 82 krogov, 4. Janko Šiljac – 82 krogov in 5. Franci Klevišar – 81 krogov. Od pionirjev je bil najboljši Jože Seperovič s 65 krogi, slede pa mu Drago Satošek – 60, Viktor Lazar – 55, Zvone Hutar – 55 in Stane Rožmarin – 54 krogov. -pb-

Kaj je z nagrado TT?

Po zmagi Dolenjskega lista v TT-jevem tekmovanju »Bralci in poslušalci napovedujejo 1, 0, 2« nam še sedaj ni znano, kakšna bo nagrada TT. Prvotno je bilo rečeno, da bo nagrada prehoden pokal ali kolektivna nagrada, sedaj pa TT omenja le to, da bo eden od članov zmagovalne ekipe Dolenjskega lista nagrajen. V novoletni številki TT je bilo rečeno, da bodo odločitev objavili v številki tega tedna, toda sedaj so odločitev spet odložili za teden dni.

Prav bi bilo, da bi TT dodelil res kolektivno nagrado, saj je k zmagi prispevalo veliko napovedovalcev in ne samo ušti, ki bi ga določil žreb. fm

Uspelo okrajno prvenstvo

Okrajno prvenstvo v namiznem tenisu za sezono 1961-1962 so preteklo nedeljo prvič priredili v Brežicah, v telovadnici Trgovske šole. Udeležba je bila nepričakovana velika, saj je samo v članski konkurenci – med posamezniki – nastopilo nič manj kot 37 tekmovalcev. Letos so tekmovali v vseh kategorijah (tudi v ženskih) – posamezniki in dvojice, zato se je tekmovanje zavleklo. Čeprav so prvenstvo igrali na 3 mizah skoraj polnih osem ur, do odhoda avtobusa za Novo mesto niso mogli dokončati tekmovanja. Ker je v treh preostalih finalnih srečanjih nastopajo le tekmovalci in tekmovalke iz novomeškega Partizana, je turnirsko vodstvo sklenilo, da se ti dvoboji odigrajo dan kasneje v Novem mestu (o rezultatih teh dvobojev poročamo posebej).

Razveseljivo je, da so se prvenstva skoraj množično udeležila društva Partizan iz Spodnjega Posavja (Videm-Krško, Senovo, Leskovec, Brežice itd.) žal pa ni bilo nobenega predstavnika Bele krajine, čeprav nam je znano, da namizni tenis gojijo tudi tam (Črnomelj, Metlika, Gradac, Semič). Po pričakovanju so se najbolj odrezali predstavniki novomeške občine, ki so pobrali vsa prva in druga mesta ter večino tretjih mest. Odnesli so 5 pokalov in 17 diplom, ki jih je pripravila Komisija za namizni tenis pri Okrajni zvezi za telesno kulturo.

V članski konkurenci je lanski prvak Jože Turk ponovno osvojil naslov okrajnega prvaka in pokal OZTK, toda tokrat le z največjo težavo. Le malo je manjkalo, da mu ni že v polfinalu prekrižal račune Miro Berger, katerega je premagal komaj s 3:2. Tudi finalni dvoboj s pionirjem Somrakom ni bil nič manj zanimiv in napet. Turk je le zaradi večje izkušenosti zmagal z najtesnejšim rezultatom 3:2!

Enaka situacija je bila tudi v mladinski konkurenci. Spet sta se srečala Turk in Somrak, tu pa je Turk zmagal z 2:0. V ženski konkurenci je bila dvakrat prva (pri članicah in mladinkah) Irena Mikec, Turkova pa je bila obakrat druga.

Končni vrstni red v posameznih kategorijah:

Člani: 1. Jože TURK (PNM), 2. Marijan Somrak (PNM), 3. Miro Berger (PNM), 4. Pavle Uhl (PNM), 5. Franc Mikec (PNM), 6. Peter Cesar (Krško), 7. Marijan Naraglav (Krško), 8. Rok Gunde (PNM), 9. Tine Molan (Senovo), 10. Janez Strubelj (Brežice) itd.

Članice: 1. Irena MIKEC (PNM), 2. Majda Turk (PNM), 3. Jožica Zupančič (Senovo), 4. Sonja Arh (Leskovec), 5. Margareta Slivšek (Senovo), 6. Božena Češnovar (Brežice) itd.

Mladinci: 1. Jože TURK (PNM), 2. Marijan Somrak (PNM), 3. Rok Gunde (PNM), 4. Miro Berger (PNM), 5. Peter Cesar (Krško), 6. Zvone Lapuh (Brežice), 7. Matija Colarič (Krško), 8. Pavlin (Kr.) itd.

Mladinke: 1. Irena MIKEC (PNM), 2. Majda Turk (PNM), 3. Sonja Arh (Leskovec), 4. Margareta Slivšek (Senovo) itd.

Pionirji: 1. – 2. Marijan Somrak in Rok Gunde (PNM), 3. Matija Colarič (Videm-Krško), 4. Mitja Preskar (Krško) itd.

ČLANI – dvojice: 1.–2. Berger – Turk (PNM) in Somrak – Naraglav (PNM-Kr.), 3.–4. I. Mikec – F. Mikec (PNM) in Uhl – Gunde (PNM) itd.

Ženske dvojice: 1. Irena Mikec – Majda Turk (PNM), 2. Slivšek – Zupančič (Senovo), 3. Arh – Češnovar (Lesk.Br.);

Mladinci–dvojice: 1.–2. Turk – Berger (PNM) in Somrak – Gunde (PNM), 3.–4. Cesar – Pavlin (Krško) in Preskar – Colarič (Krško)

Mešane dvojice: 1.–2. Jože in Majda Turk (PNM) ter Irena in Franc Mikec (PNM), 3.–4. Zelič – Zupančič (Senovo) in Gabrič – Slivšek (Senovo). fm

Presenečenje: Gunde-Somrak 2:0!

S tremi odloženimi finalnimi dvoboji je bilo pretekli teden v Novem mestu zaključeno okrajno prvenstvo v namiznem tenisu. Največje presenečenje je pripravil Rok Gunde, ki je v finalnem dvoboju premagal pionirja »večno drugega« Somraka.

Presenetljiva je tudi zmaga mešane dvojice – Irene in Franca Mikca nad favorizirano dvojico Majdo in Jožetom Turkom. Z zmago 2:0 sta osvojila naslov okrajnih prvakov.

V tekmovanju mladinskih dvojic sta Turk in Berger slavila že drugo zmago, ko sta premagala Somraka in Gundeja z 2:0. Dodati moramo namreč, da sta Turk in Berger že v Brežicah v tekmovanju moških dvojic, v finalu premagala Somraka in Naraglava z 2:0.

ZDAJ JE V SLOVENIJI KOMAJ 40 ŠAHOVSKIH KLUBOV

Po štiriletnem presledku je bil v nedeljo občni zbor Šahovske zveze Slovenije. Ugotovljeno je bilo, da je zveza v zadnjih letih posvetila veliko pozornost organizaciji raznih velikih turnirjev, pri tem pa je premalo skrbela za razvoj šaha v Sloveniji. Število registriranih osnovnih šahovskih organizacij in igralcev je v Sloveniji močno padlo, tako da imamo sedaj samo 40 šahovskih klubov in 1541 registriranih šahistov. Sprejet je bil sklep, da bodo slovenskemu šahu v bodoče posvetili vso pozornost. Važen je tudi sklep, da se šahovska zveza Slovenije priključi zvezi organizacij za telesno kulturo Slovenije. V bodoče se bo poleg Izvršnega odbora sestajal vsake tri mesece tudi centralni odbor Šahovske zveze Slovenije, ki je sestavljen iz članov Izvršnega odbora in predstavnikov vseh okrajnih šahovskih zvez. Občni zbor je bil zelo ploden. Trajal je skoraj osem ur, kar kaže, kako temeljito je bil položen obračun dela in kako široko so zahtevali delegati pojasnila o delu zveze.

Društveno brzopotezno prvenstvo za december sta v Novem mestu osvojila Gajski in Skerlj z 11 točkami od 14 možnih. Sledi jima Picek z 10,5, nato Sitar 10, Fink 9,5, Kranjc in Tisu 8,5, Picek Marko 8, Potrč 7 itd.

Jutri se prične prvenstvo Novega mesta, ki je bilo iz raznih tehničnih razlogov že večkrat odloženo. Prijave so v glavnem že pobrane, vendar se na dan otvoritve še lahko prijavijo vsi, ki želijo na turnirju igrati. Turnir bo v prostorih mladinskega kluba v Novem mestu. Otvoritev turnirja in žrebanje ob 19. uri.

V soboto in nedeljo ali pa naslednji teden bo šahovsko društvo Novo mesto v Domžalah ali v Kopru nastopilo na polfinalnem moštvenem prvenstvu Slovenije, kjer se bo srečalo z ekipami Domžal, Kopra in Celja. Novomeško ekipo bodo sestavljali dr. Golež, Radovanovič, Jure Picek, Gajski, Skerlj, Sitar, Fink, Jenko, Penko in še nekateri drugi. Ekipa bo sestavljena na dan otvoritve mestnega prvenstva.

Slavko Sitar

ŠAH V KRMELJU

V počastitev dneva republike je šahovska sekcija pri DPD »Svoboda« v Krmelju priredila brzoturnir, katerega se je udeležilo 21 igralcev. Ti so bili razdeljeni v dve skupini, in sicer: 10 članov in 11 pionirjev. Po zanimivih borbah, pri katerih ni manjkalo presenečenj, so bili doseženi naslednji rezultati:

Člani: 1. Drago Papež – 7 točk, 2. Boris Debelak – 6,5, 3. in 4. Alfonz Stangl in Anton Žvar – 6, 5. in 6. Ivan Lukek in Srečko Lužar – 5, 7. Milan Papež – 3,5 točke

Pionirji: 1. in 2. Železnik in Logar – 9 točk, 3. C. Gorenc – 8, 4. D. Perhaj – 7, 5. in 6. Andrej Božič in M. Hočevar, 7. B. Debelak – 4, 8. I. Perhaj – 3 točke itd. B. D.

Pionirski brzoturnir v Krmelju

Pretekli teden so pionirji tržiške osemletke odigrali brzoturnir, ki ga je organizirala šahovska sekcija krmeljske »Svobode«. Udeležilo se ga je 14 šahistov. Po zanimivih borbah so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Jože Markovič 14 točk, 2. Srečko Pirc 11,5, 3. Ciril Logar 9,5, 4. in 5. Ivo Perhaj in Drago Perhaj 9, 6. Ciril Gorenc 8,5, 7. J. Železnik 7 točk itd. Pet prvoplasiranih je prejelo diplome. D. B.

Šah na Grmu

V nedeljo, 24. decembra, je bil odigran šahovski dvoboj med ekipama Šmihela in kmetijske srednje šole na Grmu. V vsaki ekipi je igralo po šest šahistov. Zmagal je Grm z rezultatom 3,5:2,5. Povratni dvoboj bo 6. marca.

Taborniki - prijatelji narave

Z letnega zbora taborniškega odreda MATIJA GUBEC v Brežicah

Eno zadnjih nedelj so se zbrali v veliki dvorani Doma JLA taborniki odreda »Matija Gubec« iz Brežic in pregledali delo preteklega leta. Zanimivo je bilo delo skupščine, saj so jo taborniki sami organizirali in vodili. Odred obstaja štiri leta in je dosegel vidne in zadovoljive uspehe. Med drugim so se taborniki udeležili lanskega tekmovanja v mnogoboju in čebelice voda Rdeče jagode so postale okrajne prvakinje ter so na republiškem prvenstvu osvojile 3. mesto. Če upoštevamo množičnost in kvalitetno tekmovanje, je doseženi uspeh lepo priznanje najmlajšim Brežičankam.

Sproščenost in veselje: odlika na taborjenju ob Bohinjskem jezeru

Člani odreda so se s tremi ekipami udeležili pohoda ob žici okupirane Ljubljane. S taborniške mladinske delovne brigade so se vrnili brežiški tabornik kot udarniki, sodelovali so tudi v mladinski brigadi v Brežicah. Obžalovali so, da niso mogli na pohod v Titovo Užice (po krivdi višjih taborniških organizacij). Za letošnji občinski praznik so organizirali razstavo o svojem delu, ki je bila odprta vse do skupščine.

Brežiški taborniki so poleti taborili ob Bohinjskem jezeru. Kopanje, hoja po planinah in igre v skupnosti tabora so doživetja, ki jih ne bodo pozabili. Res, lepo je bilo.

Udeleženci skupščine so bili presenečeni nad delovnimi poročili vodov posameznih družin. Kako prisrčno in ponosno so opisovali svoje delo in doživljanje pri izletih in skupnem delu. Lepo je, da niso pozabili, da so otroci naše socialistične skupnosti da so nosilci bodočih generacij. Pridno učenje in marljivo delo v taborniški organizaciji pa so kažpoti za lepšo bodočnost.

Starešina Zveze tabornikov Slovenije Sergej Vošnjak čestita mladim Brežičankam za 3. mesto na republiškem mnogoboju

Za taborjenja sta prispevala Zavod za socialno zavarovanje in Društvo prijateljev mladine. Od drugih podjetij in ustanov niso prejeli podpor, še teže pa jo bodo dobili v prihodnje, saj še družbene organizacije nimajo zanje razumevanja: na občni zbor niso poslale svojih zastopnikov, čeravno so bili vabljeni. Taki odnosi so nezdravi in je nujno, da se čimprej spremenijo. Tabornikom je treba nuditi, če že ne materialno, vsaj moralno podporo!

Po izvolitvi novega vodstva so sprejeli sklepe za bodoče delo. Ustanovili bodo nove sekcije in v organizacijo pritegnili še starše članov, udeležili se bodo okrajnih akcij in tekmovanja v mnogoboju, organizirali taborjenje in še kaj drugega za poživitev dela v organizaciji.

Ob zaključku so sprožili vprašanje nerednosti na taborjenjih. Po Brežicah so »mamice« širile razne govorice, na sestanku pa jih ni bilo, da bi javno povedale, kaj jim ni prav. Brežiškim tabornikom želimo še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu!

Iz Globokega pišejo

Za postavitev ograje okoli šolskega poslopja smo namenili Globočani izkupiček novoletne prireditve, ki jo je šolski odbor priredil s sodelovanjem prebivalcev.

Okoli televizorja v šoli, ki so ga kupile lani družbene organizacije in šola s pomočjo rudnika Globoko, se vsak večer zbira staro in mlado. Gledamo programe in ko se zamislimo nazaj v čas, ko televizorja še ni bilo, ugotavljamo, da je bilo takrat močno pusto v Globokem.

Klubski prostor bomo uredili v Zadružnem domu v mali dvorani. Treba bo najti nekaj sredstev za nakup opreme, za postavitev peči in za zavese Ko bo klubski prostor urejen, se bosta iz šole preselila vanj televizor in knjižnica.

Ureditev javne razsvetljave pripravlja elektrifikacijski odbor, ki pripravlja tudi načrte. Nekaj sredstev je ostalo od elektrifikacije vasi, ko smo kupili potreben material ceneje, nekaj bomo prispevali sami in družbene organizacije, nekaj sredstev pa bo, kot upamo, priteklo tudi od drugod.

Z učitelji naše osemletke smo zelo zadovoljni, saj sodelujejo v vseh proslavah v vseh krajevnih akcijah, organizirajo, pomagajo in svetujejo. Zavedajo se, da bi marsikatero nalogo brez njihove pomoči težko speljali, zato smo jim nadvse hvaležni.

Moški oktet v Globokem uspešno nastopa na vseh prireditvah. Tudi Prosvetno društvo in dramska sekcija ne zaostajata. Mladi igralci pripravljajo sodobno igro. Ni sreče na upanje, starejši bodo najbrž uprizorili Sveti plamen, dramska sekcija šolske mladine pa pripravlja igro Izlet.

Rudnik Globoko je izpolnil letni plan s 101,4 odst. Ko ne bi zmrzal v zadnjih dneh lanskega leta preprečila dela v pralnici peska, bi bil plan bolj presežen. Realizacija je dosegla 124 milijonov dinarjev, nakopali so 46.600 ton peska in gline. Storilnost se je lani povečala, saj so v letu 1960 nakopali pri enakem številu zaposlenih 4.700 ton manj gline in peska.

Tudi vdove padlih borcev in aktivistov iz Novega mesta so lani dostojno počastile 20. obletnico revolucije. Konec novembra so obiskale spomenik padlim v Vavti vasi in s skromno žalno slovesnostjo počastile njihov spomin ter položile venec. Po slovesnosti so si ogledale pokopališki zid, ob katerem je okupator streljal talce, nazaj grede pa so položile cvetje tudi na spomenik padlim v Dolenji Straži. Na sliki: vdove padlih ob spomeniku v Vavti vasi. Foto: Mira Jovanovič

V Artičah je novo

Novoletno jelko smo praznovali nad vse slovesno. Preko 500 šolskih in izvenšolskih otrok se je zbralo v prosvetni dvorani, kjer jim je spregovoril dedek Mraz in vsakega posebej obdaril s slaščicami. Osemletki je dedek Mraz podaril lepo kolektivno darilo — episkop.

Krajevna organizacija Socialistične zveze je s pomočjo elektrifikacijskega odbora malo pred novim letom v Dečnem selu uredila javno razsvetljavo. 7 luči odtlej razsvetljuje cesto, med njimi bosta prav kmalu dve živosrebrni. Vse skupaj je veljalo 250 tisočakov, nekaj sredstev je prispeval Elektro, nekaj prebivalci s samoprispevkom, nekaj pa tudi krajevna organizacija SZDL.

Sredstva za novoletno jelko so domiselni in delovni Artičani dobili v precejšnji meri s svojo pridnostjo. Šolska mladina in pionirji iz osemletke ter člani šolske zadruge Lastovka so izdali lani v 400 izvodih Almanah v počastitev 20. obletnice ljudske revolucije. Z Almanahom so si pridobili II. nagrado na Jugoslovanskih pionirskih igrah (denarni znesek), približno 40 tisoč dinarjev so nabrali pionirji v zbirki na vasi, 50 tisoč dinarjev je prispevala Tovarna papirja Videm – Krško, ker dela v kolektivu precej Artičanov, nekaj so pridali še na občini in novoletna jelka je bila nad vse bogata.

Bizeljčani si sami popravljajo cesto

Krajevna organizacija SZDL je imela 13. decembra sejo, na kateri so ugotovili velik napredek komunalne dejavnosti. Napredek je bil dosežen zaradi sodelovanja ljudi v delovnih akcijah. SZDL je organizirala gradnjo ceste Stara vas — Dramlje — Vitna vas. 600 tisoč dinarjev, ki jih je v ta namen dodelila občina, pa ne bi zadoščalo niti za začetna dela. Toda tudi ta znesek so ljudje hvaležno sprejeli. Prijeli so za orodje in iz starega kolovoza zgradili 2500 metrov dolgo cesto. Vrednost prostovoljnih del znaša preko 5 milijonov dinarjev. Ljudje so sklenili, da bodo začeli graditi cesto proti Pišecam. Naj še omenimo delovni uspeh, ki so ga tamkajšnji vaščani dosegli pri gradnji ceste Bizeljsko — Drenovec. Občina je prispevala samo material, ljudje pa so vse ostalo opravili prostovoljno.

Zadružni svet kmetijske zadruge je sklenil prihodnje leto prerigolati 35 hektarov zemljišč za nove vinograde.

D. K.

Kapele pri Brežicah

Tudi na Kapele dedek Mraz ni pozabil. Pionirji osnovne šole so na Silvestrovo popoldne priredili novoletno jelko za vse prebivalce ter jim za slovo od starega leta zapeli, deklamirali in v treh prizorčkih pokazali, kaj vse so se naučili za ta praznik. V šoli pa so jih po prireditvi čakali malica in darila dedka Mraza.

Razveseljivo za Kapele je, da so dvorano skoraj napolnili starejši ljudje, mamice pa so prinesle in pripeljale s seboj tudi cicibane, ki so ob pogledu na dedka Mraza, palčka, medveda, zajčka, srnice in snežinke veselo vzklikali in se nasmejali. Tako so kapelski pionirji razveselili svojce in malčke, mladinci pa so z igranjem na harmonike prijetno izpolnili čas odmorov in dopolnili program.

Zvečer je v domu gasilska godba iz Kapel priredila silvestrovanje. D. V.

V decembru sta bili osnovani dve novi osnovni organizaciji ZK v podjetjih: v Vinski kleti in Invalidskem podjetju.

*

Gasilski podčastniki

Občinska gasilska zveza je 17. decembra sklicala zbor gasilskih podčastnikov, na katerem so obravnavali operativne požarnovarnostne ukrepe. S pomočjo makete naselja je 28 podčastnikov pokazalo svoje znanje. Posebna komisija, ki je bila sestavljena iz častnikov, je njihovo znanje ugodno ocenila.

Gasilsko društvo v Sevnici je organiziralo v decembru plesne vaje za člane društva. Vendar so se za vaje navdušili tudi mladinci, ki niso člani. Plesne vaje, ki so v dvorani gasilskega doma, obiskuje 130 mladincev, poučuje pa Franc Deželjak iz Ljubljane.

● ALKOHOL je smrtni sovražnik varnosti in reda na cestah!

Če piješ, ne vozi — č voziš, ne pij alkohola!

Brodaričevi mami v spomin

22. decembra lanskega leta je prenehalo biti srce Brodaričeve mame iz Rosalnic, matere treh partizanov, od katerih je Janko zaradi svojih junaštev postal narodni heroj.

Marija Brodarič se je rodila 13. decembra 1882 v Rosalnicah. Težko je bilo njeno življenje, kakor je bilo takrat težko življenje vseh malih ljudi v Beli krajini. Brodaričeva družina je bila številna, a imeli so le majhno posestvo. Občutili so krivice, ki so jih prinašale nepravilne družbene razmere.

Takoj v začetku revolucije se je družina pridružila NOB in 1942. leta so se sinovi že aktivno borili v partizanskih vrstah. Italijani so se kruto maščevali: Brodaričevo domačijo so julija 1942 do tal upepelili, a mamo s hčerko in možem odpeljali v internacijo na Rab in pozneje v Gonars. Čeprav je bila Brodaričeva mati takrat že starejša, je prenesla težke dni v internaciji in tudi po vrnitvi iz internacije aktivno sodelovala v AFŽ; bila je zelo delovna.

23. decembra, v hladnem zimskem dnevu, so jo pospremili na njeni zadnji poti številni znanci, prijatelji in sorodniki. Ob odprtem grobu je spregovoril o vrlinah in liku Brodaričeve mame tov. Anton Vergot in se v imenu organizacije Zveze borcev in ostalih poslovil od nje.

Občinski sindikalni svet: več aktivnega dela komisij

Pred nedavnim je bilo zasedanje plenuma občinskega sindikalnega sveta v Brežicah. — Prisotni so razpravljali o realizaciji polletnega plana in o pravilnikih čistega in osebnega dohodka.

Omenjeno je bilo, da je plan izpolnjen, le investicije so bile nekoliko prekoračene. Letos je bilo opaziti tudi močan porast v kmetijstvu, tako v družbenem kot privatnem sektorju. Največ sredstev je bilo vloženih v kmetijstvo in obratna sredstva. Osebni dohodki so se povečali za 34 odst. v primerjavi z lanskim letom, produktivnost je narasla za 24 odst., delovne sile pa je bilo le 5 odstotkov več kot lani.

Ugotovljeno je bilo, da je kljub porastu produktivnost še premajhna in da bodo morala podjetja spremeniti odnose v kolektivu, če hočemo, da se bo produktivnost zvečala.

Pravilniki so v gospodarskih organizacijah sprejeti, razen v nekaj manjših. Pri tem ni bilo opaziti nepravilnosti, očitali bi jim morda lahko le to, da so nove pravilnike delali na podlagi starih tarifnih pravilnikov. Poudarjeno je bilo tudi, da je treba več pozornosti posvetiti izobrazbi delavcev.

Ponekod podcenjujejo vlogo sindikata v podjetju in bi vodilni uslužbenci morali bolj skrbeti za potrebe članov kolektiva. Zbor proizvajalcev je bil do nedavnega precej neaktiven, v zadnjem času pa je zaživel, ko je šlo za razpravo o pravilnikih. Zaželeno je, da bi v prihodnje plenum ObSS sklicali skupaj z zborom proizvajalcev.

Zbor proizvajalcev je poslal kolektivom naslednja priporočila:

kmetijska zadruga Bizeljsko naj popravi postavke, in sicer najnižje in najvišje, saj se gibljejo plače od 11.000 do 36.000 din. Vskladiti je treba nesorazmerja pri poslovodjih trgovske mreže, razen tega pa morajo manjša podjetja — pavšaliści skrbeti tudi za porast podjetja; ne pa samo za porast osebnih dohodkov.

Plenum je prišel do zaključka, da bi se moral večkrat sestati, in ne samo enkrat v letu. Treba je poživiti delo komisij; ki doslej sploh niso bile aktivne, razen komisije za varnost

Priprave »PIONIRJA« za republiško ligo

Obiskali smo naše najboljše kegljače, ki se pripravljajo za republiško ligo v začetku januarja. To največje kegljaško tekmovanje bo zbralo dvajset najboljših ekip iz vse Slovenije. Med njimi bosta zastopala Dolenjsko ekipi okrajnega prvaka Pionirja iz Novega mesta in Razlaga iz Brežic.

Pionir bo v tem tekmovanju nastopil že tretjič zaporedoma. Lansko leto je zasedel med dvajsetimi trinajsto mesto, kar je vsekakor uspeh za ekipo, ki nima dvo- ali štiristeznega kegljišča. S to uvrstitvijo je bil omogočen vstop v republiško ligo še enemu predstavniku Dolenjske.

Že dober mesec tečejo priprave kegljačev Pionirja, da v republiški ligi ponovno osvoje 13. ali 14. mesto. Pripravlja se dvanajst igralcev, ki redno mečejo enkrat na teden po 200 lučajev. Seveda je to premalo, saj vemo, da trenirajo ostale ekipe, ki imajo večja kegljišča, trikrat na teden. Pionirju to ni mogoče, ker ima samo eno stezo. Dosedaj je največ pokazal Jože Mrzlak, saj je dosegel odlične rezultate 860 in 874 kegljev, tretjič pa 802. Seveda moramo upoštevati, da so ti rezultati doseženi na enosteznem kegljišču, na štiristeznem bi bili za štirideset kegljev slabši. Mrzlak je s temi rezultati pokazal, da je še vedno naš najboljši kegljač. — Solidno formo sta pokazala tudi Rodič in Hren. Rodič je dosegel 832 kegljev, Hren pa 807, 807 in 834 kegljev.

Tudi novinec Šajevec je na republiškem prvenstvu v borbenih igrah pokazal lepo igro in so ga zato vključili v ekipo za 200 lučajev; dosegel je 770 in 808 kegljev, medtem ko so podrli: Vesel 786 in 816, Vukšinič 762 in 813, Juntez 769, 780 in 787 ter Barbič 777 kegljev.

Škoda je, da stalna člana ekipe Legiša in Filipčič zaradi službe ne moreta trenirati. — Ekipa Pionirja je poskušala, da bi vsaj eno trening tekmo odigrala na štiristeznem kegljišču, vendar so vsa kegljišča zasedena. Želimo ji, da bi v republiški ligi čim lepše zastopala kegljače. (en)

OBVESTILO BRALCEM IN SODELAVCEM

Za današnjo številko se je v 14 dnevih nabralo toliko dopisov iz raznih krajev, da je bilo zanje v novih komunskih glasilih premalo prostora. Odstopili smo jim še to stran, neobjavljeni prispevki pa pridejo na vrsto prihodnji teden.

UREDNIŠTVO LISTA

Počitniška zveza - mladinski turizem

Okrajni skupščini Počitniške zveze, ki je bila v nedeljo dopoldne v Novem mestu, so prisostvovali delegati družin iz vsega okraja. Že uvodno predsednikovo poročilo je ugotovilo, da je bilo leto 1961 tudi za to organizacijo zelo uspešno; za največji uspeh nedvomno lahko štejejo porast članstva, ki se je od lanske skupščine skoraj potrojilo. Seveda je to rezultat boljšega dela družin, skrbi okrajnega odbora Počitniške zveze (oziroma predsednika) za ustanavljanje družin povsod tam, kjer se zbira in dela mladina, in tudi rezultat vedno večjega zanimanja ljudi za organizacijo. Če šteje zdaj Počitniška zveza le 520 članov, jih bo morala na prihodnji skupščini že čez tisoč. Ker pa bo tolikšno organizacijo težko voditi iz centra, bo treba misliti na ustanavljanje občinskih odborov Počitniške zveze, ki bodo med drugim skrbeli tudi za pomoč družinam. Skupščina se je nato zavzela za povečanje članstva iz vrst delavske in kmečke mladine, srednješolce pa bodo morali včlaniti že v nižjih letnikih.

Ker so naloge Počitniške zveze sorodne ciljem podobnih organizacij (Zveze tabornikov, Planinske zveze itd.), bo potrebno sodelovanje, zlasti kar zadeva letovanja, pohode in izlete. Spodbudno je sodelovanje družin iz podjetij s Počitniško zvezo v drugih republikah. Navsezadnje to le potrjuje mnenje, da domovina ni samo bivališče, torej okolica domačega kraja, ampak vsa država. »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil!« je samo eno med številnimi gesli Počitniške zveze, saj je njena naloga razvijati in utrjevati tovarištvo med vsemi narodi, ki živijo znotraj in zunaj meja domovine.

Počitniška zveza je torej mladinski turizem, ki ga je treba nenehno gojiti in krepiti. Potrebna bo pomoč družbenih in političnih organizacij ter ustanov. Počitniška zveza pa bo morala prispevati svoj delež pri vsestranski vzgoji mladih ljudi. Zato bo organizacija najprej vzgojila dober vodilni kader in poiskala take oblike dela, da bodo vabljive za vse, ki so že njeni člani, in za tiste, ki bodo to šele postali.

Na koncu je bil izvoljen nov odbor, za njegovega predsednika pa Tone Šega. -iz

Novomeška kronika

■ **Prva dva dni po novem letu** ni bilo med v Novem mestu ničesar kupiti, kajti vse trgovine, tekstilne in prehrambene, so bile naenkrat zaradi inventure zaprte. Ko bi podjetja vsaj v časopisih objavila, da bodo trgovine zaprte, bi ne bilo med gospodinjami takega negodovanja. Mnogi so ostali brez najnujnejših potrebščin, ker so se zanašali, da bo vsaj ena trgovina vsake stroke odprta.

■ **Skoraj po vseh stranskih mestnih ulicah** se otroci sankajo in smučajo, tako da so ceste popolnoma gladke. Starejši ljudje s sploh ne upajo iz hiš. Ne glede na to pa je tako sankanje, ki se konča na glavni in močno prometni cesti (na primer od vrtca na Ljubljanski cesti ali z Grma na Partizanski ulici) smrtno nevarno. Če bi bile ulice in ceste močno posipane s peskom, tako kot je glavna cesta od grmske šole, bi sankanje mimogrede odpadlo, tako pa...

■ **Na Glavnem trgu** št. 2 še vedno visi plakat, ki vabi mladino na novoletne prireditve. Pa smo že sredi januarja...

■ **Mestna ljudska knjižnica** je pred nedavnim prenehala izposojevati knjige, ker bo vse na novo inventarizirala in uredila na sodobnejši način. Tudi prostore, kjer bo poslej knjižnica (v bivši pošti), preurejajo. Ko bodo dela končana in bo knjižnica začela poslovati, bo ena najsodobnejših te vrste.

■ **Živilski trg** je bil 8. januarja menda zaradi precejšnjega mraza zelo slabo založen. Naprodaj so bila poleg raznih semen: jajca po 40 din, čebula po 120 din, fižol po 120 din, jabolka po 50 din, zelje v glavah po 50 din, suhe hruške po 80 din. Pogrešali smo korenja, petršilja in solate. Razen živil so prodajali tudi pletenine in otroško konfekcijo.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodile so: Jožica Jalovec iz Naselja Majde Šilc 3 — dečka, Majda Rodič iz Cankarjeve 3 — dečka in Mihaela Matoh iz Paderšičeve 3 — dečka. Poročili so se: Alojz Zoran, strojni tehnik iz Šmarjete, in Marija Mehle, uslužbenka iz Slakove -; Franc Dolmovič, čevljarski pomočnik z Brega 15, in Rozalija Vovko, delavka s Ceste komandanta Staneta 3. Utonil je Franc Hočevar, radiomehanik iz Naselja Majde Šilc 9, star 33 let.

ROJENICE SO ZAČELE LETO 1962 S FANTKOMA...

Deset minut čez polnoč, torej že 1. januarja 1962, je zavekal v novomeški porodnišnici najmlajši državljan novomeškega okraja: prvi otrok Marije Brulc iz Lutrškega sela 8 pri Otočcu, fantek, težak 3200 gramov in 53 cm dolg. »Fantka smo želeli, Slavko bo...« nam je srečna in nasmejana povedala mlada mamica v torek opoldne, ko smo jo obiskali in voščili njej, otročičku in dežurnemu kolektivu porodnišnice veselo, zdravja polno novo leto 1962. Doma so se z njo še šalili, ko se je v nedeljo, 31. decembra, ob 19. uri odpravila z avtobusom v novomeški materinski dom: »Le glej, morda boš pa prva rodila v novem letu...« Pa je res: že 10 minut čez polnoč ji je dežurna babica Justi Uhan pomagala, da se je vse srečno izteklo...

Drugi porod so imeli v Novem mestu 1. januarja ob šestih zjutraj: Albina Kastelic iz Gor. Selc pri Dobrniču je podarila življenje deklici, v torek ob 13. uri pa je bilo na ginekološkem oddelku že 8 porodov. Zadnja je lani rodila Francka Mavsar iz Vrtače pri Semiču: dečka ob 18.40. Vseh porodov je bilo lani v novomeški porodnišnici 1604; kar 28-krat so se rodili dvojčki, enkrat pa celo trojčki. Rojenih je bilo torej 1634 otrok, od teh 837 dečkov in 797 deklic.

● **V brežiški porodnišnici** pa je na novega leta dan zjutraj ob 3.30 prijokal na svet sinko Marije Dimič iz Pišec 76, uslužbenke rudnika Globoko. Težak je bil 3300 gramov. Na novega leta dan so zabeležili v Brežicah še en porod; tudi tokrat je bil fantek. — Lani je bilo v brežiški porodnišnici 617 porodov, imeli so 13-krat tudi dvojčke.

Mladim mamicam smo poslali čestitke, prva dojenčka pa sta dobila tudi hranilni knjižici z začetno vlogo 3000 dinarjev.

Naj jim bo življenje srečno in dolgo! Sreče, zdravja in zadovoljstva pa želimo tudi kolektivom zdravnikov, babic, sester in negovalk v naših porodnišnicah! Težko in naporno delo imajo, iskrena hvaležnost tisočev družin pa je nagrada za njihovo požrtvovalnost!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 11. jan.: **Gregor**
Petek, 12. jan.: **Tatjana**
Sobota, 13. jan.: **Veronika**
Nedelja, 14. jan., **Srečko**
Ponedeljek, 15. jan.: **Pavel**
Torek, 16. jan.: **Tomislav**
Sreda, 17. jan.: **Anton**

KINO

Crnomelj: 12. in 14. januarja ameriški barvni film »Skozi planine divjega zapada«, 16. in 17. januarja francosko-nemški film »Napoleonov oficir«.

Dol. Toplice: 13. in 14. januarja ameriški film »Dan, ko so delili otroke«.

Kostanjevica: 14. jan. ameriški film »Mož s tisoč obrazi«.

Metlika: 13. in 14. januarja angleški film »Obtožujem«, 17. januarja angleški film »Mata Hari«.

Novo mesto »Krka«: od 12. do 15. januarja italijanski barvni film »Orientalke«, od 16. do 18. januarja ameriški film »Sredi noči«.

Trebnje: 13. in 14. januarja ameriški barvni film »Zbogom, orožje«. Predstava v soboto ob 19 in v nedeljo ob 14, 16 in 18.30. — 17. januarja romunski film »Napačna zveza«. Predstava v sredo ob 19. uri.

MALI OGLASI

PRODAM kredenco, sobno pohištvo s tridelnimi omarami. Romih, Kettejev drevored 39.

PRODAM lepega leto dni starega psa ovčarja, Hrovat, Irča vas 53, Šmihel.

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejme takoj zaposlena družina brez majhnih otrok. Plačam dobro, Dr. Džordjević, Dobova 21.

SPREJMEM pekovskega vajenca. Hrana in stanovanje preskrbljena. Obvezno 6 razredov osnovne šole. Alojz Noč, pekarija, Slov. Javornik na Gorenjskem.

SIMPATIČEN, samski, visokokvalificiran obrtnik želi spoznati pošteno dekle. Ponudbe pod značko »Pomlad« v upravo lista (92-62).

DVIGALKO (vinto), izgubljeno od Bršlina do Novega mesta vrnite proti nagradi. — Zagrad 3, p. Otočec ob Krki.

PREKLICI

Janez Janc iz Gor. Vrhpolja 31, p. Šentjernej, preklicujem žaljivke, izrečene Martinu Kovačiču iz Gor. Vrhpolja, p. Šentjernej, kot neresnične in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

—

Jože Novšak iz Zbur 21, p. Šmarjeta, preklicujem, kar sem govoril o Adolfu Dulcu iz Gorenje vasi pri Šmarjeti.

—

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 316023. **Jožefa Penca,** Mihovica 16, p. Šentjernej.

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 298552 — **Marija Starič,** Cerovec 7, p. Trebelno.

ZAHVALE

Družina Jakša je zahvaljuje Državnemu zavarovalnemu zavodu v Novem mestu za izplačilo zavarovalnine za pogoreli skedenj. Lepa hvala tudi vsem sosedom in sorodnikom iz vasi Maline in vsem, ki so nam pomagali.

—

Ob bridki izgubi naše ljubljene, predobre in nepozabne žene, mame, stare mame in sestre

FRANČIŠKE KOŠELE
iz Bedinj-Brusnice

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani. Iskreno zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo spremili na njeni poslednji poti ter nam izrazili sožalje.

Neutolažljivi: mož Martin, otroci: Ivan, Jože, Angelca, Francka, Tilka, Štefka z družinami, Micka z možem in Tone z ženo.

—

Vsem zdravnikom in strežnemu osebju internega in dermatološkega oddelka novomeške bolnišnice se zahvaljujemo za lajšanje bolečin naši ljubljeni mami

ALOJZIJI SEKULA
iz Koroške vasi

v času njenega zdravljenja.

Hkrati se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ji darovali vence, govornikom za ganljive poslovilne besede, zlasti pa kolektivu splošne bolnišnice, okrajnemu, občinskemu odboru in krajevnim organizacijam Zveze borcev ter ZVVI

Žalujoče hčerke in sinovi z družinami.

ČESTITKE IN ŽELJE

Ljubim staršem **Jožetu in Barici Golobič** iz Radovice 30 želimo vse najboljše v novem letu. Hčerka Cvetka in Pepca z možem in otroki iz Clevelanda, USA. Sestram Stanki, Cirili, Slavici in bratu Francu, kakor tudi ostalim, pa lepe pozdrave.

—

Skorajšnjega okrevanja želimo tovarišu **Janezu Solmajerju,** pedagoškemu svetovalcu, ki se trenutno zdravi v Rogaški Slatini. Njegovi sodelavci, prijatelji in znanci!

OBVESTILA

Alojz Hodnik, dimnikarski mojster iz Novega mesta, obvešča stranke, da zaradi nezgode začasno ne bo mogel opravljati poklica.

—

Ker je Direkcija za ceste OLO Novo mesto glede na določila Temeljnega zakona o javnih cestah in Zakona o cestnih podjetjih 31. decembra 1961 prenehala z delom in je v likvidaciji, poziva upnike in dolžnike, da priglasijo izkazane terjatve oziroma poravnajo svoje obveznosti do 20. januarja 1962.

—

Jože Šetina z Dol. Gradišča 4, p. Dol. Toplice, obveščam, da nisem plačnik dolgov svojega sina Slavka Šetine.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 14. jan., ob 10 in 11 v novomeški gimnaziji (2. nadstropje): »Težave Peterčiljčkove mame«.

Nedelja, 14. jan., ob 11 v šmihelskem internatu: »Kralj Matjaž in Alenčica«.

NESREČE

NEPREVIDNOST, VINJENOST, PREHITRE VOŽNJE...

Po izidu zadnje številke našega tednika se je pripetila v okraju vrsta — k sreči le manjših — prometnih nesreč. Skoraj večini botruje nepreviden vozników motornih in drugih vozil. Našteli jih bomo prav na kratko:

TRČENJE NA POLEDENELI CESTI

3. januarja ob 9.45 sta na poledeneli cesti I. reda med Krško vasjo in Catežem trčila osebna avtomobila z voznikoma Jožetom Kalinom in Mihaelom Glogovškom. Ko je Kalin vozilo ustavil, je tudi Glogovšek, ki je vozil tik za njim, zavrl, vendar ga je zaneslo in je zadel ob sprednji avtomobil. Da obeh vozilih je bilo za 120.000 din škode.

ZVONKO BUTURIČ JE VOZIL PREHITRO

4. januarja se je na avtomobilski cesti prevrnil osebni avtomobil. Šofer Zvonko Buturič je pri prehitevanju tovornjaka na vozilu (okrog pol milijona zavrl, zato ga je zaneslo s ceste kakih 21 metrov. Kljub škodi na vozilu (okrog pol milijona dinarjev) je voznik ušel hujšim posledicam.

SPET HITROST IN TRČENJE

25. decembra sta se pri Vel. Malencah trčila avtobus, ki je prihajal iz Ljubljane z voznikom Viktorjem Trškom, in tovornjak, ki je pripeljal nasproti z voznikom Francem Umekom. Na obeh vozilih je bilo za 25.000 din škode.

POLEDENELI OVINEK

23. decembra sta v Soteljskem trčila osebno vozilo, ki ga je šofiral Jože Zevnik iz Brestanice, in tovornjak, ki ga je vozil Ivan Klemenčič iz Brežic. Na spolzki cesti je osebni avto vozil prehitro, tovornjak pa po sredi cestišča. Zaradi trčenja je nastala škoda na osebnem vozilu, njegov voznik pa je bil le laže poškodovan.

TRAGIČNA SMRT V PREDGRADU

27. decembra okoli 16. ure popoldan se je v prostorih Zadružnega doma v Predgradu v Poljanski dolini ob Kolpi odigral tragičen dogodek, ki je terjal smrt Jožeta Lovrenčiča, upravnika poslovne zadružne enote v Predgradu. Usodnega dne je popoldan pripeljal mleko v Predgrad voznik in mali kmet Franc Primčič, doma iz Lazov v Poljanski dolini. Zaradi plačila in drugih nepojasnjenih zadev sta se upravnik Lovrenčič in Primčič nekoliko sporekla. To je Primčiča tako razburilo, da je takoj odšel iz pisarne do svojega voza, kjer je imel shranjeno predelano vojaško puško. Ko je s to stopil ponovno v pisarno, je ustrelil Lovrenčiča, da je zaradi poškodbe med prevozom do Zdravstvenega doma v Kočevju umrl. Po storjenem dejanju je Primčič odšel na svoj dom v Laze in tam počakal varnostne organe, ki so ga aretirali. Preiskava bo razkrila vzrok hudemu dejanju, ki je močno odjeknilo v tej dolini in ostalih krajih Dolenjske. V. D.

TA POLEDICA!

25. decembra sta se na ledeni cesti pri Žužemberku srečala in trčila avtobus, ki ga je vozil Albin Kirn iz Malega Slatnika, in tovornjak, ki ga je šofiral Rudolf Simsič iz Šempetra pri Gorici. Telesnih poškodb ni bilo. Vozili sta poškodovani za 50.000 din.

NEVARNA HITROST NA OVINKU

31. decembra ponoči se je na ovinku na Dalmatinovi cesti v Vidmu-Krškem zaletel v hišni vogal z osebnim avtomobilom in treni potniki Henrik Hofman. Vzrok je bila nepreviden hitrost in prehitra vožnja. Poškodovanih ni bilo.

AVTOBUS TIK ZA TOVORNJAKOM

27. decembra sta v Jurki vasi trčila tovornjak, ki ga je vozil Alojz Kužnik, in avtobus, ki ga je tik za njim šofiral Ludvik Berger. Ko je tovornjak v Jurki vasi ustavil, je avtobus prehitro zavrl, na poledeneli cesti pa je zdrsel proti tovornemu avtomobilu. Žrtev in poškodb ni bilo.

RUDI NEMKO TRČIL V AVTOBUS

26. decembra je manjša prometna nesreča pri Gaberju zaustavila osebni avtomobil, ki ga je vozil Rudi Nemko iz Ljubljane, in avtobus, ki ga je šofiral Jože Stopar. Pri srečanju se je osebni avto zaletel v avtobus. Obe vozili sta vožnjo nadaljevali.

NOŽ V TREBUH

Na občnem zboru gasilskega društva v Krasincu pri Metliki 1. januarja je bila prosta zabava s plesom. V večernih urah je odšel na stranišče devetnajstletni Julij Starešič iz Cerkvišča. Ko je bil v temi, se mu je približal neznanec in ga zabodel z nožem v trebuh. Medtem ko so Starešiniča odpeljali v novomeško bolnišnico, o napadalcu ne vedo še ničesar. Organi Ljudske milice v Metliki zadevo raziskujejo.

Dne 31. decembra 1961 so na jezu bivše Seidlove žage v Novem mestu potegnili iz vode truplo pokojnega F. H. iz Novega mesta, ki je lani 29. novembra zvečer skočil v Krko s samomorilnim namenom.

OBVESTILO O SEČNJI

Odsek za gozdarstvo pri občinskem ljudskem odboru Novo mesto obvešča gozdne lastnike, da je rok za vlaganje prošenj za sečnjo v letu 1962/63

od 15. januarja do 30. marca 1962

Prošnje je treba vložiti pri proizvodnih okoliših in gozdarskih poslovnih enotah kmetijskih zadrug Novo mesto, Dolenjske Toplice, Žužemberk, Šentjernej in Skocjan. Prošnjo je treba kolkovati s kolkom za 250 din, prošnjo za priglasitev sečnje na negozdnih tleh pa s 50 din. Po predpisanem roku vložene prošnje bo treba kolkovati s 750 din.

ODSEK ZA GOZDARSTVO PRI ObLO NOVO MESTO

SPORED RADIO LJUBLJANA

Vsak dan: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 5.00— 8.00.

ČETRTEK, 11. JANUARJA: 8.05 Pojo solisti ljubljanske Opere — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Ansambel Mojmira Sepeta — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 12.05 Veseli hribovci vam igrajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.30 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 13.50 Orkester Les Baxter — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Trio Jožeta Privška — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Veliki zabavni orkestri tega tedna — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Zabavni orkester RTV Beograd — 21.50 Zabavna glasba — 23.05 Sodobne partiture.

PETEK, 12. JANUARJA: 8.20 Vrtiljak zabavnih zvokov — 8.55 Pionirski tednik — 11.15 Naš podlistek: »Amerika iz dneva v dan« — 11.35 Po sledeh pozabljenih plesov — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 Od arije do arije — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 15.30 Popevke v izvedbi jugoslovanskih vokalnih solistov — 15.45 Jezikovni pogovori — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Prolog iz opere Knez Igor — 20.00 Kitara in hammond orgle — 20.30 Iz »Črnskih skladb« — 20.45 Štiri sto let klavirske glasbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 23.05 Zaplešite z nami!

SOBOTA, 13. JANUARJA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Zabavni zbori in orkester Helmuth Zacharias — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Skladbe iz domače in tuje zakladnice — 11.00 Pihalni orkester LM — 11.15 Angleščina za mladino — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Razigrane in otožne za orkester — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Napotki za turiste — 17.05 Gremo v kino... — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Naši popotniki na tujem — 19.05 Od valčka do modernih plesnih ritmov — 20.00 S slovenskimi vižami v pester sobotni večer — 20.20 Zabavna radijska igra — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 14. JANUARJA: 8.00 Mladinska radijska igra »Tri povesti o medvedku Puju« — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Še pomnite, tovariši... — Emil Sovdat: Med Koroški — 10.30 Koncert in opera — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.45 Orgle in orglice — 16.00 Naši kraji za naš spored — 17.05 Orkester Ray Martin — 17.15 Radijska igra »Mali očka Želva« — 18.05 Medigra na razne instrumente — 18.30 Športno popoldne — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Zabavni zvoki — 21.35 Veliki zabavni orkestri — 23.05 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 15. JANUARJA: 8.35 Plesni orkester Ray Coniff — 8.55 Za mlade radovedneže — 11.00 Igra nam trio Maksa Kovačiča — 11.30 Z mladimi solisti ljubljanske Opere — 12.05 Kvintet Niko Stritof — 12.15 Radijska kmečka univerza: inž. Anton Knez: Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi — 13.30 Popevke se vrstijo — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Iz slovenske starejše glasbe — 17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Radijska univerza: inž. Janko Čuček: Razkuhan les — 20.00 Izbrali smo za vas — 21.00 Koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije — 23.05 Plesna glasba.

TOREK, 16. JANUARJA: 8.25 Od polke do calypsa — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Dve deli Bedricha Smetane — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.15 Utrujute svojo angleščino — 12.05 Kmečka godba — 12.15 Kmetijski nasveti: inž. Franc Lomberger: Osnovna pravila pri obrezovanju koščičarjev — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Odlomki iz Rossinijevih oper — 15.20 Kitara v ritmu — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 19.05 Majhni zabavni ansambli — 20.00 Poje Komorni zbor RTV Zagreb — 20.30 Radijska igra »Viharna pota« — 21.30 Franz Liszt v pesmih in skladbah za klavir — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja — 23.05 Četrt ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana.

SREDA, 17. JANUARJA: 8.05 S simfonično glasbo križem po Evropi — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Uverture in arije iz komičnih oper — 11.00 Ljubljanski jazz ansambel — 11.25 Iz 18. stoletja v dvajseto — 12.05 Vaški kvintet s pevci — 12.15 Radijska kmečka univerza: inž. Janez Verbič: O pomenu stiliranja krme za živinorejsko proizvodnjo — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Od popevke do popevke — 15.20 Obisk pri skladatelju Škerjancu — 17.05 Šoferjem na pot — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Prerez opere Madame Butterfly — 18.45 Ljudski parlament — 22.15 Po svetu jazza — 23.05 Nočni akordi.

ČETRTEK, 18. JANUARJA: 8.05 Spored priljubljenih opernih arij — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 11.00 Pet pesmi iz kitajske lirike — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 11.30 Poljska, ruska in češka zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti: inž. Štefan Erjavec: Predvidene spremembe v našem setvenem načrtu za leto 1962 — 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.50 Orkester Mantovani — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.10 Zanimivi Mozart — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.40 David Ojstrah igra koncertne dodatke — 22.40 Plesni zvoki — 23.05 Sodobna glasba z obeh strani Atlantika.

—

DO SOBOTE

je čas, da nam pošljete rešeno novoletno nagradno križanko in slikovno uganko. — Bralcem pojasnjujemo, da tiskarna zaradi tehničnih vzrokov ni tiskala slikovne uganke v rdečečrni barvi, kot smo napovedali na zadnji strani novoletne številke.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL in Okrajni odbor SZDL v Novem mestu — IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik, inž. Davorin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof. Ema Muser, Maks Pogačar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 dinarjev — Letna naročnina 900 dinarjev, polletna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 dinarjev — Tekoči račun pri podr. Narodne banke v Novem mestu 606-11-3-24 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal: Novo mesto 33 — TELEFON štev. 127 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani.